

Johannis Bocacii de Ceraldo viri doctissimi Epistola ad Andream de Acciarolis de Florentia alie ville Comitissam. Feliciter incipit.

Proie mulierum egregiarum paululū ab inerti vulgo semotis / et a ceteris fere solutus curis / in eximia muliebris sexus laudem / ac amicorum solacium / potius quā in magnum reipublice commodum libellum scripsi. Verum dum meorum animo versarem / cui nam illum primū transmitterem ne penes me marceret odo et ut alieno fultus favore securior iret in publicum / aduertemque satis non paritipi viro / sed potius cum te mulieribus loqueretur alicui insigni femine destinandum fore / exquirenti digniorem / ante alias venit in mentem ytalicum iubar illud presulgidum ac singularis : non tantum feminarum sed et regum gloria / Johanna serenissima Iherusalē et Sicilię regina / cuius prius tam indite prolapsie et auro fulgoribus quā nouis a se forti pectore questis laudibus / in desiderū mittēdi illū / humilem deuotūque ante solū sue celsitudinis inādi. Tandē quod a deo regis regius fulgor est et opusculi tenuitas / et fere semisopita fauillula / timens ne a priori lumine minus omnino fugaretur in tenebras / sensim retraxi consiliū / et noua indagines multis alijs perquisitis ad extremum ab illustri regina in te votum reflexi meum. Nec immerito. Nam dum mites et celebres mores tuos / dum honestatem eximia / summum matronarū decus / dumque verborum elegantiam mente reuoluerem / et cum hijs animi tui generositate et ingenij vires quibus longe feminas excedis aduertem. videremque quod sexui infirmiori natura detrahit / id tuo pectoris / eius sua liberalitate mirum in modum virtutibus supprinsuderit atque suppleuerit / et eo quo insignita es nomine designari voluerit / cum audies gręcā quod latine dicimus homines nuncupent / te equiparandam probissimis quibuscumque etiam vnuersissimis arbitratu sum. Et ideo cum tempestate nostra multis atque splendidis facinoribus agentibus clarissimum vnuersitatis specimen sis tanque benemerito tuo fulgori huius libelli tituli murus adiecit velis / existimans non minus apud posteros tuo nomini addidisse decoris paucis hijs litterulis / quā fecerit olim montis odiosij / et nunc alie ville comitatus / quibus te fortuna fecit illustrem. Ad te ergo mitto et tuo nomini dedico quod hactenus a me te mulieribus predatis scriptum est. Decorque indita mulier per sanctum pudicię nomen quo inter mortales plurimum enines / grato animo munusculum scolasticę hominis suscipias / et si tibi aliquid creditura es aliquando legas suadeo. Suis quippe suffragijs tuis blandietur oculo / dum feminea virtute et hystoriarum lepiditate letaberis. Nec incassum arbitror agitabitur lectio si facinorum preteritarum mulierum emula / egregium animum tuum condabis in melius. Et esto nonnumquam lasciuas competas immixtas sacris / quod ut facere recitandum coegit oportunitas / ne omiseris vel horrescas quinymo perseverans vti vtridarium intrans eburneas manus semotis spirituarum aculeis extendis in florem / sic obscenis sepositis collige laudanda. Et quotiens in gentili muliere quid dignum christianam religionem professā legeris / quod te fore non senseris ruborem mentis excita et te ipsam redargue / quod christi delineta infirmate honestate aut pudicię vel virtute superis ab extranea et prouocato in vires ingenio quo plurimi vales non solum ne superis paciare / sed superes quascumque egregia virtute / coneris ut in corporis leua iuuentute ac florida vnuersitate conspicua es pre ceteris / non tantum coeuis tuis sed passis etiam animi integritate prestantior fias / memor non pigmentis ut plerumque facitis mulieres decoranda formositas est sed exornanda honestate sanctitate et primis opibus. Et dum eidem qui tribuit gratiam feceris non solum hac in partura mortalitate inter fulgidas vna sis / sed ab eodem gratiarum largitore hominem exuens in caritatem suscipiaris perpetuam. preterea si dignum dup

eris mulierum prestantissima eidez procedendi in mediū audaciaz prebeas. Ibit quidez ut re /
 or tuo emissus auspicio ab insulibus malignantiuz tutus nomenqz tuuz auz ceteris illustriuz
 mulierū per ora virū splendorūz referet. teqz tuis cū meritis cū mirumē possis vbiqz offerri pūtia
 presentibus cognitā faciet z posteritati seruabit eternā. Vale. **Sinit Epistola.**

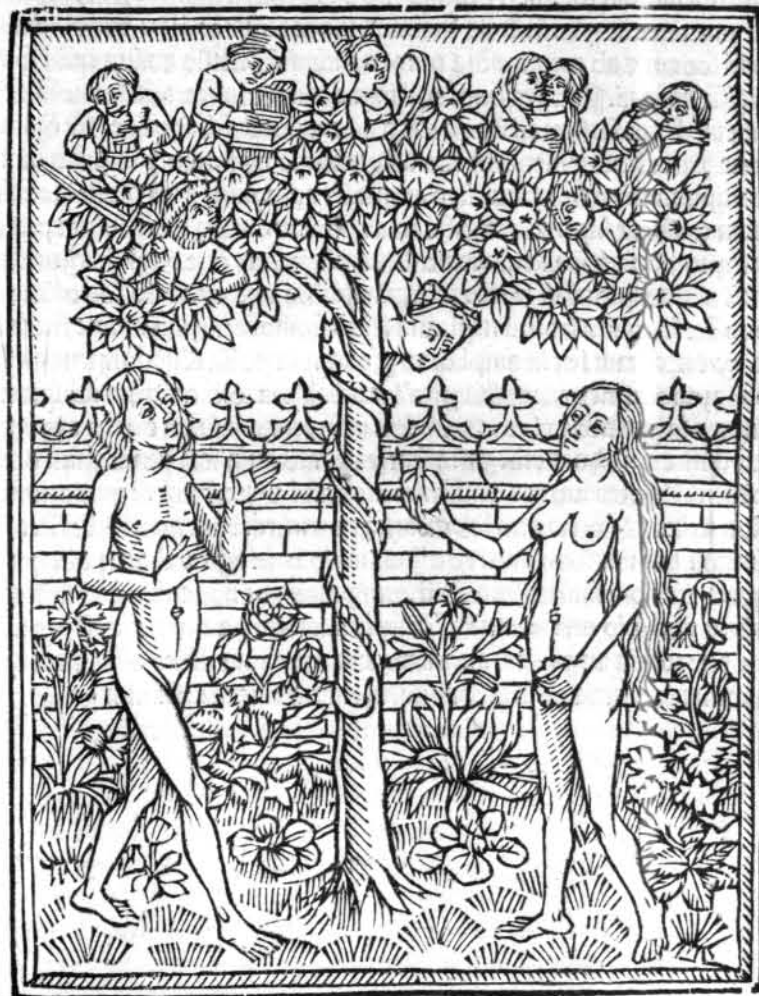
**Incipit Prologus Johannis Bocacij in
 librum de dario mulieribus.**

Scipere iā dudum nonnulli veterū sub cōpendio de vitis illustribus libros z tuo
 nostro / actori tam volumine z acutiori stilo vir insignis z poeta egregius Fran /
 ciscus petarcha preceptor noster scribit. Et digne. Nā qui ut ceteros anteciret da /
 rto facinoribus / studiū dñe substātiā sanguinē: z animāz exigente oportunita /
 te posuere. profecto ut eorum nomen in posteros perpetua ceducatur memoria merere. Sane mi /
 raris suz plurimuz adeo modicū apud huicse viros potuisse mulieres ut nulle memorie grati /
 am in speciali aliqua descriptione consecrate sint cū liquido āplioibus hystorijs constar quāsdā
 tā strenue egisse nonnulla. Esti extollendi sunt homines dū concessio sibi robore magna perfece /
 rint: q̄to āplius mulieres quibus fere dñibus a natura rerū mollities infusa z corpus debile ac
 tardū ingenū datū ē. si in virile euaserint animū: z ingenio celebri atqz virtute conspicua /
 aut atqz p̄ficiat etiā difficilima vitio: extollende sunt. Et ideo ne merito fraudetur suo. vnit in
 animū ex hīs quas mēoria referet in glorie sue deus in vñū deducere. eisqz addere ex multis q̄
 dā quas audacia seu viro ingenij z industria / aut nature munus vel fortune gratia seu inu /
 na notabiles fecit. hīsqz paucaz annectere que zñ non mēozatu dignū aliquid fecere causas m̄
 maximis facinoribus prebuere. Nec volo ut legenti videatur congruū: si penolopi Lucretie: sul /
 picidie pudicissimis matronis immixtas / medeā sempromiāqz p̄prietatibus p̄grande z p̄ni /
 ciosuz forte fuit ingenū vel cōformes eis dē. Nō enī ē animus mihi hoc daritāt nom̄ adeo stric /
 tū sumere: ut sp̄ in virtute videat exire. Quinimo in āplioz sensuz: bona cū pace legentiuz trabe /
 re: z illas intelligere daras / quas quocūqz ex facinorozōbi vulgato sermone notissimas noue /
 ro. Cū z inter: Sāpiones Lathonesqz atqz Sabridos viros illustres sediciofissimos Brac /
 eos / Herculez / Hantibale / pro ditorē Jugurtā: Luentos auiilis sanguinis Gilla Mariūqz
 z eque diuine z auarū Crauz: aliosqz tales sepe legisse memineris. Verū qm̄ extulisse laudibus
 mēozatu digna / z depreffisse in cōpatoibz nephāda nōnūqz. nō solū erit hinc egisse generosos ī
 gloriā / z ignauos halenis ab infautis paululū retraxisse s̄ illud restaurasse: q̄ quāsdā nuptu
 dinitbz vniustatis opusculo dēpū vidz. rai / suz z q̄nqz hystorijs inserere nōnulla lepida blandi
 mēra virtutis / z in fugā atqz detestatozōz scelerū aculeos addere. Et sic fiet ut immixta hystoria
 rū delectōi sacca mēris subintrabit vtilitas. Et ne more p̄sto apices m̄ rerū reigisse videar. ex
 quibus a fide dignis potuero cognouisse āplius in lōgiusculā hystoriā p̄traxisse / nō solū vti
 le sed oportunū arbitror: existimās harū facinora non minus mulieribus q̄ vitis etiā plac /
 tura. Que cum ut plurimum hystoriarum ignare sint / sermone prolixiore indigent z letantur
 Aramen visum est ne omiserim excepta matre p̄ima. hīs omnibus fere gētilibus / nullas ex
 sacis mulieribus hebreis chāstianisqz misauisse. non enim satis bene conueniunt / nec equo in /
 ce dere videntur gradu. Hē quippe ob clemam z veram gloriā / sese fere in aduersam. p̄sepe
 humanitātī tollerantiā coegere / sacrosancta preceptorum tam iussa q̄ vestigia ymitātes vbi
 ille seu quo laz nature munere vel instinctu seu potius huius momētanei fulgoris cupiditate
 parit non absqz tamen acū mentis robore ceuenerz vel fortune paganis impulsū: nōnūqz

grauissima petulere. Preterea he vera z in deficiente luce corasce in inuicta eternitate non solum
 clarissime viuunt sed earum virginitatem castimoniam sanctitatem virtutem z in supradis itaz
 concupiscentijs carnis q̄z supplicijs tyrannozum inuictam constantiam ipsarum meritis exi /
 genibus singulis voluminibus a p̄is hominibus sacis litteris z veneranda maiestate con /
 spiciūz descriptas esse cognosāmus: vbi illarum merita nullo in hoc edito volumine speciali vn
 iam dictum est z a nemine demonstrata descripte quasi aliqua le reddiditū premium inchoam?
 Cui quidem pio operi ipse rerum omnium pater deus assit z laboris sumpti fautor quod scrip
 sero in suam veram laudem scripisse concedat.

ΣΥΝΤΕ ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

INCIPIT LIBER.

Primum Capitulum.

Scripturas igitur quibus fulgoribus mulieres claruerunt insignes a matre omnium sumptisse exordium non apparebit indignum. Lúa quippe vetustissima parens vti prima sic magnificis fuit in signis splendoribus. Nam non in hacummosa miseriarum valle in qua ad laborē ceteri mortales nascimur producta est. nec eodem malleo aut in eadem fabricata seu eiulās nascendi cimen deflens aut inuálida ceterorum ritu venit in vitam: quin ymo quod nemini vnq̄ alteri contigisse auditū ē. Cui iam ex

limo terre rerum omnium saler optimus Adam manu compegisset propria / z ex agro cui postea damascenus nomen inditum est in ortu deliciarum transtulisset eumq̄ in soporem soluisset placidum: artificio sibi tantum cognito ex dormientis latere eduxit eandem sui comitem z matrem viro z loci amenitate atq̄ sui factoris letabundā intuitu immortalē z rerum dominā atq̄ vigilantis iam viri sodam z ab eodem Lúa etiam nominatā. Quid maius quid splendidius potuit vnq̄ contigisse nascenti. Preterea hanc existimare possumus corporea formositate mirabilem. Quid enim dei digito factum est quod cetera nō excedat pulchritudine. Et quis formositas bec annositate pictura sit: aut medio in etatis flore paruo egritudinis impulsu lapsura: tamen quia inter precipuas cotes suas mulieres numerat: z plurimuz ex ea glorie mortalium in diserto iudicio iam consecute sunt: non superflue inter claritates earuz tanq̄ fulgor precipuus z appositus est: z in sequentibus apponenda veniet. Hec insuper tam iure originis q̄ incolat⁹ paradisi diuis facta: z amicta splendore nobis incognito / dum vna cum viro loci delicias fructe / tur auide: inuidus sue felicitatis hostis neplaria illius suastione ingessit animo si aduers⁹ vnicam sibi legem a deo impostam iret in ampliozem gloriā ire posse. Cui dum leuitate feminea magis q̄ illi nobisq̄ oportuerit crederet. se q̄ stolide ad altiora consensuram arbitraretur ante alia blanda quadam suggestione virum flexibilem in sententiam suam traxit: z in legem agētes arboris scientie boni z mali: pona dū gustassent temerario ausu. seq̄ genusq̄ suū ōne futurū ex quiete z eremitate: in labores anxios z miseram mortem: z ex delectabili parua: inter xpres glebas z scopulos deduxere. Nam cum lux drosca qua incedebant amicti abisset a turbato creatore suo obiurgati pisomatibus aucti ex deliciarum loco: in agros ebzon pulsi exulesq̄ venerunt. Vbi egregia mulier: his facinoribus clara: cum prima vt a nonnullis creditum est: videntē terram ligonibus viro colo nere adiuuasset: sepius dolores paruis expta est. z quibus ob mortem filiorum z nepotum angustijs: angetur animus eque misere passa: z vt algorea est: usq̄ finem z incommoda cetera / fessa laboribus / moztura deuenit in senium.

De Semiramide regina Assiriorum. ij.

Semiramis insignis atq̄ vetustissima Assiriorum regina fuit a quibus tamen parentibus genus duxerit annositas abstulit: preter id fabulosum. Placet antiquis auctibus eam filiam fuisse Neptuni: quem Saturni filium z maris deum etronca credulitate firmabant / quod est credi non oporteat. argumentū tamen est eā a nobilibus parentibus genitam. Hec q̄ de Nino Assiriorum rege egregio nupit: z ex eo Ninum filium peperit vnicum. Sane Nino omni Asia z postremo Bactris subactis sagitte icu mortuo / cum adhuc bec iuencula esset z filius puer / minime tutum existimans tam grandis z orientis imperij etati tā tenelle harenas committere: adeo ingēris fuit animi. vt quas feno homo armis subegnat nationes coarueratq̄ vitibus arte z ingenio regendas femina auderet assumere. Nam astu quodam muliebz excogitata fallacia pregrandi mortui vin ante alia decipit exercitus. Erat nec mirabile Semiramis liniamētis oris pfimilis filio. nude vnq̄ gene: nec erat p̄ etatem dissoua a puerili feminea vox: z in statura corporis nil vel modicum grandiuscula differbat a nato. Quibus iuuantibus ne in p̄cessu quid fraudem detegere potuisset / texit caput thōara brachijs: auribusq̄ velamentis absconditis. Et quoniam insuetum eo vsq̄ esset Assirij: egit ne afferret nouitas habitus admirationem accolis vt ornatu simili omnis vteretur populus. Et sic nini olim coniunx filium: z femina puerum simulans: mira cum diligentia maiestatem regiam ad epta eam militaremq̄ disciplinam seruauit. Et mentita sexum grandia multa z robustissimis viris egregia operata est. Et dum nullo labori parens aut p̄iculo terita mandatis facinoribus: quorumcunq̄ superasset inuidiam: non est verita cunctis aperire que foret / quod vt etiam fraude simulasset feminea quasi vellet ostendere non sexum sed animum imperio oportunitum. Quod q̄ntum aduentibus ingessit admirationis tantum mulieris maiestatem inditam ampliauit. Hec vt eius facinora paululum protensius deoucamus in mediū: sumptis post insignem humentum virili animo annis non solum q̄ vir suus quiescebat tutauit imperium: sed et hō

piã a se acci laeifficã bello atq; superatã iunxit eidem. Et inde in vn dos vltimã anna fuerit
 ad quos nondum preter vni quicq; accesserat / babiloniam insuper vultissimũ nembroth op^o
 z ingentem ea erate in campis Sennar diuitate restaurauit murisq; excocto latere arena pice
 ac butumine compacta a' titudine atq; grosside z circuitu longissimo admirandis ambiuit -
 Et vt ex multitudine suorum gestorum vni memoratu dignissimũ extollentes dicamus certissi-
 mum assentent ea pacans rebus z oio quiescente ac die quodã feminea solertia ai pedissego cri-
 nes discriminante ac ritu pario in tricas reducete actum est ai nondũ preter medos diduxiss;
 vili nã daretur babilonia in diuionem desecisse preuigni quod adeo egre tulit vt proiectio pec-
 tine confestim ab officio muliebrĩ irata consurgens arripet arma ac e ductis copijs obsideret vt
 ben preualidaz; nec ante quod inordinatorũ crinium superfuerat composuit: q; potentissima; a
 uitatem nulla obsidione affectam in redicionez cogeret. z suo sub dominio infestis reuocaret ar-
 mis. Cuius tã animosi facinoris diu exhibuit testimonium statua ingens ex ere conflata: z in
 babilonia erecta. femina soluta ex altero latere crinibus ex altero in trica ppositis pretendens.
 Multas preterea ex nouo condidit ciuitates: z ingenia facta pegit. que adeo vultas ablor-
 bfit: vt nil fere superesset preter quod dictum est quod ad suam pertinet laudem ad nos vsq; ce-
 ductum. Ceterum hec omnia nã in femina: sed in quocunq; viro strenuo. mirabilia atq; lau-
 dabilia z perpetua memoria celebranda vna: obscena mulier. sedauit illecebra. Nam ai inter ce-
 tera quasi assidua libidinis purigine preretur infelix plurimũ se misauisse concubitu crediãz e
 z inter medos / bestiale quid potius q; humanum / filius ninus numeratur vnus / prestantissi-
 me forme iuuenis. Qui vni mutasset cum matre sexus / in thalamis marcebat oio. vbi hec ad-
 uersus hostes sudabat in armis. O scelestum facinus / vt quiete suauĩ inter anxias regum ci-
 ras: inter cuncta certamina / z quod monstro simile est inter lacrimas z exilia nulla temporis
 facta distinctione hec euolat pestis: z sensum incautas mentes occupans: z in precipitiũ trahens
 omne decus turpi nota comaculat. Qua sedata Semiramis dum purat astutia abolere quod
 lasciuia deturparat legẽ illã insignem condidisse aiunt: qua prestabatur subditis vt circa vne-
 res agerent quod libez. Amensq; ne a domesticis feminis concubitu frauderetur filij: vt qui /
 dã voluit prima vsum femoralium excogitauit eisq; omnes aulicas subdixit condauit. Quod
 vt fertur adhuc apud egyptios obseruatur z Afiros. Alij tamen scribunt: q; ai in confidentiũ in-
 didisset filij: eumq; iam erate proiectum in suos puocasset amplexus / ab eodẽ cum annis iam
 xxx z duobus regnasset occisam. A quibus dissentiunt alij asserentes eam libidini misauisse se-
 uida solitaneq; quos ad explendũ sue proinis forum aduocasset vt ocularetur facinus conti-
 nuo post coitum iulere necari. Atũ ai aliquando concepisset: adulteria prodidisse partu. ad q;
 excusanda illam legem egregia cuius pauloante mentio facta prodita aiũt. Tametsi visum sit
 pusillum contigisse ineptum crimen filij indignationẽ abstulisse minime potuit: quin seu quod
 suum tantum arbitrabatur ai alijs coniunctũ incestũ cerneret minusq; equo animo ferret seu
 quos in rubore sue matris luxuriã duccret imperij nasciturã expauesceret reginã illecebrã ita im-
 pulsus absumpsit.

De Opi Saturni coniuge.

liij.

Dis seu ops vel itea si pãis credimus inter pãra z aduersa plurima daritate emi /
 cuit. Nam vnanũ apud rudes adhuc grecos potentissimi hominis z vltreconiugis fi-
 lia fuit. Que Saturni regis soror pariter z iunx nullo quod ad nos vnerit facino-
 re se egregiam fecerat in muliebrĩ astucia iouem neptunum atq; plutonem filios a morte ai Sa-
 turno a Tytane fratre pacta liberasset. Cui cum infãtia ymo insania hominum cui illi in datã
 tatem preãpue ceitatis euassent homines / hec non solum regine ceitis adeptã est quin ymo ce-
 rore mortaliũ dea insignis z ceorum mater est habita: eiq; tẽpla sacerdotes z sacra instituto pu-
 blico constituta sunt. Adeoq; enorme malum conualuit vt laborantibus secundo bello punico
 romanis quasi pro salutari auxilio missis pũlaribus vitis ab attão pãami rege simulacrum
 eius expãtum preãbus est tũsq; sacorum e spẽsumate Aste opido quasi quodã deforme sa-
 cum sumptum diligentia romã delatum atq; summa ai reuerentia susceptũ z postremo insigni
 locatũ loco tanq; sublime numen atq; ceipublice salutare per multa secula ceemonijs plurimis
 apud romanos z ytalos cultum est. Mirabile profecto fortune ludibriũ seu potius ceitas ho-
 minum. An velimus dicere fraus z ceãpula demonũ quorũ ope actũ e vt femina longis agi-
 tata laboribus. ceitiã anus mortua z in anerẽ versa z apud inferos alligata z ceã crederet z in-
 tam grande euum fere ab vniuerso orbe diuinis honoraretur obsequijs.

De Junone regnorum dea. iij.

Ano Saturni opio filia poëtarū carmine et errore gentiliū toto orbi pre ceteris mulieribus gē
tilitatis infectis laze: celeberrima facta est in tantū vt nequiuertunt taciti temporū dentes cū cuncta
corrodant adeo infame exosisse opus / nī ad etatem vsq; nostram notissimuz eius non tuaserit
nomen. Verum ex hac potius fortuna egregiā redtare possumus q̄ opus aliquod memoriale
dictū referre. Sūt enim cum ioue illo Cretenū quem ceceptū veteres celi finxere deum eodem edi
tā partu: et ab infantia transmissa Samum: ibiq; ad pulchritatem vsq; cū diligentia educata: io
ui tenui frangi nupta est: quod per multa secula eidē ē statua in templo Sami testata. Nā existi
mantes Samij non modicā sibi posterisq; suis afferre glorie q̄ se penes apta atq; desponsata iu
no: qm̄ illi reginā arbitrabāt et deā: ne mēoria hoc dilueretur facile templum ingens et pre cere
ris orbis mirabile estruere numiniq; dicauerit suo et ex marmore pario in habitu nubentis vir
ginis eiusdē ymaginē: sculpi fecere temploq; preposuere suo. Hec tandē regi magno nupta ex
crecente eius indies imperio atq; fama longe lateq; nomē ipsius effereute non modicā et ipsa
splendoris consecuta. Sane postq; poëtarū fictionibus et insana antiquorū liberalitate celi regi
na facta est que mortalis regina fuerit olympi regnis eā diuicijsq; prefecere: necnon et illi coniu
galia iura atq; pietū auxiliā cōmiserit et alia lōge plura nō dēda potius q̄ credenda. Ex quib;
sic hūani generis hoste sua dēte multa illi vndiq; p̄structa sunt tēpla altaria plurima sacerdotes
ludi et sacra more veteri instituta: et vt de reliquis taceā post Samos celebra veneratōe ab Argi
uis Achayē populis et a Carthaginensibus diu honorata est et postremo a necijs Romam dela
ta in capitolio et in cella iouis optimi maximi non aliter q̄ viro iuncta suo locata sub vocabu
lo iunonis regine a Romanis rerum dominis ceremonijs multis et diu culta ē etiā postq; in ter
ris apparuit deus homo.

De Cerere dea frugum et regina Siculorum. v.

Ceres vt nonnullis placet vetustissima Siculorum regina fuit tantoq; ingenio valu
it vt cum agrorum excogitasset culturam prima apud suos boues tomuit et iugo as
suecit et adiuuente aratro atq; vomere eorum opere terram prosēdit fulāsq; semina
tradidit: que cum in amplissima segetem excreuissent ea spiciis eruerit lapidibus iterere: semen
ta conficere et abum deducere / homines glandibus et pomis siluestribus assuetos edocuit.
Quod ob meritum cum mortalis esset femina eam deam frugum arbitratū sunt et diuinis hono
ribus extulare eamq; saturni et cybeles credidere filiam. Hūc preterea vnicam ex ioue fratre su
isse filiam prosperinam dicunt Sam maxima matris turbatione ab orco molossozum regerap
tam et diu questitam volunt. Multis hinc fabulis occasionem prebentes. Sūt preterea et ceres
altera apud Eleusim Attice regionis diuitatem eisdem meritis panes suos clara cui niptolo
mum obsequiosum fuisse volunt. Quas eo q̄ vtilitas caritate et honoribus eque extulit / sub
vno tantum nomine ambarum ingenia retulisse: satis visum est. Harum edepol ingenū vtrūq;
laudem an exeret nescio: quis enim damnet vagabundos siluestres: quis eductos in urbem
nemoribus homines: quis ritu ferarum viuente in meliorem euocatos frugē: quis glandes
mutatas in segetes quibus lucidius vegetiora membra et alimēta humano vsui conformio
ra prestantur: quis musto vrbibus arbutisq; incompofinis obstrum ortem incultum in pul
chritudinem et vtilitatem publicam vrbem: quis rudes seculum in diuile: quis a cōfidia in cōtem
plationem exarata ingenia: quis vires torpentes in spleis in vrbicū seu rusticanum exercitiū
tractas: quibus tot ampliate vrbes tot de nouo condite: tot aucta imperia: tot mores spectabi
les inuenti cultiq; sunt frumentarie artis adiuuenta notida. Que cum de se bona sint que dicta
sunt omnia: reor iudicio plurimum si quis faciat dicitur insipidus. Demum versa vice: q̄ lau
det multū dīnē sparsā filuas incolētē / glātib; pomisq; siluestrib; serino lacte: herbisq; atq; mel
le fluētē assuetā / soluta curis bñtē pectora: sola nature lege pretā / sobriam pudicam: et toli nes
ciā: inimicā feris tñ: et aurb; in molliores atq; incognitos euocatā dīos: e q̄ nisi nos ipos dēd

primus secutum cernimus ut in abditiis adhuc latentibus vicis exitumq; timentibus aperire/
tur iter: et procedendi prestaretur securitas. Hinc arua eousq; communia terminis et fossa: dis/
tingui cepta sunt agriculturalionis subiecte cure: et partim inter mortales cepe labores. Hinc me/
um et tuum venit in medium: nomina quidem inimica pacis publice et priuate. Hinc pauper/
ries seruulq; necnon et litigia: odia auentraq; bella: et vrens in circuitu: euolauit inuidia: q; ege/
re ut vix dum curuare falces in messem: in acutos rectos in sanguinem gladios vterentur.
Hinc sulcata maria et occiduis hinc cognita: et cois occidua. Hinc molliades corporum sagina/
vntis: ornatus vestium ac curatores mente: conuiuia splendida: torpor et oium aduenere: et
que in dies vsq; illos frigerat venus: calefacti cepit maximo orbis incommodo: et quod dete/
rius forsitan est si minimus eque labentibus annis: ut sic celi sui bellorum ira culta respondeant
subintrant illico annone penuria et duriora passis consurgunt ieiunia seu a fames nunq; filius
cognita gorgusticolos intrat inopum: non absq; diuinitum persepe periculo. Hinc turpis effera ma/
cies infernus pallor et titubanti incedens gradu debilitas mortuumq; et festinate mortis mul/
tiplices exoritur cause. Quibus inspectis vna cum innumeris alijs vix scio: ymo scio quia
longe antea illa licet rudia et agrestia fuerint his nostris ferreis cunctisq; seculis preponenda
sunt.

De Minerva.

vi.

Minerva que et pallas virgo tanta claritate conspicua fuit ut non illi fuisse mortalem
originem stolidi arbitrati sunt homines. Aiunt quidam hanc ogigij regis tempore
apud lacum trionium haud longe a sinu firidum minoris primo visam in terris et co/
gnitam: et quoniam tractu temporis multa facientem vidissent ante non visa: non solum apud
rudes a fros veru apud grecos q; nunc tepestare prudetia a nibat aereos absq; matre ex iouis cerebro
genita e celo lapsa ce ditu e. Cui ridiculo erroi tato pl⁹ fidei auctu e q;ro oculatio ei⁹ fuit origo

Hanc ante alia volere perpetua floruisse virginitate: quod ut pleniori credatur fide finxere vul/
canu ignis teu in concupiscentie carnis seruoze diu auz ea luctatum superantq;. Huius insuper
incognitu onino onibus ante lamficiu inuenum fuisse volunt: na ostento quo ordine purga/
ta superfluitatibus lana eoq; dentibus mollita ferreis opponeretur colo atq; tenuum digitis ce/
duceretur in filiz textine excogitauit officiu: eoq; docuit quo pacto interturerentur inuicem fila
et tractu pectinis iungerentur et calce solidarentur in textum. In cuius opificij laude pugna il/
la insignis eiusde et ariagnes colophonie recitatur. Alium insuper olei coulsq; mortalibus inau/
ditu her inuenit docuitq; hacticas bacas mola terere trapulq; primere: q; quia multum vilita/
tis afferre visum sit ei aduersus neptum in nominandis a se athenis attributa victoria credi/
tur. Voluntas huius fuisse opus cu iam quadagaru prima represser visum ferru in arma co/
uertere. Arma corpus regere acie bellantiuz ordinare et leges omnes quibus eatur in pugnaz
edocere. Videntur preterea eam numeros inuenisse et in ordinem reduxisse quem in bodicnum
vsq; seruamus. Ceterum ex osse curis alicuius auis seu ex palustri potius calamo tam tibias
seu pastorales fistulas primum composuisse credidere easq; in terras e celo deicisse eo quod flā/
tis redderet turgidum guttur et ora difformia. Quid multa ob tot comperta prodigia dei/
tatum largitrix antiquitas eidem sapientie nomen attribuit. Quo intuitu tracti athenienses
ab ea nuncupari et eo quod ciuitas apia studijs videretur per que quisq; sit prudens et sapi/
ens eam in suam sumpsere tutelam eiq; artem dicauerunt et ingenti templo constructo suoq; nu/
mini consecrato in eodem illam effigiarunt oculis curiam eo quod raro noscatur in quem fi/
nem sapientis tendat intentum galeatam. Volentes ob id sapientum tecta et armata signifi/
cari consilia: indutam lorica eoq; ad quoscuq; fouine ictus semper armatus sit sapiens:
longissima munitam hasta ut comprehendatur sapientem in longinquo spicula figere. Pre/
terea cristallino egide et in eo gorgonis caput infixum protectam: pretendentes ob hoc lucida
sapientie omnia esse tegumenta: eousq; serpentina semper astuda adeo premunitos ut saxei eo/
rum intuitu videantur ignari: eiusq; in tutelam noctuam posuere firmantes prout in luce sic et
in tenebris videre prudentes debere. Tandem huius mulieris fama atq; numinis reuerencia
se adeo longe lateq; diffudit tantumq; fauit illi veterum erro: ut fere per vniuersum eius in ho/
nore templa construerentur et celebrarentur sacra: eousq; conscenderet ut in capitolio penes io/
ue opinu maximu cella dedicaretur eoz et inter potissimos romanouz deos auz iunone regi/
na et ipsa pariter regina haberentur. Sunt tamen nonnulli grauissimi viri asserentes non ta vni/
us Minerve q; pluru que dicta sunt fuisse coperta. quod ego libenter assentiaz ut dare mulie/
res ampliores sint nūro.

De Venere Cypriorum regina .

Venerem Cyprianam fuisse feminam quorūdam arbitrat̄ opinio. De parentibus autem a nonnullis ambigitur: Nam alij eā Lysi cuiusdam et Syrię volunt filiā, quidam vero Lysi et dyonis Cyprię mulieris. Nonnulli reor̄ ad eius extollendam pulchritudinis claritatem Jouis et dyonis predictę genitam asserunt. Sane ex quocūq; sit parte genita: eam inter claras mulieres potius ob illustrem eius pulchritudinem: q̄ ob decorosum inventum describendam censui. Tanto igitur oris decore et totius corporis venustate emicuit / ut sepe inveniē iam falleretur credulitas. Nam quidam illam ipsam celi sydos quod venerē nuncupamus dicebāt. Alij eam celestem feminam in terras ex Jouis gremio lapsam et breviter omnes ceca obfuscat̄ caligine quā saebant a mortali feminam eodiam in mortale asserēbant et eam tamq; infausi amoris quem cupidinem vocabant / genitricem totis n̄ibus asserēbant: nec illi intercipiendi stultorum intuentium mentes varijs gestivacionibus decant̄ artes. Quibus agentibus mentis eorūq; itum est ut neque unū obistere obscenitatibus multis / q̄ e vestigio non tamē ōnes scripturus sum / et Jouis filiā et ex deabus vna etiā venerādisima habitā sit. nec solum apud paphos vetustissimū Cypriorum opidum ibire solo placata est. naz mortuam et incestuosam feminam eo existimabant delectari odore / que vivens in prostibuloꝝ voluptabantur spurcāde. Verum et apud nationes reliquas et romanos qui templum ei sub titulo veneris genitricis et vericordie alijsq; insignibus olim struxere. Sed quid multa hęc duobus nupuisse v̄ris creditum est. Cui primo non satis certum nupsit ergo ut placet aliquibus ante vulcano lemniorum regi et Jouis Cretensis filio. Quo sublato nupsit Adoni filio Lysimare atq; mire regi Cypriorum. Quod verisimilius mihi videtur q̄ si p̄mū v̄rum Adonē dixerimus eo q̄ seu complexionis sue vicio seu regionis infectione in q̄ plurimū videtur posse lascivā seu mentis corrupte malicia factum sit / Adone iam mortuo in tam grandem luxurie puritum lapsa est ut omnem decoris sui claritatem crebris fornicationibus non obfuscat̄ oculis maculasse videretur. Cum adiacentibus regionibus notum foret eam a vulcano viro p̄mo cum armigere compta / ex quo creditā fabulam adulteri maris et eiusdē sibi p̄pisse locum .

Postremo autē ut ab impudica fronte paulū rictus absterfisse videretur et lascivendi aplorē sibi concessisse licentiā infāda turpitudine excogitata prima ut aiunt meretricia publica adinuenit et fornicos instituit et matronas inire compellit. Quod execranda Cypriorū consuetudo multa pertracta secula testata est. Servauere quidem diu mittere virgines suas ad littora ut forensium vterentur concubina et sic future castitatis sue libamenta p̄soluisse viderentur veneti et suas in nuptijs quesuisse viros. Que quidē abominanda stulticia postea penetravit ad ytalos vsq; cum legatur hoc idē aliquādo fecisse lorenenses .

De Pside regina atq; dea Egip̄iorum

vij.

Stis cui ante nomen yo clarissima non solum egip̄iorum regina: sed eorum postremo sanctissimum et venerabile numen fuit. Quibus tamen fuerit temporibus: aut ex quibus nata parentibus: apud illustres hystoriarum scriptores ambigitur. Sūt autem qui dicant illam ynaē p̄mi regis argiuorum filiā et phoronei sororem: quos constat iacob filij ysaac tempore superesse. Alij promethę genitam asserunt regnante apud argos phorbanre / quod longe post p̄mum ipsa est luxit. Nonnulli eam fuisse temporibus Lycropis Athenarum regis Argiuorum: que quidem inter celebres viros vanitates argumento nō carent. hęc inter feminas suo erio egregiam fuisse / et memoratu dignissimam. Verum omissis scriptorum discordantijs / qui plurimum arbitrantur ymitari mens est eam similem ynaē regis fuisse filiā quam est potē veteres fingant ob venustatem forme placuisse ioui et ab eo oppressam. et ad occultandum crimen in vaccam transformatā potētiq; iunoni concessam et argum custodē a Mercurio celum. vacceq; a iunone oestrū suppositum. et eam delectā cursu rapido in egip̄iū: ibidē q̄ p̄stinam a se recuperatam formam et ex yo ysidem appellatam ab hystorie veritate nō discerpant. Cum fiat qui asserant a ioue adultero oppressam virginem eamq; ob p̄p̄ratum scel̄ metu patris repulsam: cum quibusdam ex suis conscendisse nauim cui vacca esset insigne et ingenio plurimo: ac ingenti p̄ditam animo regnorum cupidine agitatam secundo vento ad

egipcius transfretasse: et ibidem apta desiderio regione cōperta constituisse. Tandem cum non habeatur quo pacto obtinuerit egiptum fore certum creditur quod ibi reperisset rudes inertes / q̄ populos: et humanarum fere rerum omnium ignaros: ac ritu potius brutorum viuētes q̄ hominum. Non absq̄ labore et industria celebri illos docuit terras colere sultis cultis committere / re semina et tandem collectas in tempore fruges in cibum deducere. Preterea pagos et fere filue / stes in vnum se redigere et datis legibus ciuili more viuere. et quod longe spectabilius in nulli ere est / coacto in vires ingenio literarū ydiomati in colorum conuenientū carecteribus adinueniis aptioribus ad doctrinā qua lege iungerentur ostendit. Que / vt de reliquis taceam / adeo mirabilia inuentis hominibus visa sunt vt arbitarentur facile non ex grecia vnisse yfide sed e celo lapsam. Et ob id speranti adhuc diuinos honores instituerit. Cuius quidē numē / fallente ig / naros dyabolo / in tam grandem ea mortua atq̄ famosam venerationem euasit vt rome iā re / rum domine illi templū constituerent pregrande et egiptiaco ritu quorannis solemne sacū in / stituerent. Nec dubium quin ad occidentales vsq̄ ad barbaros nauēdes hic penetrarit error. .
 Porro huius tam dare femine vir fuit apio quē vtilitas eronea iouis et neobis phoxonei fi / lie filiū arbitrata est. quē apunt egualio fratri achaie regno concessio / cū argis trigintaquinque re / gnasset annis secessisse in egiptum: et vna cū yfide imperasse eq̄ deum habitum et osuim seu se / rapim nuncupatum. Esto sint qui dicant yfidi theologonum quedam fuisse virtū: et ex ea sus / cepisse epaphum qui egiptijs postea p̄fuit: et iouis ex ea filius eximatus est .

De Europa Cretensium regina. ix.

Europam arbitrantur quidā filia fuisse phenicis. vtrum longe plures eā agenorū phe / nicā regis genitā dicāt. Et tā mirabili formositate valuisse vt amore inuise Cretensium / caperetur iupiter. Ad cuius rapinā cū moliretur insidias potens homo actum voluit / lenocinio verborū cuiusdam vt ex monibus in litus phenicam lasciuens virgo armēta patris / sequeretur: et exinde rapta confestim atq̄ nauī e albus thaurus erat insigne imposta deferretur

in Cretam. Magari licentia nimia virginibus et auro faciles cuiuscumq̄ verbis prebere mihi / me laudandū reor. Cū contigisset sepe legerim bis agē / bu honestati nōnūq̄ notas turpes im / pūmi quas etiā p̄p̄tue demū castitatis deus absterfisse non potuit. Ex his fabulā: que legit̄ / Mercuriū impulisse ad litus armenia fenici et iouē in thaurum vestum: vacante m̄q̄ in ea tam / Europā virginē asportasse: causam sumpsi se ligdo p̄. Vt in tpe rapine h̄ p̄sū discrepant / Nam qui antiquior: ponit regnāte Argis Danao: factā volūt / alij regnante Ogisio: et per / postremi pandione rege Atheniensibus impante: que iugis Mynoyis filij Europę p̄ibus con / uenire videntur. Hanc aliqui a ioue oppressam simpliciter volūt: et inde astero Cretensū nup / sisse regi: et ex eo Mynoei Radamāti et Saphonē filios p̄p̄isse: quos plurimi iouis dicūt / fuisse filios: asserentibus nonnullis Asterū iouēq̄ idē. Que discrepantio dū spectat ad alios. da / tā tān cū p̄nubio plures Europam volunt Affirmātes insuper aliqui: seu q̄ nobilitatis fuerit / egregie. Nam phenices multis agentibus meritis: tuo p̄p̄teritis semantibus danere maiori / seu domini et iugis veneratōe seu filioū regū grā. vel ip̄met Europę virtute p̄p̄ua ab eius / nomine Europā: p̄ orbis terrā in p̄p̄tū nūcupatā. Quā p̄fecto ergo insigne mulierē virtuti / bus: nō solū ex p̄fecto orbi nomine sed a spectabili ex te statua. a Pictagora illustri p̄bo taen / ti Europę dicata noui .

De Libia regina Libie. x.

Libia vt vntissimū volūt auctores epaphi Egiptioū regis fuit filia ex Cassiopea p / iuge. Et nup̄it Heptimo id ē cetero atq̄ potentū viro: e p̄p̄uū nomen ad nos vsq̄ / non venit: et ex eo peperit Busiridem immanē postea sup̄p̄tōis Egipti tyrānū. huius / magnifica opera ab annis creduntur consūmpta. Sed ea fuisse p̄ maxima satis argumētū p̄stat / eam tante apud suos fuisse auctoritatis: vt eius affūce pars: cui imprauit Libia omnis de suo / nomine appellata sit.

De Marpesia et Lampedone reginis.

xi. Cap.

Marpesia seu marpesia et lampedo sorores fuere Amazonum inuicem regine: et ob illustrem bel-
lorum gloriam se Martis vocauerunt filias. Quarum quoniam peregrina sit hystoria paulo
altius assumenda est. De ista ergo ea tempore situlata et fere inaccessa exteris regione
et sub artibus se in oceanum usque ab Eufino sinu pretendente Silios et scolopios / ut apud re-
gum viuentes factio maiorum pueri cum parte populorum iuxta Thermodolontem capadocie am-
nem deuenire: et Lycijs occupatis aruis capti viuere et incolae latrocinij infestare cepere. Et
quibus tractu temporis per infidias fere omnes nudati sunt homines. Quod cum egre fer-
rent viuere coniuges et in ardorem vinde deuenissent feruere cum pauidis qui superuixerunt vi-
tis in arma prouipere et primo impetu facto hostes a suis remouere finibus. Unde plura arua
stantibus intulere bellum. De num arbitantes seruitutem ponere quod coniugium si exteris adhe-
rerent hominibus / et feminas solas posse sufficere bellis et armis ne mitiores viderentur habuis-
se deos ceteris he quibus viros a cetera finitimorum fortuna serua ser communi consilio iruen-
tes in eos omnes interimere. Unde in hostes furore conuerso quasi virorum necesse vlture illos
adeo contiuere ut ab eis facile pacem impetrarent. Qua suscepta ad successionem consequendam vi-
dissim finitimis adhibebant: et cum concepissent e vestigio reuertebantur in sedes. Tandem qui
nascebantur marces occidebantur illico: virgines ad militiam cum diligentia seruabantur: tenel-
lis igne seu medicamine alio sublato in clemente mamille dextre: ne sagittandi exercitum impe-
dirent a dextis: sinistra linquebantur intacta ut ex illa nutrimenta porigerent nascituris. Ex quibus
amazonum vocabulum sortite sunt. Nec eis in alendis virginibus fuit ea cura que nostris. Nam
colo calatis ut alijsq muliebribus abiectis officijs / venationibus discursionibus: tomardibus
equorum: laboribus armorum assiduis: sagittationibus et huiusmodi exercitijs maturores pu-
ellulas durabant in aptitudinem et virile robur. Quibus artibus non solum tyrios tenuere ca-
pos a suis olim maioribus occupatos: quinymo Europe ingenti parte bellorum iure quesi-
ta / plurimum Asia occupauere: formidabilemque deuenere omnibus. Sane ne viribus cesseret re-
gimen ante alias Marpesia et Lampedonem post cesos viros instituerunt reginas sub quarum auspi-
cijs / ut demonstratur est / suam plurimum imperium anserunt. De quibus cum militari disciplina infig-
nes essent prius intra se provincijs reputata cum una in regni tutela subsisteret reliqua parte copiam
sumpta ad subiciendum dos finitimos earum imperio incedebat et sic vidissim maximis partibus prediis
auxerunt aliquandiu rempublicam. Verum cum Lampedo suo plurimum in hostes duxisset exer-
citum repentino barbarorum aruadiacitum incursu Marpesia nimium sui fides relicta aliquibus
filiabus cum parte copiarum cesa est. Quid autem ex Lampedone secutum sit legisse non memini

De Lysippe Babilonia virgine.

xij.

Lysippe Babilonia virgo infelicio amoris exitu magis quam opere alio inter mortales ce-
lebris facta est. Huius etiam non a maioribus nostris qui parentes fuerint habuimus
intra tamen Babilonia habuisse cum primo etatis sue puero contiguas domos satis cre-
ditur est. Quorum cum esset iure conuicij quasi conuictus assiduus et inde eis ad huc pueris
puerilis affectio: egit vnicuique foris: ut aestantibus annis: cum abo formosissimi essent puerilis amor
in maximam augetur incendium. Illudque inter se nutibus saltem aperirent aliquando: iam in puber-
te propinquantes etate. Sane cum iam grandiuscula fieret Lysippe a parentibus in futuros hyme-
neos tomum deuenire cepta est. Quod cum egerime ferrent ambo / querentemque solliciti qua via possent
saltem aliquando colloqui / nulli adhuc visam communis parietis inuenire in seposito simulam. Ad
quas dum daz conuenissent sepius: et consuetudine paululum colloquendo pariete tamen obice quo
minus eis descebant implerent expremendi affectiones suas licentiam / sepe suspicia / lacrimas / ser-
uores / desideria et passiones omnes aperiebant suas: nonnunquam et orare inuicem pacem animorum
amplexis et oscula pietate fide dilectionemque perpetuam. Tandem exarscente incendio et fuga in-
ere consilium statuentes nocte sequenti / quod primum quis possent suos fallere / domos exiret / et sein-
uicem si quis primus euaderet in nemus ciuitati proximum abiens penes fontem nini regis bu-
sto proximum tardiore aperiretur. Ardentior fore Lysippe prima suos sefellit: et amicta pallio
intem xta nocte / sola patria domum exiit: et luna monstrante viam in nemus trepida abiit: et dum
secus fontem expectaret et ad quemcumque rei motum sollicita caput extolleret: leena venientem aduerrens
relictis in aduertentur pallio aufugit in bustum. Leena autem pasta: sita posita comperto pallio et
aliqua diu ad illud conuolato ore de more extricato atque extenso unguibus lacerantem liquit et abiit
Interim tardior Poramus eque relicta domo deuenit in siluam / dumque per silentia noctis incensum

B:

comperisset lacrarum conuentumq; pallium. *Lil* bis/ratus eam a belua deuorata plangore plu-
rimo locum compleuit: se miserum inuisans quoniam dilectissime virgini seu mortis causam
ipse dedisset et aspernans de cetero vitam exempto quem gesserat gladio moribundus secus fon-
tem pectori impexit suo. Nec mora *Lil* les potatam leenam abijisse rata ne decepisse videre amā-
tem: aut diu expectatione suspensum teneret. proteritum ad fontem regresso cepit. Cui iam pro-
pinqua palpitantem adhuc *Pyramum* seniens pauifecta fere iterum abiit. Tandem lune lu-
mine percepit qui iacens suus esset *Pyramus* / et duz in amplexus festina iret euz sanguini per
vulnus effuso incubantez atq; iam omnem effundentez animaz cōperit. Que euz aspectu obstu-
puit primo mesta tandem ingenti euz fletu frustra prestare subsidia et animaz retinere osculis
et amplexu aliquandiu conata est. Veruz cum nec verbuz audire posset quin nihilipendi tā fer-
uenti p̄die desiderio optata basia et amantē in morte festinare videret / rata quoniaz eā non
cōperisset occisum in acerbu fatuz cū dilecto a se puero amore pariter et dolore suadentibus ire
disposuit: et arrepto capulotenus ex vulnere gladio euz geminu ploratuq; maximo nomen in-
uocauit *Pyrami*: orauitq; vt *Lil* lem suaz saltem morientē aspiceret: et exeunte expectaret ani-
mam vt inuicē in quascunq; sedes incederent. Miruz dictu: sensit morientis deficiens intellectus
amate virginis nomen: nec extremum negare postularum passus / oculos in morte grauatos
apuit: et inuocantem asperit. Que confestim pectori adolescentis aultroq; sup̄incaubuit: et effu-
so sanguine secuta est anima iam defuncti. Et sic quos amplexu placido inuida fortuna iungi mi-
nime passa est infelicēz ambozuz sanguinem miseri prohibuisse non potuit. Qui non cōpatie-
tur iuuentibus / qui tam infelici exitu lacrimulaz saltē vnam non concedet / sareus erit. Ama-
runt pueri / non enim ob hoc infortunium merere conuentum: florentis etatis amor crimen est
nec horrenduz solutis: crimen in coniugiu ire poterat. Peccauit fors pessima et forsan miseri
peccauere parentes. Sensim quippe frenandi sunt iuuenum impetus ne dum repentino obice
illis obstistere volumus desperantes in precipitium impellamus: immoderati vigoris est cupi-
dinis passio et adolescentium fere pestis est commune flagiciuz. In quibus edepol pacien-
ti animo tolleranda est: quoniaz sic reruz volente natura fit vt dū etate valemus vltro indine-
mur ne hūanū genus in defectū corruat si coitus differantur in seniu.

De Pyrametra Aegiuouū regina.

114.

Pyrametra genere et dignitate clara: danai Aegiuouū regis filia: et lincei confun-
xit. Colligitur aut: ex hystoria antiquoū duos quondam in egipto fuisse: franes be-
li p̄sā filios / spectabili preminentes imperio. Quorū danauus vnus / alter autē egiptus
nuncupat⁹ est. Hic prolis abobus fuit equa fortuna esto nūerus esset equus. Hic danauo quin-
qua zinta fuere filie: filij totidem Egipto. Sane cum habuisset oraculo danauus: quoniam ma-
nu nepotis ex fratre occideretur et dam angeretur timore plurimo cum extā ingenti multitudine
ne nefaret cuius suspectas dederet habere manus. Contigit vt iam pubescentibus vtriusq; filijs pe-
teret egiptus vt danai filie omnes filijs suis iungentur coniugio. Quod danauus seu ex cogita-
to facinore vtro concepit desponsatisq; filiabus nepotibus cū nuptiale sacuz pararetur eas om-
nes sumopere premonuit vt si salutem suam vellent vnaqueq; virum suum nocte prima dū vi-
no epulisq; madentem somnoq; illigatum graui cognosceret ferro perimeret. Que omnes aultē
dam cubiculo suis illatis marcētes hesterna crapula iuuenes iussu interficere parentis Est *pyre-
metra* sola abstinuit. Apposuerat quippe virgo iam animum suū in linum seu linteum vitū su-
um vt moris est puellarum euestigio vltro sponso illum diligere: et ob id ei compassa in genti-
cum lau de sua a nefanda cede abstinuit / suastiq; iuueni fugam qua tutus esset. Verum cum ce-
teris mane ob patruz scelus trux pater applausisset *pyrametra* sola obiurgata et carcere dau-
sa p̄ium aliquandiu fleuit opus: Hec miseri mortales q̄z cupido animo q̄z feruenti peritura cō-
cupisimus: et occasum intueri aspernantes q̄z execrandis v̄is / si preterit / celsa conscendimus:
quibus sceleribus conscensa seruamus: quasi obscenis operibus arbitremur volubilem firma-
ti posse fortunam / et quod ridiculum est quibus criminibus q̄z sceleris facinoribus volubilem

B 3

fragilemque vite huius dieulam non dicam longare sed *peruenire* conamur: cum in mortem se
 ceteros animum voluisti *videmus*: Quibus detestantur consilijs quibus nefandis operibus dei
 irritamus iudicium: ut alios suam rebus infandis sit *danaus*. Qui dum plurimo nepotum
 sanguine suos iam tremulos annos ampliare nititur robusto se ac splendida nepotum nuda
 uit acie: et perbeni laefactavit infamia. Arbitratus est homo nequam paucos frigidolque an
 nos senectutis sue floridis adolescentie nepotum suorum preponendos fore: quod forsitan tan
 quam pulchiores existimasset alius dummodo seruasset honeste. Verum per vulnera iuuenum filio
 rum questisse suum prolongasse senium: immanis facinus iure videri potest. Et quod plurimum
 ignominie superaddidit: non satellitum manus sed filias armavit ut non tantum nepotes au
 ferret sed ut sceleris filias funestas haberet quas habere pietate potuisset honestas. Et dum vi
 tam seruare hoc crimine cupit non aduertit quantum audacie quantum fraudis quantumque
 detestande enormitatis futuris perniciosis mulieribus infasti relicturus esset exempli. Sidem
 coniugij calcari fecit perfidia. Abi sacras inferri faces thalamis pius iussisse parens debuerat:
 nephantus glia suos imperauit. Abi in conjugalem dilectionem natas hortari consueuimus
 lo in odium animauit et cedem. Et quod in omnes ausus non fuisset: in singulas natas im
 misit. Quod die non attemptasset nocte perfidius voluit. Quod non presumptisset in castris tha
 lamis mandauit impleri. non aduertens: quia quot annos vindi iuuentuti nepotum auferret
 per scelus et fraudem: tot sibi sedata ignominiosum sui facinoris secula referuabat. Et quinquag
 ginta iure generos habere poterat hostis male merito seruatur vnus. Cuius tandem manus
 dei iusto volente iudicio truculentus senex euadere non potuit quin ille nocuis effunderet san
 guis: quem tam multo nepotum sanguine redemisset. Qui tandem seu pulsus seu profugus
 seu vocatus transfretauit in greciam: et Argiuorum regnum ingenio et virtus occupatum te
 nuit. Quo sunt qui uelint predictum facinus a danao perpetratum: sed a quocumque factus sit
 a lino truculente memorie occisus occubuit: et pro eo lino ipse regnauit Arguis. Eductaque
 e carcere *Permetra*: eque meliori ordine sibi iuncta coniugio regni participem fecit. Que non so
 lum regina resu'sit sed iunonis Argiue sacerdos effecta candore splendoris duplicis ornata ap
 paruit: et cum sorores in turpem abissent infamiam ipsa ob commendabilem pietatem nome
 suam laude dignum ad nos usque dimisit insignie.

De Thebe regina Thebanorum.

111.

Joles fere vulgo inter egregias notissima mulier cum vultuissimi atque famosissimi
 frigidum regis tantali nata fuisset et pelopis soror: nuptu Amphioni thebarum re
 gi ea tempestate dantissimo: tam quia iouis proles quam quia precipua valeret facundia
 et ex eo perseverante regni gloria septem peperit filios: et filias totidem. Sane quod sapientia
 fuisse debuerat superbiens fuit exidum. Nam tam splendore conspiciat proles quam maiorum
 suorum fulgore elata etiam in numina obloqui ausa est. Erant equidem iussu mantonis tibi
 refie patris filie solidi dictum vna thebani circa sacram latone matris appollinis et diane veteri
 superstitione venerandis muneribus: cum quasi agitata furis circumsepta natozum acie et re
 gis insignita notis profilyt in medium Thebes clamitans: que nam illa esset Thebanorum
 cementia: latone sacra disponere: et extera feminam seu Titanis genitram duos tantum ad
 ulterio conceptos totumque filios sibi eorum regine preponere. Rege Tanraio nate: et quod qua
 tuordecim eis videntibus illis ex coniuge peperisset genitos sibi que tanquam digniori ceremonias
 illas debent. Tandem paruo temporis tractu factum est: ut ea vidente letali peste nati omnes
 pulchra iuuentute florentes infra breue spadium absummerentur usque ad vnum: et amphyon
 ex parte quatuordecim filiozum repente orbis effectus esset dolore impellente manu propria
 gladio transoderentur. Existimantibus Thebanis hec superum vi placentium numinis iniu
 riam contigisse. Thebes autem tot funibus superstes vidua mestaque in tam grandem atque
 obstinatam taciturnitatem tenuit ut potius immobile saxum videretur quam femina. Quis ob

cām a poëta postea factū ē eam apud Syphilum / ubi sepulte fuerant filij, in lapidum statuas
fuisse conuersam. Durum est & odiosum plurimum superbos non dicam tollerare sed spectare ho
mines: mulieres autem fastidiosum & importabile. Cum illos feruentis animi atq; elati vt plu
rimum natura produxerit: has vero mitis ingenij & remisse virtutis laudibus potius q̄ impijs
apras produxit. Quamobrem mirabile minus si in elatis dei prodiuio: ira sit & iudicium eius
quoniam eas sue debilitatis contingat excedere terminos. Ne insipiens Myobes fecit: forūe lu
sa fallada & ignara: quoniam ample prolis parentem fore non virtutem parentis sed nature
opus esse in se celi benignitatem flectentis. Satis igitur illi ymo debiti erat deo ex concessis egit
se gratias q̄ sibi diuinos qualescunq; honores quesuisse: tanq̄ sui fuisset optis tam numerosaz
prolem atq; conspiciam peperisse. Que dum superbe potius q̄ pudenter operata est egit vt in
fortunium pua fieret: & post multa secula suum nomen posteritati foret exolum.

De Siphyle regina Lemni.

xx.

Siphyle insignis fuit femina tam pietate in patre q̄ infelici exilio & ardemoz alu
ni morte atq; subf.lio natorum oportuno in tempore reperorum. Fuit etenim hec tho
anis lemmiadum regis filia: eo tuo regnantis: quo rabies illa subiuit mulierum in
sule mentes: subtrahendi omnino indomita colla virozum iugo. Nam pui penso senis regis im
perio a dhibita secum Siphyle pnanimes in eum ceuere consilium: vt sequenti nocte gladius
seuretur in quoscuq; masculos. Nec desuit opus proposito. Sane seuentibus reliquis consili
um mitius menti Siphylis occurrat. Nam rata sedari paterno sanguine inhūanū fore: genitorū
creto reliquarum facinore: toq; in nauym demisso vt diuim effugeret publicam iram. Quæst

glo ingenti constructo rogo se patri postremum exhibere finxit officium. Quod cum ardeatur
a cunctis patrio imposta throno loco regis impijs mulieribus regina suffecta est. Sanctissi
ma quippe filiorum pietas in parentes est. Quid enim decentius: quid iustius: quid laudabi
lius: q̄ his humanitate atq; honore vices reddere: quozū labore inualidi alimenta sumpsum
solertia tutati sumus: & amore incessabili in prouectiorem etatem deducti: & instructi moribus &
doctrina nec non honoribus atq; facultatibus aucti & ingenio valemus & moribus. Nil equi
dem. Que cum ab Siphyle impensa sint cum cura parenti: non immerito illustribus addita
mulieribus est. Ea igitur regnante seu vt ventorum impulsus seu ex proposito directus atq; ar
gonautis in colcon redeuntibus iason frustra prohibentibus feminis occupato litore a regina
hospicio atq; lecto susceptus est. Exquo abeunte cum geminos in tempore peperisset filios eos
q; leuinia dum lege cozeretur emittere: vt placet aliquibus / in diuim ad auum nutriendos ius
sit eferri. Exquo cognito q̄ seruato patre cecepisset reliquas in eam concursum est: vt vix con
sensa nauis a furore seruata publico dum patrem natosq; quereret a pyratis capta & in seruitu
tem reducta est: varijsq; exaneata laboribus lygurgo nemo regi dono data curam optulit p
uuli & vniū lygurgi filij suscepit. Cui dum vacaret obsequio transeunti atq; propter eum fini pe
riditanti. A hacti Argiuorum regis exercitui in thebas eundi rogata longiam ostendit relicto
in pratis inter flores alumno. Verum dum pcurantanti Adiafio pretarios exponeret casu ab
Euno & thocante adultis filijs & sub rege militibus cognita atq; in spem fortune melioris ere
pra: ludentem inter herbas alumnum cum verberare caude serpētis competisset oculum: fere pla
goribus totum turbauit exercitum: a quo notisq; furenti ob colorem lygurgo subtracta / incog
nito milib; euentū morisq; seruata est.

De Medea regina Colcorum.

xxi.

Medea seculissimū veteris perhibe documētū. Dece clarissimi regis colcorū z p̄se piugis
 filia fuit: formosa satis: z malefactorū longe doctissima. Hā a quocūq; magistro instru-
 ta fit a seo herbarū vires familiares hūit vt nēo meli⁹. Nouitq; plane cātato carmine
 turbare celū: v̄tos ex atriō dēre: rēp̄tates mouere: flumina sistere: vn̄ea p̄ficere: elaborātes ig-
 nēs ad quodāq; incendiū p̄ponere: z h̄mōi p̄ficere om̄ia. Nec illi / qd̄ lōge prius / ab artib⁹ fuit dis-
 sonus animus. Hā de h̄cētib⁹ eis ferro vt arbitrabatur: seculissimū hec iasonem Thesalū eo
 seculo p̄piciū virtute iuuenē a pelia patris sue p̄bitari infidiari sub p̄rexi gloriosissime exp̄di-
 tiōis missus: in colcos ad aureū iustipiēdū vellus eiusdē caprā p̄stāda dīlexit ardēre: eḡitq; ad
 eius p̄merēdā grām vt inter incolās seditōe patri iustitaretur vellū: z p̄sequēdī vn̄i iasoni spaci-
 um p̄staretur. Quis hoc ēr sententiō arbitrarerit h̄mō / qd̄ ex vno oculorū intuitu opulētissimi
 regis p̄terminiū seq̄retur. Eo igitur parato scelere cū dilecti iuuenis meruisset āplexus cū eodem
 seculi patris substantiā onē trahens dam fugā arripuit. Nec tā grādī fatūore p̄tē in prius tūcēz
 diuērit animū: arbitrata quidē oētā seculū p̄fugos: ad eū sistēdū in thomirania phisidīs insu-
 la / p̄ quā seculūro trāsire futurus erat. Ab h̄mō seu Egialeū p̄tū fratrē suū / que in hoc seculū
 fūz: comitē traxerat / obm̄icari z eius mēbra passim per arua disp̄gi iussit: vt dū ipsa miserabilis
 recolligeret genitor z eis lacrimas tumulūq; daret fugiētib⁹ etiā fuge spaciū p̄modaret. Nec
 eā sefellerat opinio: sic enim factū ē. Tādē cū p̄ t̄rores plurimos in thesalā cū iasone deuenisset
 suo Eioneq; locatū tam ex reditu nati q̄ ex p̄arta victoria p̄daq; z illustri piugio tāta repleisset
 lenidā vt reuocatus in floridā videretur etiā iasone p̄tura regnū ante sua z̄yantiā inter natas te-
 peliām seuit: tāsq; misere armauit in patre. Ceterū labētibus annis exosa iasone scā z ab eodem
 loco eius Creusa filia creontis doxanthiorū regis assumpta impadēs fremēsq; cū multa in iaso-
 nem excogitasset eo prozupit: vt ingenio suo Creusam Creontisq; regiā onē absumeret igne vo-
 lantī: z sp̄ctāte iasone quos ex eo suscepit filios nudāret: z aufereret in Ethenas. Abi ego
 h̄upra regi cū medū a se num tā filiū suscepisset ex eo z frustra Thesēū redeuntē: rēp̄tasset occide-
 re vn̄t̄o: tercio fugā arripuit: z cū iasone in grām redisset vn̄acū eo omni Thesalia ab agia-
 leo pelie filio pulsi rep̄tāuit in colcos: senēq; atq; exulē patre regno restituit. Quid tādē eger-
 it quo vt sub celo seu mortis genere diē dauit nec legisse memini nec audisse. Sed ne obm̄ise-
 rim non omnis oculis p̄stāda licētia ē. Eis enim sp̄ctātib⁹ splēdores cognoscim⁹ inuidiā in-
 troduimus: p̄cipiscētiās am̄abim⁹ ones. His agētib⁹ exatatur auaridā: laudatur formosi-
 tas dānatur squalor z paupertas indigne: z cū indocī sint iudices z sup̄fidēbus reū tātūmodo
 credāt: factis ignominiosā: ficta vn̄s: z auaridā p̄se p̄fidiū: z dū abidēda p̄medāt z breui blā-
 olentiā tractu / infidū nonnunq; animos turpissimā labē. H̄ij nesciā a formositate etiā in honē-
 ra a lasciuis gesticulatiōibus a p̄culāna iuuenili mordacibus vn̄de capiūtur: trahūtur rapiunt
 tenentur. Et cū p̄ctōis lanua sint per eos mēi nūcūs mittit libido: p̄ eos cupido insufflat se-
 pitia: z totos incēdit ignes: p̄ eos emittit cor gemius z affectus suos ostēdit illecebres Quos
 si quis recte sap̄ret aut dāderet aut in celū erigeret: aut in terrā demergeret nullū illis inter vn̄ū
 q̄ vn̄ū iter est quod si onino p̄ragēdū sit aci sunt prohibēdi ne lasciuat sereno. Apposuit illis
 natura fores nō vt in somnū dāderent solū sed vt obfisterēt noxijs. Hos q̄ppe si potēs dau-
 fisset medea aut aliozum si: p̄fisset dū crepit auida in iasone stēfisset diuinus potentia patris vita
 fratis: z sue virginatis ceus in fractū: que om̄ia hominum impudicā p̄uere.

De Aragne Colophonis muliere.

117

Aragne Thracia atq; plebeia femina ydomonij Colophonij lanarum tincto-
 ris fuit filia. Que q̄q; originem inus clara fuerit nonnullis tamen meritis extollenda
 est. Affert quidam per res huius v̄tam eius fuisse inuentam. Eamq; primam recia
 excogitasse aucupatoria seu piscatoria fundere in terram. Et cum eius filius cui nomen Col-
 ter fuit fusos lanificio apros reprisset arbitrantur quidam hanc texture artis p̄ncipatum suo
 euo tenuisse tanq; circa hanc grandis ingenij vt digitis fili q; z spatula z alijs tali officio epor-
 tans id egisse quod pictor p̄regisset penniculo. Non equidem in muliere sp̄ncendum officij
 um. Sane dum non solum yphēis cohabitans texinam habebat sed vbiq; se fama cele-
 brem audiret adeo elata est vt ausa sit aduentus palladem huius artis repetitricem certamen ini-
 re: z cum se superari equo animo ferre non posset induto laqueo vitam finiuit. Ex quo locus
 fingentibus datus est. Nam cum nomine exercitio aranea vermīs cum Aragne pueniat z filo
 pendeat z ipsa pependit laqueo Aragnem miseratione torum in arancam versam dixere
 z assidua cura p̄stino vacare seuidio. Alij vero dicunt qd̄ esto laqueum induerit mo-
 ritura non tamen mortuā adiutorio interueniente suorū: sed artificioso posito dolore vacasse.
 Hunc autem si quis est obsecro qui se credat in aliquo antecire ceteros dicat si libet Aragnes ip-
 sa an celum uertere z in se dignitates omnes trahere potuisse arbitretur. Aut potius ip-
 sum deum rerum fatorem omnium p̄cibus z meritis sic in se benignum fecisse potuerit:

vt adapto munificentie sue finu in illa grās effundere cunctas coegerit omisso ceteris. Sed quid
 quero siur hec arbitrata videntur stultissimū Herode: veritē eterna lege natura celū z apta reb⁹ va/
 rris ingenia cunctis preber. Hec prout odo atq; desidia torpentia hūt sic studijs z exercatio lucu
 lenta z maximā reū capada z eadē impellere natura in reū omniū nondā desiderio rebuntur.
 esto nō eadē solertia vel fortūa: Et si sic ē quid obstat quin multi possint eadē in re pares effia. z
 ob id quemq; se solū existimare inter tā innumerabilem mortalium multitudinē cursu preualere
 ceteris ad gloriā stolidē mentis est. Operare quippe vt Aragnes vnica in hoc nobis est ridiculū
 cum sint innumeri tanta illaqueatū demētia: qui dum se in precipitiū stolidie psumptōis effertur
 Aragnem minus ridendā faciunt.

De Deithia z Anthiole reginis Amazonū. xvij.

Deithia Marpēie fuit filia: z vna cū Anthiole quā quidem sorore existimant suam:
 post Marpēiā Amazonū regina fuit: z ante alia virginitate perpetua insignis z omē
 vāda plurimū: tantū cū plore regni Anthiole bellis valuit vt multis Amazonū im/
 perium honoribus āpliarit: z adeo militaris discipline suas laudes extulit vt arbitraretur Eur/
 steus micenarum rex durū posse bello eius obtineri baltheū: z ob id aiūt cebitōri Herculi tāq;
 maximū iniunctū vt illud afferret eidē. Eximia quippe mulieri gloriā ē sibi ob splēdidā armo/
 rā virtutē obiectū Hercule cūcta supante. Cuius cū expeditōem intrasset z nouē longis nauib⁹
 Amazonū occupasset litus absente Deithia in tumultuantes Amazones ob pauitatem z in/
 curiam de se facile victoriam prebuere. Capteq; menapelle z ypolite sorores Anthiole dato regi/
 ne baltheo menaspē restituata est. Verum cum asportasse ypolitem theseum expeditōis soduz
 audisset: Deithia in grecam omnium conuocatis auxilijs bellum mouere ausa est. Sed ob dis/
 sentionem ab auxilijs derelicta ab Atheniensibus sepata in regnum redijt: nec quid egerit plu/
 riuo inuenisse recordor.

De Erithrea seu Eriphila Sibilla xix.

Erithrea seu Eriphila mulier ex sibillis vna z insignis plurimum fuit. Quas quidem
 sibillas ceterū fuisse numero quidā putant: easq; pprijs designant nominibus: z quo/
 niam plurimū vaticinio ualere omnes sibillas cognominant. Nam syos celico ser/
 mone deus latine sonat: biles autem mentē dici dixerit: z ideo sibille quasi mente diuine seu mē
 te deum gerentes. Er quibus venerabilibus omnibus hāc fuisse ceterā referūt: z eius apd
 babilonios aliquādiu ante troyanum bellum fuisse originem. Esto nonnulli es romuli Ro/
 manorū regis temporis vaticinatam: putent. Huius vt quidam dicunt nomen fuit Eriphi/
 la seu Erithrea: ideo nominata quia apud Erithream insulam diu morata sit: z ibidem plu/
 rima eius carmina sint comperta. Sūt igitur tantum eius ingenij aut orationis aut deuotio/
 nis meritum in conspectu dei vt vigili studio non absq; diuino munere meruit: si verum sit ab
 ea dictum quod legitur: futura tanta claritate describere vt euangelium potius q; vaticinium vt
 deatur: hec quidem percunctantibus greas tam preluāde suos labores z ylionis exādiū de
 scripsit carmine vt nil post factum q; ante nosceretur datus. Sic z Romanorum imperium ca/
 susq; varios pauas versibus complexa est: longe ante eius inīdium vt nostro seculo breue po/
 tius epiphoma scripsisse videatur q; predictisse futurum. Et quod longe maius meo iudicio
 est: Archanum diuine mentis non nisi per figuras rerum z implicata prophetarum vno sanc/
 tispiritus per prophete verba predictum apuit incarnandi verbi misterium. Jam natū vitam et
 opera prodicionem capturam: illusiones z inhonestam mortem resurrectionisq; triumphuz z
 ascensionem z ad extremum iudicium rediturum vt hystoriam dictasse non venturos predictis
 se actus aperat. Quibus meritis z dilectissimam deo fuisse arbitror: z pre ceteris gentium mul/
 eribus venerandam. Sunt qui asserant insuper eā virginitate perpetua floruisse: quod ego sa/
 uie credam. Non enim in contagiolo pectore tanta futurorum lux effuluisse potuisset. Quo tem/
 pore seu qua in parte decesserit abolitum est.

Medusa phorid diuissimi regis heres fuit et filia eius opulentissimum regnum exiit in atlantico mari quod hesperidas fuisse insulas nonnulli crediderunt. Hec si fides veteri statui prestare possumus / tã admirande fuit pulchritudinis vt non solum excederet ætates: sed quasi quoddam præter naturam mirabile quã plurimos ad se videndam excitaret homines. Sicut quidem illi capillitium aureum et mirrosi faciei decus præcipuum et digna proceritate corpus etiam: sed inter cetera tam grandis ac placidus oculorum illi fuit vigor vt quos benigne respiceret fere immobiles et sui nescios redderet. Præterea nonnulli eam agricolatõnis fuisse peritissimam asserunt. Eamque inde gorgonis consecutam cognomen. Cuius opere mira cum sagacitate non solum patrias seruaui diuitias sed in immensum auxit / adeo: vt qui voluerit credere eam occiduos quoscumque reges anteire thesauro. Et sic tam pulchritudine eximia quã etiam opulentiã et sagacitate in amplissimam famam apud remotas etiam nationes euasit. Verum inter alios celebra rumore ad Argiuos delata est / quos inter præseus iuuentutis ad huc florentissimus audito talium relato in desiderium incidit et videndi speciosissimam feminam et occupandi thesauros: et sic nauis conscensa: cui pegalus equus erat insigne in occasum celeritate mirabili deuictus est. Ibiq; prudentia viro et armis reginam occupauit et auro et opima honesta præda remeauit ad suos. Ex his locum sibi poetica adinuenit fictio - qua legimus Medusam / gorgonem assuetam sacros facere quos inspicere: eiusque canes venulos in angues ita minetur eo quod templum eius Neptuni concubitu vidisset: peperissetq; pegalum et per seum equo insedentem alato eius in regnum euolasse: et pallanthei egidis visu superasse. Infelix auri possessio est: quod si lateat possessori nullus est commodi: fulgeat mille concupiscentium nascantur insidie: et si stent violentorum manus non cessant possidentis anxie curæ. Sugatur enim quies: animi subtrahitur somnus: timor ingreditur: fides minuitur: augetur suspitio: et omnia breuiter vite vsus impediunt misero. Si vero casu quocumque præter anxietatibus exarnificatur pauper factus auarus: laudat liberalis / ridet inuidus / consolatur inops: et omne vulgus dolentis canit in fabulam.

Quem Eurid regis Eritolæ filiam speciosissimam inter ceteras regionis illius virginem sunt qui asserant amataz ab Hercule orbis dormitor. Cuius nuptias cum illi Eurid / aus spondisset a iure possenti suauione filij postea tenegasse. Quisobres iratus Hercules acre bellum mouit eidem / eumq; interemit prouincia capta et dilectissimam sibi volem surripuit. Que quidem magis patrem: cordis affecta quã sponsi dilectione vindicte auda mirabili atq; constanti astuta quem gereret animum ficto amore contexit et blanditijs atq; artificiosa quadam perulantiã in tam feruentem sui dilectionem Herculem traxit vt satis aduertet nil cum negoturum quod posceret: ac inde quasi horeret tam hispidum habitu amantem ac viro ante alia ponere dauam qua monstra domuerat imperauit: ponere leonis nemei spoliũ sue fortitudinis insigne / ponere populeum setum pharetras sagittasq; fecit. Que cum non satis animo sufficienter suo audacius inermem precogitans telis insiluit et primo digitos anulis ornari precepit: caput asperum vngentis capiti delinuit: et hirsutos pectine discimari canes: achilpidam vngi nardo barbam. et puellaribus corallis et meonia etiam insigniti mitra: inde purpureos amictus mollesq; vestes precepit induere: existimans iuuentula fraudibus armata longe plus decoris tam robustum hominem effeminasse lasciujs quã gladio vel aconitis occidisse. Porro cum nec his satis sue indignationi satisfactum arbitraretur: in id egit mollidiei dædum vt etiam inter mulierulas femineo ritu sedens fabellas laborum suorum narraret: et per se a se susceptis lanaz colo neret: digitosq; quos ad extinguendos in unis adhuc infans angues durauerat in valida: iam ymo proecta erate extenuanda fila molliet. Equidem humane imbecillitatis et muliebrium astutiarum non minimum intueri volentibus / argumentum est. Hac igitur animaduersione artificiosa iuuenis cum perpetua in Herculem ignominie nota patris mortem non armis sed tollis et lasciuia vta est: et se cetero dignam nomine fecit. Nam quotquot ex quibuscumq; monstris Euristeo triumphos victoriosus egit Hercules alicuius et toto victrix ipsius volem gloriosius triumphauit. Conuenit pestifera hec passio deliciosas subire puellas: et lasciuos oculosq; persepe occupare iuuenes: cum grauitatis cupido sit sprete et mollidiei cultor extimius. Et ob id intrasse prouinciam Herculis pectus longe maius monstrum est quod que sepe domuerat ipse fuerint. Quod non modicum salutis sue sollicitas debet inuadisse timoris et torporis etiam exuadisse: cum parat quã validus quã potens hostis immineat. Vigilandum igitur est et robore plurimo nobis arranda sunt corda. Non enim inuitis incumber. Obstandum est igitur principijs: frenandi sunt oculi ne videant panitates: obturande sunt more aspidis aures: laboribus assidujs est premeda lasciuia: blandus quippe incautus se offert et placidus inuati primo / est recipiant spe leta primo delectat ingressu: sua det ornatus corporum: mores compositos / facedas vrbicas / choreas / cantus et carmina ludos et commestationes atq; similia. Postq; vero approbatione totum occupauerit hominem / et libertate subacta mentibus cathenis inectis et vinculis differens preter spem rotis suspitã excitat: premit in artes ingenia: nullum discrimen faciens inter virtutes et

vidua dummodo consequatur optatum: in numero ponens hostium quacumque obstantia. Hinc exurentibus flammis infelicium pectora iter rediturque: et ambitu indefesso res amata perquirunt: et ex iterato sepius visu semper noua contrahuntur incendia: et cum non sit penitentie locus iter in lachrymas: dictantur preces mellis celivite blanditijs. instruantur lenes: promittuntur munera: donatur: prociuntur: nonnunquam falluntur custodes: et septa vigilijs capiuntur corda. et in coarctatos quandoque deuenitur amplexus. Tunc pudoris hostis et sceleris suavis rubeo et honestate fugatis parato volutabro porcis gratulantes effudit illecebres coitus. Tunc sobrietate reiecta cerere et baccho feruens aduocatur venus: noctesque toto spurcudo consumuntur in luxu. Nec ob id semper furor extinguitur iste: quin imo preter in ampliorum insaniam augetur. Ex quo fit ut in obedientiam illam detestabilem Adores corruat: obliuiscantur honores: effundantur substantie: armentur odia: et vite sepius subeantur pericula. Nec carent ista doloribus: intuenturque et paces tenues: rursus suspiciones et scelus animarum consumptor et corporum. Ast si minus deuenitur in votum tunc amor rationis inops aduice virge calcaribus exaggetat aras: defideria cumulat: dolores fere intollerabiles inferat: nullo nisi lacrimis et querelis et morte nonnumquam curandas remedio. Adhibentur auiculae: consuluntur caldei: herbarum carminum et maleficorum experiantur vires: blandicie vertuntur in minas: paratur violentia: danatur frustra dilectio. Nec deest quin aliquando tantum furoris ingerat malorum artifex iste ut miseros in laqueos impingat et gradios. Quos dum ducis quos suavis hic amor: que cum horere ac fugere debemus in deum extollimus: illum colimus illum supplices oramus et sacrum ex suspirijs lacrimisque preciamur supra adulteria incestusque offerimus: et obscenitatum nostrarum coronas immittimus.

De Deianira Herculis coniuge. xxij.
Deianira oenei Troilorum regis: ut quidam afferunt: fuit filia: et meleagri soror: tanta insignis formositate virgo: ut ob eius nuptias consequendas certam e inter Atreolum et Herculem oriretur. Que cum victoriam cessisset Herculi a nesso centhauro adamara est: et cum illam Hercules e calidonia transferret in patriam ab Hereno calidonie fluuio obuia

habuit amantem nesium: se quia eques esset ad transportandum deianiram vltro Herculi obsequiosum prebentem. Cui cum concessisset Hercules natus post conjugem ipse quasi voto positus cum transuadasset fluuium cum dilecta fugam arripuit. Quem cum non posset perditus Hercules consequi sagitta leuea infecta tale fugientem attingit. Ido sentiens nesus seque mortuum arbitratus vestem sanguine suo infectam confestim deianire tradidit: afferens sic que tam tenentem si induat: posse Herculem ab omni extero in suum amorem retrahere. Quas deianira credula loco pregrandis muneris sumens dam aliquandiu seruatam Heraculioniphalem seu yolem amanti per lycam seruulum caute transmisit. Ipse autem cum sudore auorem cum veneno infectum resoluisset porisque bibisset versus in rabiem se igni comburendum vltro concessit. Et sic deianira tanto viduata viro dum retrahere speraret perdidit: et neso etiam vindictam expiauit.

De Vocasta Thebarum regina. xxij.
Vocasta Thebarum regina fuit magis infornio suo dara quam meritis aut regno. Nec quidem cum a primis Thebarum conditoribus originem duceret splendidam virgo nupsit layo Thebarum regi. Ex quo cum concepisset filium: ob aduersum layo responsum et oraculo sumptum natum iussa feris obidendum egra tradidit. Que cum e uestigio deuorum existimasset apud Corinthiorum regem pro filio educatum atque iam etate prouectum ocase ab eodem apud phocenses layo vidua incognitum sumpsit in conjugem: et ex eo ethiodem et poliniceum filios et totidem feminas ysmenam et Anthigonam peperit filias. Et cum iam tam regno quam prole videretur felix: teorum responso quem legitimum arbitrabatur virum

¶

eum esse filium nouit. Quod est ipsa feret egerime egrius tamen ille. Adeo ut dum ob rubo-
rem patris sceleris eternam cuperet morte oculos abiecit et regnum. Quod discordes assumptes filij
in bellum fractis federibus uenire: et grati tristitia sepe aduersum se in certamine descenderet maximo
eos decertantes duello mutuis uulneribus occisos accepit. Cuius doloris impatiens misera mater
et auiam eto creonte fratrem iam cerneret et orbem filium uirumque captiuum et ysmenam Antbigonamque fili-
as labenti fortune implicatas reluctantem se famamque malis animam ferro iam anus expulit: et anxie-
tates cum uita finiuit. Sunt tamen qui uelint eam tandem noxios atroces suos ferre non potuisse
se: quinymo cum uidisset Epidum oculos eicientem illico in se seuisse.

De Almadrea seu de ceiphele Sibilla.

xxiiij.

Almadrea uirgo / quae quidam ceiphelem glauci filiam uocant / ex amnis Calchidiensi cap-
tae ueteri opido origine ducitur: et cum ex Sibyllis existeret una Troiane desola-
tois spectauisse atque in tam longum deuenisse eum ut ad patrem Tarquinij Romanorum re-
gis usque tempus deueniret arbitratur aliqui: neque hinc uiri praegione sedari passa sit. Et quae poeta-
rum tenentur fabulae haec a plebe dilectae: et eius munere et longos annos et diuinitate obutu-
isse. Et ideo quod dem reor uirginitatis merito eam ab ipso uero sole / qui illuminat omne hominem uenientem
in hunc mundum / uariationem suscepisse lumem: quo multa praedixit: scriptaque futura. Huic insuper in baia
no litore secus auerni lacum dicitur insignem fuisse oraculum: quod quidem et ego uidi audiuique: quod seruet ab
ea cognomen usque in hodiernum. Quod est uerosum sit ueritate plurima et inauria seminum: et sit nu-
minis maiestate seruat ueterem et admiratores praestare adhuc cunctum magnitudinis suae. Sunt praeterea
qui dicant haec enee profugo ducatum ad inferos praestitisse: quod ego non credo: sed de hoc alias. Qui autem illam
plura uidisse secula uolunt asserunt eam uenisse romam et Tarquinio patre nouem attulisse libros: ex quibus
cum negaretur a Tarquinio praesentem postulantem res eo uidere praebuit. Et cum die sequenti ex sepe reliquis illis

idem praedictum / quod ante ex nouem praesentem / postulasset: asseruisseque non darentur tres euestigio existu-
ra: et die sequenti reliquos a Tarquinio praesentem suscepit. Quos cum seruasset a posteris praesentem eos ro-
manorum seae omnia praesentem. Quam ob causam maxima cum diligentia praesentem hoc romam seruauere et iuxta oportu-
nitatum exigentiam de futuris praesentem ad eosdem quasi ad oraculum recurrerent. Nihil quidem durum est
credere haec eadem extitisse cum ceiphele. Haec tamen apud siculos dauissem die legimus: et ibidem diu et
tumulum ab incolis demonstratum est. Studiis igitur et diuina gratia illustres efficiamur quae nemini
se dignum faceret denegata sunt: quod si spectaremus desidia torpentes sentirem plane quod tempore praesentem ab-
prero etiam anothi moerens deseramur in tumultum. Demum si ingenio et ueritate praesentem ualere femine
quid hominibus miseris arbitrandum est quibus ad omnia praesentem aptitudo si pellatur ignauia in ip-
sam quippe euaderet ueritate. Fleat igitur et ralescat quibus tam graue donum inertia sublanum est: et se
inter homines animatos fateatur lapides: quod fiet dum suum crimen confitebuntur elingues.

De Nicostrata seu carmenta yonij regis filia. xxx.

Nicostrata / cui postea Carmenta apud Italos nomen fuit / yonij regis arcadii filia scdm
quosdam pallantem Arcado nupsit: sed alios nurus fuit eiusdem. Nec regni solum fulgore su-
it in signis: quinymo graecum litterarum doctissima: adeo uersatilis fuit ingenij ut ad va-
ridnium usque uigilanti penetraret studio: et uates efficeretur notissima. Quae cum querebus et a se-
ipsa nonnumquam expromeret futura carmine: a latinis / quasi primo nicostate abolito nomine / Car-
menta nuncupata est. Haec autem mater fuit enandri Arcadii regis. quae fabulae ueteri seu quia eloquens
atque facilius homo seu quod astutus fuerit ex mercurio uoluit fuisse praesentem. Qui / ut quidam dicunt / cum
calu eum quod uerus erat pater occidisset seu / ut alij placet / seditione animi suorum: alia ex causa orta: e reg-
no pulsus aiuto: suadente Carmenta matre et magna uariatione praesentem si has praesentem quas ostē-
deret sedes: seae praesentem socia praesentem nauibus / cum patre populorum scdm uero ad hostia tyleris
ex peloponneso deueniens eadem matre duce in palatino monte / quae a pallante patre seu a pillante filio
nominauit ubi postea Roma ingens praesentem est / cum suis et matre praesentem praesentem oppidum pallantem
Sane Carmenta cum indigenas ferre siluestres praesentem homines esto iam dudum saturni praesentem mueri

L 2

segetes didicissent serere: eosq; nullo litterarū vsui seu modico z hoc greco assuetos: a lōge diuina mēte pspiciēs: q̄tra loco regiōiq; celebras seruare? impostitū: indignū rata vt aduinculo exte rarū litterarū futuris seculis sua mōstrarēt magnalia: in id studiū iuit totis ingenij viribus vt ppas z onino a ceteris natōibus diuersas litteras exhiberet pplis: cui ceptui nec desuit aus. Sua enim gratia factū ē vt nouis ab ea adinuenis caracterib; scōm p̄taliū p̄toma z harū cō iūctōes edoceret p̄tēta sexdecim nū exaudisse figuras vt diu ante Ladamus Thebarū p̄ditōr ad inuenerat grecis. Quas nos in hodiernū vsq; latinas dicim; eiusq; tenemus munere dato ali quas z oportune qdā sapiētes adiderint nulla ex veterib; amota. 2° in litteris variāniū est plurimū mirati sunt latini hoc tam ē inuēū adeo mirabile vsūm vt p̄fecto crediderint ru des nō hominē s; pot; deā eē Carmētā. Quāob; cū viuētē diuinis celebrassent honorib; mouit sub infima capitolini mōtis p̄tē ubi vitā ducebat: sacellū suo p̄didere nomini: z ad ei; p̄tūā mēo riā a suo nomine loca adiacētia carmētalia vocauere. Quod qdē nec Roma iā grādis aboleffe passa ē quinimo ianuā ciuitatis / quā ibi exigēte necessitate aues p̄struxerāt / carmētale p̄ mīra secula de carmēte nomine vocauere: multis olim totibus p̄talia p̄tē ceteris orbis regiōib; floi / da fuit: z fere celesti luce corusca: nec tānū suo sub celo tā splēdio q̄ntus ē fulgor. Nam ab asya opulētia venit z sup̄lectilis regia sanguinis daritas z si multa addiderint greci a trojanis ha bita primo. Arithmetica z geometria artes dedere egipū. Philosophia z eloquētia: ac mecha nica fere opus oīe ab eis dē grecis sumptū ē. Agricultura paucis adhuc cognita saturnus inu lit exul. Deorū infast; cult; ab etruscis z numa p̄pilio habitus. Leges publicas atene p̄ mo inde senatus p̄sultus z cesares p̄buere. Sacerdotiū sumū religionēq; finē a hierosolimif attuūt symon petrus. Disciplina s; militare veteres excogitauerē Romani. Qua z armōū ar / q; corpū robore: z in rēpublicā caritate integra: orbis totius sibi q̄siuere imperiū. Litterarū carac teres satis ex dictis p; qm̄ maiorib; nostris carmēta p̄cesserūt: cū iā ex archadia uenisset p̄ta / lis sic z gramaticē facultatis p̄ma dedisse semina creditū q̄ in aplioz segetē successu ipm̄ p̄lā trax ere. Quib; adeo p̄picius fuit de; z hebraicis grecisq; litteris p̄tē maxima glē dēp̄ta oīs q̄si. Eu ropa ap̄lo terrarū tractu nostris p̄ta: quib; delimita facultatū oīū munita splēdēt volūna ho / minū gēta deiq; magnalia p̄tūa seruāt mēoria: vt q̄ vidisse nequim; ipi eis opulētib; cog / noscamus. His vota nostra trāsiminim; z aliena cū fidelisūscipim;. His amicitias in lōginquo iūgimus z mutuis respōsōibus p̄seruam;. De deū put fieri p̄t nobis describūt. De celū terrarūq; z maria z animātia cūcta designāt: nec ē qd; q̄ras possibile qd; ab his vigilās nō possis p̄cipere. Harū breuiter op̄te q̄qd; aplitudinē mēns p̄lecti atq; teneri nō p̄t fidelissime p̄mēdat custodie. Que tū z si a hīs ex his nōnulla p̄tingāt: nil tamē nūā p̄mēdabile aufert. Ceterū ex tā egregiis totib; qdā p̄didimus qdā dedim;: z nōnulla adhuc solo nomine pot; q̄ effectu tenem;. Hanc quōcūq; de ceteris nostro aut cōmine aut formā actū sit nec germana rapacitas nec gallicus fu ro: nec astucia anglica: nec p̄spanica ferocitas: nec alie; alteri; natōis inculta barbaries vel insul tas: hāc tā grādē tā spectabile tā oportunā latino nomini glām sumptuisse potuit vnq; vt suis p̄ ma litterarū possent aut auderēt dicere elemēta: z lōge min; suū p̄pū fuisse gramaticā. Quas vt p̄pimus ipi sic ēē dedim; p̄tō: nostro nū sp̄ insignita vocabulo. Tandē fit vt q̄tro lōgius se / rūtū rātomagis laudi nōis apliāt laudes z honores. Clari; reuulsiissimi decoris nobilitat; z in genij testimoniū deserūt: z incorruptū nostre p̄spicacitatis seruāt ēē indignāte barbarie argumē tū. 2° tā eximij fulgoris z si deo dato; grās agere debeat; mltū nū laudis caritatis z fidei car mēte delemus. Quāob; ne a quocq; tāq; ingrati iure redargui possim; vt illud p̄ virib; in eter nam memoriā efferamus p̄ssimum est.

De Procus Zephali coniuge. xxvi.

Procus p̄adionis Athenarū regis nata z zephalo Eoli regio filio nupta vt auarida sua pudias maronis exosa ē sic z vitis accepta: qm̄ p̄ eā ceterarū mlierū vidū adap tū sit. Nā cū leto pioq; amore vir z vxor iuuenes gauderēt eorū infortunio factū ē vt desiderio zephali caperet arua seu pot; auroa qdā vt placet aliqb; / spectāde pulchritudinis mu lier: quē cupidine p̄cis sue detētū aliquādiu frustra in suā sententiā p̄ab; trahere conata ē. Ex quo ingt indignans penitebit; te zephale adeo feruide dilexisse prociū p̄p̄ies saxo si sit q̄tēp / tet eam autū amori p̄p̄osuisse nio. Quod audiens iuuenis experit; audis p̄riginatōem lon ginquā fin gens abiit: flexoq; in patriam gradu p̄t intermediū muneribus constantiam tēpta uit vxor. Que quantūamq; grandis sponderentur impetu p̄mo mouisse nequere: eo tādē per seuerante z vocalia augente ad pl̄mum hesitante flexit animum: illicq; no; p̄t op̄tatiq; splexus si detur sponsum autum promissi sunt. Tunc zephalus merore consternatus aperuit quoniam volo frivolum prociis amorē interceptisset. Que rubore conspecta z conscientia impulsā facinor; p̄ festim in siluas abiit: z se solitudinē dedit. Iuuenis autem amoris impatiens p̄tō venia data p̄tibus asp̄erantem reuocauit in gratiā. Sed qd; refert nulle sunt indulgētie vires aduēt; cō scētie morsus agebat; proci; in varios animi mor;: z zelo perita ne forte id in se blādōijs amo re vt ageret qd; ipa in illū auro mercata fuerat dā p̄t scopulos z abrupta mōtiū iuga vallūq; secreta vnatōzē p̄seq cepit. Qd; pag; s conuig; dū inter vallū herbida calamōsq; palustres lati tans moraretur prociis credita a viro belua sagitta p̄fossa p̄t̄it. Ignoro qd; dixerim pot; an nil esse potēti; auro in terris aut stolidius q̄tere qd; p̄pisse nō vel. Quorū dū vtrūq; insipies mu lier approbat sibi indelibile notā z mortē inuenit quā minime ingrebat. S; vt autū immoderā tū desiderij sinā / quo stolidi fere trahimur oēs / q̄so tā obstinato zelo correpti dicāt qd; inde sibi emolimēti sentiant qd; decor; qd; laudis aut glorie p̄sequantur. Deo q̄p̄t iudicio hec ridicula mēt est egritudo a pusillanimitate patientis origiē ducēs cū nō alibi viderim; quā hos p̄nes q̄ se adeo delecte. Anut existimāt vt facile sibi quoscūq; p̄ponendas fore concedant.

De Argia pollinuti coniuge et Adrafi regis filia. xxvij.

Argia greca mulier ab antiquis Bregiuorum regibus generosam ducens originē Adrafi regis filia fuit: et spectabili pulchritudine sua vni de se contemporaneis letū spectaculū prebuit: sic et posteris integerrimū atq; pcedarū coniugalis amoris testimoniū pbene reliquit: ob quod in nostros vsq; dies nomen eius fulgidum pcedpua conuiscatōe deuenit. Hec i^o nupta Pollinuti filio Adrafi Thebanū regis et exuli cū iā ex illo Tessandū pepisset filiū: ad uerēs eum ob fratris fraudē mordacib⁹ agitari curis scā anxietatū pnceps: patrē iā senē nō solum exorauit lacrimis pcedbusq; verumq; et armauit in eis yodem preter pactionum leges cū fratre thebanum regnum occupantem tyrannice et ne fatale respōsum deumēntiū susciperet. Euripidē Amphiorā variis coniugi preter naturā femineam liberalis effecta pcedosum illud monile matronis olim thebanis in faustū vltro cōsulit: ex quo latitans patefact⁹. Amphiora⁹ in thebas itum est sed in felici omine. Hāc post plurimam certaminum stragē ceteris interfectis duob⁹ et Adrafo auxilijs nudato atq; sugato cū inter cetera sordidi vulgi cesiq; cadauēa pollinuti corpus in sepulchrum iacere anxia coniunx audisset templo regio abiecto splendore et mollitie thalami atq; debilitate feminei sexus seposita pauidis comitantibus arripuit iter in castra. Hec eā terrene infidentium itinera: manus impie: non fere: non aues occisorum hominum sequētes corpora non drauolātes / vt arbitrantur stolidi / cesorum manes: nec / quod terribilius videbatur / ceonnis imperantis eoditū quo cauebatur pena capitalis supplicij ne quis cuiq; occisorū fūnebre prestaret officiū: quin ardētī mestocq; animo nocte media certaminis aream intrās cesorū atq; retro o dore redolētia corpora nūc hec nūc illa deuolueret vt pue facis auxilio ora tabētia dilectissimi viri cognosceret. Hec ante desistit q̄ qd̄ querebat inuenerit. Omirū semela iā facies armorū rubigine squalore pceda puluere et marādo iā auore respā nulli iā edepol cognoscenda amāntissime coniugi occultari nō potuit: nec insecti vultus sordes vxoris amouere poterūt oscula nō voces nō lacrimas nō ingēs creditis impiū. Hāc cū sepe vi: alē spūm pous oscu' a exq̄sisset lauiit: lacrimis fetidos art⁹ et sepe vocib⁹ in suos āplexus reuocasset exanimē flāmis iā fragratibus / ne qd̄ pij officij obmissuz linq̄ret: tradidit: psumptūq; vna pcedidit: nec igne pauescā pfacinoze seueri regis subire gladiū et catenas expauit. Stuerē pcepit plūme vitonū egritudine car

eres paupertatē: et infortunia multa: stāte tū sp̄m iūctiois fortūe et amoto seuerioris pauore: qd̄ et si laudabile videat̄ extremū tū dilectis iudiciū diū nō p̄t vt argie diū obsega potuere. Hec hosti les p̄t̄t agros dū flere posset in patria: fetidū tractauit cadauer: qd̄ iniūctis poterat alijs: flāmis regiū impedit honozē: dū dā infodisse / qualitate ipis inspecta. satis erat. Mulat⁹ emisit femine os vbi poterat pcedāre taūta: nec qd̄ sparet hēbat ex occiso exule cū quo uimeret addeēt ab hoste. Sic verus amor sic fides integra: sic coniugij sanctitas et illibata castitas suauisse potuere: quo merito laudāda colenda et splēdido extollenda pcedonio venit Argia.

De Mantone Tyresie filia. xxvij.

Anto Tyresie maximi thebanorū variis filia: ipe Adrafi regis: filioūq; fuit insignis. Hec qd̄ sub patre magro tā p̄mpti atq; capads fuit ingenij: vt p̄t̄t mādā vultuissimū caldeorū / seu vt volūt alij / nebroth inuētū: adeo egregie discretet. At tuo suo nēo meli⁹ flāmarū mor⁹ colores et munnura qd̄ / nescio q̄ dyabolico ope / futuroū diūit d̄m d̄stratōes in eē cognosceret. Preterea fibras pcedū et thaurorū lodinora quozūcūq; animalū extra p̄spicua cognouit inuētū: traxitq; sepissime / vt creditū ē / suis artib⁹ spūs immūdos: et inferorū manes eogit in voces et respōsa dare q̄tētib⁹. Sane cū iā bello cedissent Argiū reges q̄ thebas obli / derāt occupassetq; Creon ciuitatē impiū: hec / vt placet ali qd̄ / regē nouū fugiēs secessit in Athaz / sbiq; danti appollinis sanū postea celeberrimū diuinitate instituit: et mopuz inditū seculi patē ef / to ex q̄ p̄ceptū nō p̄dat ātigitas pepit. Alij vero aliter sentiūt. Dicūtq; eā cū p̄plicib⁹ q̄busdā suis p⁹ thebanū bellū errasse diu: et tādē in yraliā deuenisse: ibiq; tiberino iūctā quidā p̄cepisse ex eo: et pepisse filiū quē Cithronū dixere: a q̄bus byanorē ēt vocatū: et inde cū ple in Cisalpinā galliā trāstieās. Abi cū plaustrā loca tenaco p̄tremina lacuū p̄pissū sui nanna mūta seu vt suis incā ratorib⁹ posszvacare liben⁹ seu vite residuū seauri⁹ ducē media in palude in supeminēte a qd̄ solito posuisse sedē: et ibid⁹ p⁹ tēp⁹ mortuā atq; sepultā. Circa e⁹ tumulū aiūt Cithronū ciuitatē suis p̄stituisse: eāq; dematris nōie māthouā vocatasse. Quidā vero arbitrati sūt eā in mortē vsq; p̄stātū p̄posito h̄ginitatem seruasse. Floudū q̄p̄ atq; sanctissimū op⁹ et laudabile plurimū in illō ne / phalio suis artib⁹: deoq; vero / cui dicāda ē / virginitatem seruasset.

De coniugibus Meniarum.

xxix.

Meniarum prozum numerus ac nomina seu coetorum scribentium desidia seu animo/
fitatis vicio nobis subtracta sunt. Equidem indigne cum non vulgari fastidio meru-
erint in praecipuam effendi gloriam. Sed postquam invidenti fortune sic visum est qua pote-
rimus arte ornabimus innotinatas digno preconio easque per viribus in memoria posteritatis edu-
cere tamque meritis bene conabimur. Menie igitur fuere ex Zalonis atque argonautarum socijs no-
minime nobilitatis splendidissimi iuvenes. Qui cum pacta expeditione colchida redissent in greciam
veteri relicto solo apud lacedaemones sibi elegere sedes. Quibus non solum a lacedaemonijs ami-
cabiliter concessa civitas est. Verum inter patres et reipublice presidentes assumpti sunt. Cuius-
quam splendide magnificentie successoris minus memores libertatem publicam ignominiose ser-
uituti velle subigere ausi sunt. Erant enim ea tempestate opulenti iuvenes: nec solum suo fulgore
perluadi verum et generosorum lacedaemoniorum affinitatibus septi gemina fulgebant luce. Nam
inter alia erant eis speciosissime coniuges a nobilissimis civibus ducentes originem: non ede-
pol pars prima mundani decoris: cui et diuinitas addebantur ingentes. Ex quibus non gratiam
publice patrie felicitati sentire sed suis ascendentibus meritis eo se famulari euehi permisere ut ceteris
se preferendos fore existimarent: ex quo in cupidinem corruere imperij: et hinc ad occupan-
dam reipublicam temere conatus exposuerunt suos. Quam ob causam detecto crimine capti car-
ceris traditi: et capitali supplicio tanquam patrie hostes damnati sunt auctoritate publica. Et quia
nocte sequenti lacedaemonum veteri more debet illis a carnificibus mors inferni: meste stertensque coniuges
pro liberatone dampnatorum inauditum inuere consilium: nec cogitato distulere operam dare.

Squalidis igitur vestimentis velato ore opplete lacrimis cum iam in noctem occumberet dies
quoniam nobiles essent femine intrandi carcerem perituros visure viros facile a custodibus ob-
tinuerunt licentiam. Ad quos cum venissent non tempus consumpsere lacrimis et ploratu sed re-
pente applicato consilio cum mutatis vestibus velantibus illis femineo ritu facibus stentes deiec-
tis in terram oculis fingentibus mesticiam noctis etiam suffragantibus tenebris et reuerentia no-
bilibus feminis debita deceptis custodibus morituros emisere: ipsis damnatorum loco re-
manentibus. Nec ante fraudis comperta est quam venientibus suppliciorum ministris ut damna-
tos in mortem educerent pro viuis femine comperte sunt. Grandis profecto mulierum fides et
egregius amor. Sed finamus fraudis in custodes ludibrium salutem damnatis exhibitam-
quod patribus visum sit et quod inde securum sacri coniugalis amoris vires et audaciam mu-
lierum paululum contempleremur. Iustitiam nature veteri indissolubili nexu firmato nonnulli
volunt dissidentium coniugum nullum fore periculosius odium sic et convenientium amorem excedere
ceteros. Nam rationis igne succensus non vit ad insaniam sed in complacenciam calefacit. Et
tanta caritate corda copulat: ut eque se cuncta nolint velintque: et tam placide assuetis unitati ad
continuationem sui nil omittit: nil agit repide vel remisse et si hostis fortuna sit vitio labores et
pericula subit: et vigilantibus in salutem meditantur consilia remedia comperit: et exaudit falla-
cias si exigit indigentia. Hic suauissimus et iam placido conuictu firmatus coniugum menia-
rum tanto seruiore impulit animos: ut quos nequissent arte vidisse perditantibus viros ingenij
pressis viribus decipulas inuenirent instrumenta pararent: rerum ordinem tempus: rationemque age-
rent ut oculatos seuerosque custodes deciperent: et sublata sensu alitatis nebula aduertentes quam
nil honestum pro salute amici omittendum sit ex intimis cordis latebris excitata pietate ut viros
periculo eximerent temerario ausu in id irent ut quos publica damnauerat auctoritas pudice con-
iugalis amor absolueret: quos carceri mandauerat emitteret: quos iam tenere ditum videbatur
et capitale supplicium et carnificum manu subtractos securitati vitioque donarent. Et quod per maxi-
mum visum est: delusa legum potestate decreto publico ac patrum auctoritate et totius civitatis vo-
to frustrato: ut quod optabant impleretur non ex pauore loco damnatorum sub decipulorum custo-
dam imperio sese claudere. Non edepol tam sinceram fidem amorem tam integrum admirari sufficio: et
ob id ratum habeo si remisse amassent si tenui fuissent astricto vinculo cum illi per oculum domi prospere
fases et hec tam grandia non fecissent. Atque ut multa pauca perducam has asserere audeo veros cre-
ditosque fuisse viros mentiasque iuvenes quas silabant feminas extitisse.

De Penthesilea regina Amazonum. xxx.

Penthesilea virgo Amazonum regina fuit: et successit omnibus et Antiope reginis. Quibus tamen procreata parentibus non legitur. Hanc aiunt omni inditum spreto decore et superata mollitie femine corporis arma induere maiorum suarum aggressam: et auream cesarem regere galea et latus munire pharetra: et militari non muliebri ritu curus et equos ascendere sequi pre ceteris reginis mirabile exhibere viribus et disciplina ausa est. Cui nec ingenium validum defuisse constat: cum legatur securis usum in seculum usque suum incognitum fuisse compertum. Hec ut placet aliquibus audita Troiani Hectoris virtute inuisum ardentem amavit: et cupidine in successionem regni indite proles ex eo suscipiende in tam grande oportunitatem cum maxima suorum copia eius in auxilium adversus grecos facile provocata descendit. Hec eam clara grecorum principum perterrita fama: quin Hectori armis et virtute cupiens potius quam formositate placere sepius certamina frequentium armorum intraret: et nonnumquam basta pretenere quam obstitentes gladio aperire et persepe arcu veras in fugam in turmas pellere: et tot tanquam gradia viriliter agere ut ipsum spectantem aliquando hectorem in admirationem sui reduceret. Tandem dum in fortissimos hostes virago hec die preliaretur una sequi ultra solitum tanto amatio dignam ostenderet multis ex suis iam cesis lerali suscepto vulnere miseranda medios inter grecos a se stratos occubuit. Alij vero volunt eam hectori iam mortuo applicuisse trojam: et ibidem ut scribitur aut in pugna cesam. Essent qui possent mirari mulieres quantum armatas in viros nunquam incurere ausas nisi admirationem subtraheret quoniam usus in naturam vertitur alteram quam hec et homini longe magis in armis homines se sunt quam sunt quos sexu masculos natura fecit et odiositas et voluptas vertit in feminas seu lepores galeatos.

De Polyxena Priami regis filia. xxxi.

Polyxena virgo Priami regis Troianorum ex hecuba fuit filia tam floride pulchritudinis a dolescentula: ut seculo pectori Achillis peliadiis flamas immittere poverit cupidinis: eumque matris hecubae fraude in suam necem nocte solum in templum usque appolli nis dimbrei deducere. Quod minus debito lapsis trojanis viribus et ylione directo a nepholemo in piaculum manum patris et ad eius tumulum deducta est: ibique si maiorum litteris fides vlla prestat preest: videns acer iuvenem exponisse gladium stentibus ceteris arcustantibus. In nocens adeo constanti pectore et intrepido vultu iugulum prebuit ut non minus admiratio fortitudinis eius quam pietas parentis moveret animos. Magnam quippe et memoratu dignum nequissime tenella etas sexus feminis mollietate regia mutata fortuna grandem pressisse virginis animum: et potissime sub victoris et hostis gladio: sub quo nonnumquam egregiorum virorum nutant et persepe defidit animosa pectora. Crediderim facile hoc generose nature opus: ut ostenderet hac mortis parvipensione quam feminam produxisset in tam cito hostis sumptisset fortuna.

De Hecuba regina Trojanorum. xxxii.

Hecuba Trojanorum preclarissima regina fuit eque perituri splendoris fulgor eximius et miseriarum certissimum documentum. Hec secundum quosdam dyamanis Honis filia exiit. Alij vero Lipsi regis tradit voluit: quod quidam et ipse arbitror cum sic opinetur a pluribus. Nupserit hec virgo Priamo regi Trojanorum illustri: et ex eo miram viri usque sexus cepit: peperitque filios decem et novem. Inter quos iubar illud eximium fugie prebitat hector: et tantum fuit militie fulgor ut non se tantum eterna fama splendidum faceret quin etiam et pariter patrisque plenam nobilitaret gloria. Verum non tamen felicitas regni decore: ac multiplicis plis sermitate fulgida facta est quin regente adversa fortuna omni toto longo deveniret cognita. Hec tor in nempe dilectissimum sibi et Trojum adolescentem etiam maiora viribus auferre manu Achillis cesos et ea cetera regni

solidam basem fere euerfam mestissime fleuit. Sic et a pyrro partem trucidatum: inde auribus
naribusque truncatum deiphobum atque sede examinatum: ylionem igne cremari danao: police pa-
tris in gremio confodi priamum ipsum senem secus domesticas aras exenterari. Cassandra fi-
liam Andromaca nurum sequi captiuam ab hostibus trahi: polixenam ante achillis tumulum
obtruncari Astianactem nepotem ex latebris surreptum: saxo illi diu miseranda asperit. Et po-
stremo Tratio in litore tumulantium adolescentulum polidozum polimestoris fraude occisum
comperit atque fleuit. Quibus totamque inmanibus oppressam doloribus in rabiem versam vo-
lunt aliqui. Tratioque per agros ritu plulasse canum: et sic mortuam: et in tumulo hellespondari
litoris cui nomen a se Lynoesia sepultam. Nonnulli dicunt in seruitutem ab hostibus cum reli-
quis tractam. Et ne miserarum illi particula crederet vlla: vidisse ultimo Cassandram occiso iam
agamenone Clitemestre iugulari iussu.

De Cassandra Priami Troianorum regis filia. xxxiiij.

Cassandra Priami fuit Troianorum regis filia. huic quidem, ut veritas asserit, va-
tidij mens fuit: seu que sita studijs: seu dei dono: seu potius dyabolica fraude non sa-
tis certum est. Hoc tamen affirmatur a multis eam longe ante rapinam helene auda-
ciam paradisi et aduentum Lyndaridis et longam ciuitatis obfisionem: et postremam pria-
mi atque ylionis desolationem persepe et dara ceanisse voce. Et ob hoc cum nulla dictis suis pre-
staretur fides a patre et fratribus verberibus castigaram volunt: ac etiam fabulam inde pfictam
eam scilicet ab appolline dilectam: et in eius concubitum requisitam quem se prestaturam pro-
misisse dicunt: si ab eodem ante eidem futurorum noticia prestatetur. Quod cum suscepisset

negassetque pmissum: nec appollo posset aufere concessum aiunt illum muneris adiecisse neminem quod
diceret crediturum. Et sic factum est ut quod diceret tamque fate dictum crederetur a cunctis. Nec autem
nobili auidam Corebo desponsata iuueni prius illum in bello perdidit quam ab eo susciperetur in tha-
lamum. Et demum preuentibus rebus captiua agamenoni cessit in sortem. A quo cum micenas
traheretur eidem ceanit a Clitemestra preparatas infidias atque mortem. Cuius verbis cum fides
darentur nulla: post mille maris pericula Micenas cum Agamenone ceuenit. Abi eo Cliteme-
stre fraude celo: et ipsa eiusdem Clitemestre iussu iugulari est.

De Clitemestra Micenarum regina. xxxv.

Clitemestra Lindari regis Debalie filia fuit ex leda et castoris atque pollucis et helene so-
ror: virgoque nupsit Agamenoni micenarum regi. Que tamen genere satis ex piugio da-
ra est: nephario tamen ausu dario: facta est. Nam imperante Agamenone viro greco-
rum copijs apud troiam cum ex eorum plurimos filios perisset: odiosi atque detestis iuuenis egil-
ti olim Nestis ex pelopia filij: qui ob sacerdotium abstinebat ab armis: in concupiscentiam inci-
dit: et ut placet aliquibus: nauplij senis palamedis olim patris suasionibus eius in amplexu
et concubitum venit. Ex quo scelere secutum est ut seu timore ob paratum factum redeuntis Aga-
menonis: seu amali suasionem et regni cupidinem: seu indignationis correpte ob cassandram / que ab
Agamenone deducebat micenas: animosa mulier armato animo et fraudibus temerario au-
su surrexit in virum: eumque victorem ylij redeuntem: et maris tempestatibus fessum ficta oris le-
tidia suscepit in regiam. Et ut quibusdam placet ceanitem: et vino iam forte madentem parum iussit ab
adultero ex infidijs pcedere. Alij autem dicunt cum recumberet vestimentis victoria que suis implia /
tus quasi grecanis festum dario: placida adultera piun: illi suavit: ut patrias indue

ret vestes: et quas ipsa in hoc ante confecerat. easque exitu capitis carentes audax porrexit eidez. Et cum iam brachia manibus incederet vir quereretque circumvolutus unde posset emittere caput se malignus adultero percussori ab eodez suadente concessus est: et sic eo neminez vidente percussus est. Quo facto regnum occupavit omne. et cum adultero Agisto per septennium imperavit. Sane cum excrevisset interim heredes Agamenonis ex ea filius quez daz servauerant a furore matris amict. animumque in necez patris vltimendaz sumpserat tempore sumpto eaz cum adultero intere mit. Quid inuisez magis nescio. scelus an audacia. primum pregrande maluz non metuereat vir inditus. Secunduz quantominus decebat perfidaz mulierez tanto abhominabile magis. Habeto nū quid laude heredis se virtutez: que diu sustinere passa nō est a pietate inceste matris retrahi quā in immeritā patris nece animosus pitor itrueret: et in male meritā matre fili? ageret quod minus meritis genitor ab adultero sacerdote incesta impate femina pass? fuerat et coruz quozū impio et ope patrem? sanguis effus? fuerat et in auctores vteretur scelus et effuso sanguine piarentur.

De Helena Menelai regis coniuge. xxxv.
 Helena tā ob seruata lasciuia / vt multis visuz est / qz ob diuinū bellū ex ea psecutiū to to orbi notissima femina: filia fuit. Lyndari Debalie regis et lede formissime mulieris et Menelai Lacedemonū regis coniunx. H? vt ones aiunt vterez greci: latinique p? eos tā celebris pulchritudo fuit vt preponantur facile ceteris. Fatigauit eniz / vt reliquos finā: diuini ingenij virū. homerū anteqz possz scōz precepta satis pueniēter describere carmine. p?terea pictores et sculprores multiplices egregij ones eūde sumplere laborē vt tā eximij decor? late effigiem / si possent / posteritati relinquerēt. Quos inter sūma pduct? a Croniētib? p?unia zentis Hera deozes illi? seculi famosissimus pictor: et p?p?ter ceteris ad illā puniculo formāda? ingenij dōe

artificz vires exposuit. Et cum preter homerū carnē et magnā vndiqz famā nullū aliud haberet exē plū vt per hoc duo de facie et cetero psonē statu conuerat mente condere: excogitauit se et alijs pli mū pulcherrimo formio diuinā illā helene effigie posse percipere: et alijs polcentibus designataz ostendere: et ostensis posteritati relinquere. Primo ex formosissimis pueris et inde sorozibus et formosioribus quinqz p?cipue decore spectabiles selegit: et collecta seā ex pulchritudine onium forma vna tot ex ingenio celebri emictis viribus vix creditum est satis plene quod oprabz ar / re potuisse perficere. Hec ego miro. Quis enim picture vel statue penniculo aut colore poterit in / scribere leticiam oculo: totius oris placidā effabilitate: celestē risum: motusqz faciei varios: et te cores scōm verborum et actuū qualitates: cū solius hoc nature officij sit. Scit ergo quod potuit et quod pinxerat tanqz celeste simulacri deus posteritati reliquit. Hinc acutiores finxere fabu / la: eāqz ob fideream oculo fulgorē: ob inuisaz moralibus lucem: ob insignē faciei candore aureāqz come volatilis copā. hinc inde per humeros penulantis reudentem dncinnulis: et lepidā sonozūqz vōis suauitatem: necnon et gestus quosdā tā ameni roseiqz oris qz splendide frontis et eburnei gutturis: acē inuisis delicijs pectoris assurgent nō nisi ex aspirantis condpi endis aspectu Jouis in cignum vesti desampere filiam. At preter quaz a matre suscepisse pore / rat formositate: intelligeretur ex infuso numine quod penniculis coloribusqz ingenio suo imp mere nequibant artifices. Ab hac tam spectanda pulchritudine in sacras thesūs ab Athe / nis euocatis ante alios virginem et etate tenellam in palestra patrio ludentem more audax ra puit et si preter oscula pauca eidem auferre nequerit aliqualem labefactate virginirat? inieat no / tam. Que fratribus ab electra Thesei matre seu / vt volunt alijs / a protheo rege Egiptio absē te theseo reperitibus restituta: et tandem matura viro Menelao Lacedemonū regi coniugio iūc ta est. Cui hermoniam filiam peperit vnicam. Post hec fluentibus annis cum redisset ylionez patri q ob somnum pregnantis matris in yda fuit expositus: et in luda hectorē fratrem supe rasser non cognitus mortem apud ijs ostensis et a matre cognitus euitasset: memor sponso nis spectosissime coniugis sibi a vnece oblate a se apud ydam filiam: seu / vt alijs volunt / po / stulauit hestoniam fabrefactio ex yda nauibus regio comitatu sociatus transfretauit in greci am: et a Menelao fuit susceptus hospido. Ibi cum vidisset Helenam celesti decore conspiciam atqz regio in cultu lasciuientem seqz intueti cupientem captus illico et ex moribus spe sūpta cap tatis temporibus stillantibus seruoze oculis furim impudico pectori ignem sue dilectionis in gessit. Lepusqz fortuna fauit. Nam exigente oportunitate eo relicto atam Menelaus preterat Quamobrem placet aliquibus eis equis flammis vrentibus ex composito factum eē: vt Pa ris ignem per quietem ab Heceba visum poraret in patriā et variātia adimpleret maxima cum parte thesaurorum Menelai noctu ex latonico litore: seu / vt alijs placet / ex atbarea ibidē via / na insula dum in templo quodam patrio ritu ob sacrum conficiendum Helenam vigilantem raperet parateqz classi imponeret: et cum ea post multa pericula deueniret in Troiam vbi cum p?cipuo honore a Pryamo suscepta est: eo existimante potius notam iniurie abstulisse ob de tentam a thelamone hestoniam quam postremo regni sui desolatōem suscepisse in patriā. Hac h? illecebra mulieris vniuersa greda commota est. Et cum graij principes ones Parisio po tius iniuriam ponderarent qz Helene lasciuiaz ea frustra repetita sepius in Troye ex adiu? cō iurauerunt vnanimes. collectisqz viribus cū mille vel āplius nauibus armatoruz onustis litus inter sygeuz et retheuz promonithoria frigate occupaueret: et ylionem obsederunt: frustra obisten tibus frigidis Helena quidem quanti foret sua formositas ex muris obsesse ciuitatis vidisse po

B:

nit cernens litus omne completum hostibus z igne ferroq; dirā desolati omnia: populos ini-
 re certamina ac per mutua vulnera in mortem iti: z tam Trojano q; greco sanguine cuncta fe-
 dari. Que quidem tam pertinaci proposito repetita est atq; cetera: vt dum redderetur per decem
 nium cede multorum nobilium cruenta perseveraret obsidio. Qua stante Hector iam mortuo
 ab Achille atq; a pyro acerimo iuvene iudicato Paride quasi paruz sibi visum sit peccasse se
 mel Helena secundas iniuit nuptias: nuptiq; cephebo iunior. Tandem cum proditōe temp-
 taretur quod armis obrineri non posse videbatur: hec que obsidioni causam dederat vt op^o da-
 ret exadio z ad viti pami gratiam promerendam in eadem volens scensq; deuenit: z cum do-
 lo simulasset grea discessum: Trojano pteritis fessis laboribus z noua letida festisq; epulis
 victis somnoq; sepultis Helena choream simulans accensa face in tempore ex arce reuocauit in-
 tentos. Qui redeuntes cum radte semisospita vltim referatis ianuis intrassent ea incensa z dei
 phebo fede celo Helenam post vigesimum a raptu annū Menelao restituere coniugi. Alij ve-
 ro afferunt Helenam non sponte sua a Paride raptam z ob id a viro meruisse suscipi: qui cū
 ea grecam reprens a tempestate z aduerso vento agitatus plurimū in egiptuz cursu vertere co-
 actus a Polito rege susceptus est. Post hec sedatis procellis in Lacedemona cū requisita con-
 iuge fere post octauū annū a desolato plione susceptus est. Ipsa at q; diu post hec vixerit aut qd
 egerit: seu quo sub celo mortua sit nusq; legisse recordor.

De Circe solis filia.

xxxvi.

Trice cantationibus suis in hodiernum vsq; famosissima mulier: vt portarum restā/
 tur carmina / filia fuit Solis z ple nympha oceanī filie sorozq; oetke colozum regis
 Solis / vt arbitroz / deo filia dicta quia singulari floruit pulchritudine: seu quia noti-
 diam herbarum fuit eruditissima: vel potius quia prudentissima in agendis. Que omnia solē di-
 ueris habitis respectibus dare nascentibus mathematicā arbitrantur. Quo autem pacto relict
 colis vltiam pcedit minime legisse memini. Nam etheum vltorum montem / quē de suo no-
 mine dicimus in hodiernum vsq; Lyceū / incoluisse omnes testantur. Et cum nil preter porticū
 legatur ex hac tam celebri muliere reditatis succinte portis quo prestabitur ingenio mētem ex-
 cidemus credentium. Volunt igitur ante alia quoscuq; nautas seu ex pposito seu tempestatis
 impulsu ad dicti montis olim insule litora applicantes huius artibus conatis carminibus seu
 infectis veneno poculis in feras diuersarum spēm fuisse conuersos: z hos inter vagi vltis su-
 isse socios eo mercurij mediante consilio seruato. Qui cum euaginato gladio mortem minaret
 venesce socios reassumpsisse in formam redactos pristina z per annum contubernio vsq; ei
 dem ex ea thelegonum suscepisse filium dicūt: z ab ea plenum consilium discessisse: quo sub cor-
 tice hos existimo latere sensuo. Sunt qui dicunt hanc feminam haud longe a gayera cāpanie
 opido potentissimam fuisse vltibus z sermone nec magnis adentem dum: o aliqd psequeretur
 optatum a nota illeam seruasse pudiciam: z sic multos ex applicantibus suo littoz blādicijs
 z ornato sermone non solum in suas illecebras traxisse: verum alios in rapinam z piraicā im-
 pulisse: nonnullos omni honestate postposita: ad exercenda negocia z mercimonia dōlis ind-
 tasse. Et plures ob sui singularem dilectionem in superbiam exulisse. Et sibi quibus infaus-
 te mulieris opera humana subtracta videbatur ratio eos ab eadem in sui facinoris feras meri-
 to cederetur fuisse conuersos. Ex quibus satis comprehendere possumus hominum mulieriq;
 conspectis moribus multas vbiq; artes esse: z longe plures homines lasciuia z amine suo ve-
 fos in beluas. Circe autem mercurij consilio pductus prudētem virum satis euidenter ostē-
 dit: quem adulantium nequeunt laqueare: xcupule quinq;mo z documentis suis laqueatos p-
 sepe soluit a vinculo. Reliquum satis patet ad hystoriam pertinere quo constat vltim aliquā /
 diu permansisse cum circe. Fertur preterea hanc eandē feminā pīd saturni filij latinorū regis fuisse
 coniugem: enq; augurandi docuisse sciētā: z ob scelū quia ponionā Nympha adamaret eū in
 auē sui trāformasse nominis. Erat enī illi domesticus pius aut ex cantu cuius z moib^o su-
 mebat de futuris augurium. Et quia secunduz actus pīd vitā duceret in piuz versus pīc^o dic-
 tus est. Quando seu quo mortis genere aut vbi hec defuncta sit circe cōptuz non habeo.

De Camilla volsconū regina • xxxvi •

Amilla insignis et memoratu dignissima virgo fuit: ex volsconum regi antiquissimo et Camilla coniuge genita. Nascens matris mortis causa fuit. Nam cum enixa puulā moeretur a metabo pane vna tantū ex materno nomine tempta littera Camillā filiā nūcupauit in sui solaciū. Huius quidē virginis a natali suo die seuera fortuna fuit. Nam paululū p^o matris finis metabus priu: manum cuiū suozū repentina seditōe regno pulsus nil fugaz accipiens p^oter puulā hanc filiam suam sibi p^o ceteris rebus dilectam asportasse in exiliū potuit. In quod cum solus pedesq; miser e fugeret et in vlnis sodam deportaret Camillam ad Ema senum fluuium padiano ymbre tumentem deuenit: nec cū onere infantule p^oceditus possz ena rare in oportunum deuenit consiliū porigente deo. Qui celebrem futuraz virginē ignobili ab summi fato nolebat. Illam igitur subetis corice inuolutam saculo: quod forte ferebat / alligauit: atq; d^o pane deuouit si seruasset incolumē: et vibrato totis viribus brachio iaculuz cū filia in ripam transieat aduersam: quā euestigio nando secutus est. Et cū illā dei munere cōp^orisset illam in miseria leuis siluarū p^ont latebras. Nec absq; labore plurimo puulā educavit lacte ferino. Que cum in validiorem euasisset etate regere ferarū corpus cepit exuuijs: et res vibrare lacertis fundasq; circumagere: arcus redere: gestare phartras: cursu ceruos: capreasq; siluestres inseq: atq; superare labores femineos omnes cōp^otere: virginitate p^o ceteris inuolutā seruare. Inuenit amores ludere: et nubia potēti p^oterū d^omino respuere: ac sese totā d^opane obsequio: cui pater deuouerat exhibere. Quib^o exercitijs durata virgo in partū reuocata regnū seruauit robore in flexo propositum. Tandē cū a Troja Eneas ueniens Lauinā sumphisset coniuge et ob id bellū inter eū turnūq; rutulū cēt exozū: p^ogregatib^o eis vndiq; copias Camilla turni p^orib^o fauēs atq; grādū volsconū agmine venit auxiliari eide. Et cū sepi^o annā ituisset in sitgios et die vna aci

ter pugnas multos occidisset ex eis nouissime corebū quēdā d^oxlis sacerdotē armorū eius audia sequeretur ab aruce quo sū ex hostibus sagitta sub papilla lateraliter percussa maximo ruilozū dāno moribunda coliapla est: et inter armata exercitia expirauit. Hanc intueatur velim puellule hodiernę: et dum sui iuris virginem adultam et pro libito nunciatos agros: nūc filias et lustra ferarum accinctam pharetra discurrēt: labore assiduo lasciuas illecebres appetitus p^omen / te: delicias atq; molliē accuratas offas et elaborata pocula fugiēt: et p^ostantissimo animo coeozū iuuenū nō dicā splexus sed verba enā respuēt: viderint monite discāt quid eas in domo patriā quid in tēplis qd in theatris in qbus spectatiū multūudo et seuerissimi moū censores p^oueniunt / deceat. Minus quidē honestis negare aures: os taciturnitate frenare: oculos grauitate cōp^oscere: et gestus d^ones suos honestatis mole p^oprimere: oas p^omessatōes: lauitias nimias d^oreas et iuuenū vitare p^ofortia. Sentiātq; quoniā nec optare quodlibet nec quod licet agere sanctū sit aut castitati conforme ut pudēiores scē et laudabili uirginitate florentes in sacras nuptias mature moribus obrepantes suis deueniant.

De Penelope Ulixis coniuge • xxxvii •

Penelope ycaris regis filia fuit: et Ulixis strenuissimi viri coniunx illibati decoris: atq; intemerate pudicie matronis exē plū sanctissimū et eremū. H^o quidē pudoris vires a fortia acriter agitare / sed frustra / sunt. Nam cū iuuēcula virgo et ob vniustatē forme plurimū diligēda a patre iūcta fuisset vlixi p^operissetq; ex eo thalamaū et ecce in expeditōez Troiani belli vocatus p^omo vi fere tractus vlixes ab eo cū lacte iā senez Antidia iā matre et puo filio relicta ē. Sane p^oseuerate bello nullā p^oter decēnalē viduitatis iniuriā passa ē. Amū vliōne cōfecto cū in scopulos tēpstate maris illisos: aut reptētes tomū p^oceres aut in p^oreginū limis impulsos aut vndis absorptos seu paucos in patriā receptos fama mōstraret solius vlixis erat incertū quo cūctum tenuissent naues. Quamobrem cum expectatus diu non reuertet in patriā nec apparet ab v^o visus mortuus existimatus est: q̄ credulitate antiētia genitrix miserā / da ad leuādū dolorem vitā terminauit laqueo. Penelope autē et si egre plimū ferret vlixi absentia longe tulit egrius sinistraz mortis eius suspiciōez. Sed post multas lacrimas et vlixe frustra

vocatum sepissime inter senes laertes et thelemacum puerum in castissima et perpetua viduitate se
 necesse firmato animo disposuit. Verum et cum forma decens moresque probabiles et egregius gen^o ad
 se diligenda atque concupiscenda quorundam nobilium ex yrachia atque thephalania et etolia p^r
 uocasset animos: plurimum instigantibus eorum exata est. Nam cum in dies sepe vite vixit aut reditus
 eiusdem prout videretur minui: eo ventus est ut abeunte eius ob fastidium peccatorum Laerte proca
 tores ipsi vixit occuparent regiam et penelope precibus atque suasionibus per viribus et sepissime
 in suum procarent coniugium. At mulier metuens ne forte sacri pectoris violaretur propositum: cum
 iam cerneret via negationibus auferri: diuino profecto illustrata lumine: terminis et astucia infel
 tos saltem ad tempus fallendos esse arbitrata est: perque instantibus sibi tamdiu liceret expectare
 vitam donec telas quam more regaliu mulierum ceperat perfecisse posset. Quod cum facile concessissent
 concitatores egregii ipsa femineo astu: quicquid in die solerti studio texens videbatur operi iunge
 re dam reuocatis filis subtrahere in nocte. Qua arte cum eos in regia vixit bona assiduis con
 iuijs consumentes aliquam diu lussisset: nec iam amplius videretur locum fraudi posse prestanti dei pie
 tate factum est: ut ex phoenicia regno nauigans post viginti sui discessus annum solus et inco
 gnitus vixit yrachiam veniret: pastoresque suos scissitatus rerum suarum status adiret. Et cum ex
 astucia pauper incesisset habitu a sybore iam sene portario suo comiter susceptus ab eodem referen
 te fere omnem rerum suarum comprahendit serie: et thelemacum a Menelao redeunte vidit: seque
 illi cognitum fecit: et consilium suum aperuit omne: factumque est ut a sybore incognitus deduce
 retur in patriam. Qui cum vidisset quo pacto rem suam distrabere procatores atque pudica pe
 nelopem eorum remuentem coniugium irritatus cum sybore subulco et phylitia opilone suo at
 que thelemaco filio clausis regie ianuis in procatores coniuuantes insurgens Eurimacum Pho
 libi filium: et Antimeum Amphionis atque Crisippum: famulum Agelaum aliosque frustra
 veniam exorantes unacum melantico caprario suo hostibus arma ministrante atque mulieribus
 domesticis: quas nouerat cum procatorebus contubernium habuisse: occidit: suamque penelopem ab
 insidijs procanum liberauit. Que tandem cum vix eum recognosceret potuisset summo perfusa gau
 dio diu desideratum suscepit. Vult tamen lycophron quidam nouissimum poetarum ex grecis hanc sua
 tionibus nauis: ob vindictam occisi palamidis filij sui: fere omnes grecorum coniuges le
 nodio in meretricium deducere penelopem cum aliquo ex procatorebus in amplexus et cubi
 tum venisse. Quod absit ut credam celebrem castimonia multorum auctorum literis mulierem min^o
 in contrarium asserentes penelopem preter castissimam extitisse. Quis quidem virtus tanto clarior
 atque commendabilior est quanto rarior inuenitur et maiori impulsu certamine perseveravit constan
 tior inconcussa.

De Laocoonia Laurentum regina . xxxix .

Laocoonia Laurentum regina genus a Saturno Crete ducens latini regis et adama
 te coniugis eius filia fuit unica et tandem Eneae strenuissimi Trojanorum ducis
 iunx magis belli eneae: tumque rutuli tam dara quam alio facinore suo. Hec quidem ob in
 signe fomositatis sue deas et patrium regnum: cui successura videbatur: a turno rutulorum re
 ge ardentissimo iuvene instantissime in coniugium prebatur. Et ex eo spes fecerat amara ma
 ter que auia desiderio nepotis fauebat impense. Sane latinus augurandi pinus cum ab oracu
 lo suscepisset filiam extero dudum tradendam coniugis tardius ibat in votum: quoniam cum a Tro
 ya profugus aduenisset eneas latinus tam ob generis claritatem quam ob oraculi munus eidem pos
 centi amicitiam spondit et filiam. Quamobrem inter eneam tumque bellum suscitatum est: et post multa certami
 na obtinere Trojanis per vulnera sanguine moresque plurimum nobilium ab enea in laocoonie nup
 tias ita est: mortua ob indignationem amara laqueo. Sunt tamen qui velint bellum post nuptias ex
 ortum. Sed qualitercumque gestum sit constat laocooniam ex enea clarissimo principe cepisse filium et eo
 ante diem patris apud numiciam fluuium rebellum subtrahere: cum ascanium puignum regnare timeret
 secessisse in filias et ibi perisse: atque ut voluit aliqui iulium nominasse filium. Sane cum minor creditur
 esse in nouerca ascanius et sibi Albam ciuitatem potuisset vltro secedere laocoonie regnum patrium liquit.
 Quod laocoonia veterem pectori generositatem gerens honeste atque pudice viues summa cum diligentia te
 nuit. Illudque tam diu seruauit donec filio pubescere resignaret in nihilum diminutum. Voluit tamen alii
 qui eam a filio reuocata Melapodi quidam nupsisse et filium ab ascano fratrem laocoonie olentia edu
 catum.

De Dydone seu Elyssa Tyria Carthaginensi regina. xl.

Vdo. cui prius Elissa nomen / Carthaginis eque conditrix / et regina fuit. Huius quodam in veras laudes paululus ampliatas hinc inde libet: si forte paucas literulis meis saltem pro parte notam indigne obiectam deozi sue viduitatis abstergere queam. Et ut alius in suam gloriam aliquantisper assumam pbenices / ut satis vulgatum est / populi industria preclarissimi ab extrema fere egypti plaga in Syrium venientes litus plurimas et preclaras ibidem condidere viles. Quibus inter alios rex fuit Agenor nostro neduz sed suo tuo prefulgidis fama: a quo genus dydonis inditum manasse creditum est. Cuius pater belus pbenicum rex cum Tyro insula subacta clausisset diem: eam virgūculam cum pigmalione fratre grandiusculo pbenicū reliquit fidei. Qui pigmalionē cōstituentes genitoris in solū Elyssa puellulam et forma eximia acerbē seu sycoo: vel sycarie / ut dicunt alij / herculis sacerdoti qui p̄m^o erat post regem apud Tyrios honore: coniugio iunxere. Hic autem inuicem sanctissime se amant: Erat pre ceteris mortalibus cupidissimus et inextinguibilis pigmalion auri. Sic et acerbā / distissimus esto / regis auaricia cognita illud occultasset latebris. Verum cū fama occultasse neque rit in auariciam tractus pigmalion spe p̄cūdi per fraudē occidit incautum. Quod cum cognouisset Elyssa a deo impatiēter tulit ut vix abstergeret a morte. Sane cū multū t̄pis p̄sumpserit in lacrimis et frustra sepius dilectissimum sibi vocasset acerbā atq; in fratrem diras omnes exoraciones expensisset: seu in sompnis monita / ut placet aliquibus / seu ex p̄po mētis sue p̄silio fugā capere deliberavit: ne forsitan et ipsa auaricia fratris traheretur in necē. Et postea feminea mollitie et firmato in virile robur animo ex quo postea dytonis nomē meruit pbenicū lingua sonās quōd virago latine an alia nōn illos ex p̄ncipib^o duitantū quōd p̄ntis ex causis pigmaleonē scieb^o exosū in suā deduxit sententiā. Et supra fratris casse seu ad eā trāsferēdā seu in aliud: p̄p̄ata: p̄festi naualib^o p̄pleti socijs iussit: et nocte supra thezauris omnib^o quōs vici nouerat et quos fratris sub /

traxisse potuit daz nauibus imponi fecit: et excoigata astucia pluribus inuoluntis harena repletis sub signito thezaurorum fidei videntibus omnibus easde oneravit. Et atq; ita altū teneret pelagi mirantibus ignatis in mari prociā inuoluta iussit: et lacrimis se morte quādiu defiderauerat thezaurorum acerbē submersione adinuenisse testata est. Sed socijs compari quos non dubitabat si ad pigmalionem irent diris supplicijs p̄na secū ab auarissimo atq; tuā rege carnificari. Sane si secū fugā arripere vellent non se illis et eorum oportunitatibus de futura assecuit. Quod miseri audientes naute / et si egre natale soluz patriosq; penates linquerent / tamen / morte tam seue mortis exeritū in consensu exilij venere faciles: et flexis prois ea duce in Tyriam ventum est. Abi virgines veneri in litore libamenta suorum more soluentes: ad solacium iuuentutis et prolem procreandam rapuit: et Iouis anastitem cum omni familia p̄monium et magna huius fuge subsecutura vationantem sodum p̄grinatōis suscepit. Et iam creta post tergum et Spalia a dextris relicta litus flexit in altū et messaliorum oraz radens finū intravit postea satis noniz. Quo tutaz nauibus stationem arbitrata dare pau rillum quietis fatigatio remigio statuit. Abi aduenientibus vicinis cōfidentio visendi forentes et alijs cōmcaus et merdmonia portantibus ut moris est. collocaiones et amicitie inici cepere. Et cum gratum appareret incolis eos ibidem mansuros esse et ab vicinibus olim a tyro eque profectis legatio sua fisset sedes confestim. Hic audisset fratres bella minantē nulla tenita metu ne iniuria inferre cui quōd videretur et ne quis eam magnū aliquid suspicaretur facturam non ap̄lius quā quam quōd posset Iouis occupare corio ad sedem sibi constituendā ab acolis telluris in litore mixata est. O mulieris astucia in frustra iussu suo confissum Iouis corium scissurisque iunctis longe ap̄lius quā arbitrari potuerunt venditores amplexa est. Et auspicio equini capitis bellicosam duitatē cōdidit quam Carthaginē nuncupauit: et arcem a corio Iouis bispam. Et cum quos fraude texerat ostendisset thezaurus et ingenti spe fuge animasset socios surrexere illico menia templa foruz et edificia publica et p̄uata. Ipsa autem datis populo legibus et norma viuendi: cū repente duitas euassisset egregia et ipsa indita fama pulchritudinis inuile et inaudite virtutis atq; castimonie: per omnes Africa delata est. Quāobres cum in libidinē prompissimi homines asti sint factuz est ut Mulsitanorū rex in concupiscentiaz veniret eiusde: et quibusdaz ex p̄ncipibus duitatis ob belli atq; desolationis surgentis duitatis denunciatione nō daretur: in coniugiū postulauit. Qui cum inuenissent vidue regine sacum atq; inflexibile castitatis propositum et sibi timerent plurimum ne petitoris frustrato cōfidentio bello absorberentur non ausi dydoni interroganti quod poscebatur exponere: verbis reginam fallere. et in optatum deducere sua sententia cogitauerunt: atq; dixere reges cupere: eorum doctrina efferatam barbariem suam in mores humaniores redigere: et ob id sub belli interminatione p̄ceptores ex eis poscere. Verum eos sibi gere quis nam ex eis tam grande vellet onus assumere: ut relicta patria apud taz immanē regem moraturus iret. Non sensit regina dolos quinymo in eos versa: egregij ciues in quōd signi dies hec: que socordia. An ignoratis quia patri nascamur et patrie: nec eū rite diē diā posse qui pro salute publica mortē si casus postulet necdū incōmodū aliud rennuat. Ite i^o alacres et pro periculo nostro a patria ingens belli incōdiū remouere. Hic regine redargutōibus visu et p̄ncipibus obtinuisse quod vellent. Et vera regis dextere iussa. Quibus auditis satis regine visu est se sua sententia p̄ntū approbasse coniugiū. Ingenuitq; secū nō ausa suoz aduersari: dolo. Stante tamen proposito repente in consiliū iuit quod sue prudentie oportunitum visum est. dixitq; se si reminus ad eūdi virū det iurā. Quo p̄cesso atq; adueniente Ienea troiano nunq;

viso: mox potius q̄ infringendam fore castimoniam rata in sublimiori patrie parte opinioe ci-
 uium manes placatura sicci rogam constru xit ingentem: et puella tecta veste et ceremonijs ser-
 uatis varijs ac hostijs ceteris plurimis illum conscendit: cuius frequenti multitudine spectati-
 bus quid nam factura eēt. Que cum omnia pro votis egisset aucto quem sub vestibus gesse-
 rat exerto ac castissimo appposito pectori vocatoq; lyceo inquit. Prout vultis dices optimi ad vi-
 ram vado. Et vix verbis tam paucis finis summa omnium intuentiū mesticia in auctum se-
 se precipitem dedit. Et auxilijs frustra ad motis: cum perfodisset vitalia pudicissimum effundens
 sanguinem iuit in mortem. **O pudicicie inuolantem tectus.** **O viduitatis infractū venerandum**
eternumq; specimen dydo. In te velim ingerant oculos vidue mulieres: et potissime christiane:
 tuum robur inspiciant. Te si possunt castissimum effundentem sanguinem tota mente confide-
 rent: et te potissime quibus fuit ne ad secunda solum dicit sed ad tertia et plerora etiam vota tras
 uolasse leuissimuz. Quid inquit queso spectantes dixisti insignite caractere: si extram mulie-
 rem gentilem: cui omnino dixtus incognitus: ad consequendam perituram laudē tam perse-
 ueranti animo: tam forti pectore in mortem vsq; pergere: non aliena sed sua illatam manu ante
 q̄ in secundas nuptias irer: anteq̄ venerandissimum obseruancie propositum violati permitte-
 rer. Dicit arbitror aliqua: cum perspicacissime ad exarsatōes nostre sint femine: sic faciendū fuit
 Destituta eram: in mortem parentes et fratres abierant: instabant blandicijs procatōres: neq;
 bā obistere: carnea non ferrea sum. **Oridiaulum Bido** quorum subsidio confidebat: cui exu-
 li frater vnica erat hostis. **Nonne dydoni** procatōres fuere plurimi: ymo et ipsa dydo erat nec
 sacra aut lignea magis q̄ hodiernae sint. **Non equidem.** Ergo mente saltem valens: cuius non
 arbitrabatur posse uerbis euitare illecebras: moriens ea via qua potuit euitauit. Sed nobis
 qui nos tam desertos dicimus nonne dixtus refugium est. Ipse quidem redemptor pius in
 se sperantibus semper adest. An putas qui pueros de camino ignis eripuit: qui Suzannam
 de falso crimine liberauit: re de manibus aduersantium non possit auferre. Si velis flecte in terrā
 oculos et aures obsera atq; ad instar stopuli vndas venientes expelle: et immota vntos affla-
 re sine: saluaberis. **Insurgit forsan et altera dicens.** Erat mihi longe lateq; prorensus ager: do-
 mus splendida: suppellectilis regia et diuiciarum āpla possessio: cupiebā effia mater ne tam grā-
 dis substantia ad exteros deferretur. **O insanum desiderium.** Nonne et dydoni absq; filijs reg-
 num erat. **Non diuicie regie.** Erant equidē. **Quid.** et ipsa mater effia recusauit. Quia sapiens/
 sine arbitrata est nil stolidius fore q̄ tibi destruere vt edifices alteri. Ergo castimoniam macula /
 bo vt agris vt splendide domui: vt suppellectili pariam possessorem: sino quod contigit sepissi-
 me destructorem. **Nonne et tibi diuicie ingentes que pfecto expendende non abiciende sunt.** Et
 dixti paupes multi sunt quibus dum exhibes tibi eterna palacia construis. quibus dum ex-
 hibes castimoniam alio fulgore illustras. **Preterea et amici** sunt quorum nulli aptiores heredes
 cum tales habbas quales ipsa questos probauens: filios autem non quales volueris sed q̄les
 natura concedit habebis. **Meniet et tertia asserens** qz sic illi fuerit agendum aq; pareres iusserint
 consanguinei coegerint: et affines suaserint: quasi ignoremus ni quod sua concupiscentia sua-
 fisset ymo effrenata iussisset: predicta omnia frustrata esset negatione vnica. **Potuit mox dydo**
 ne viueret impudica: hec vt pudica viueret connubium negare non potuit. **Aderit suo iudicio**
 astutior: ceteris vna que dicat. **Iuuenis eram.** Seruet vt nosti iuuenis: continere non poterā
 doctoris gentium aientis. melius est nultre q̄ vā suum secuta consilium. **O q̄ bene dictū quasi**
 ego ancillis imperem castitatem: vel non fuerit dum firmavit animo castimoniam iuuenula
 dydo. **O scelerum facinus** non a paulo tam sancte consilium illud datur quin in defensionēz

facinoris persepe turpius alligenti. **Exhaustas vires** sensim abis restaurare possumus superflu-
 as abstinentia minorare non possumus. **Senilis femina** ob inanem gloriam seuori suo impe-
 rare potuit: et leges imponere christiana vt consequatur eternam imperare non potest. **Deu mi**
 hi dum fallere teum talibus arbitramur nosipos et honori caduco vt eternum finam subtrahi-
 mus: et in precipitium eterne dampnationis impellimus. **Erubescant igitur intuentes dydonis**
ex lauer examine: et dum causam mortis eius excogitant vultus deciant dolentes quod a me-
 bro dyaboli casticole pudicicia suprentur. **Ne putent dum lacrimas dederint et pullas assump-**
serint vestes defuncto pregressisse omnia: in finem vsq; seruandus est amor: si adimplere velint: vi-
 duitat officium. **Hec existiment ad plerora vota transire:** quod nonnulli persepe faciunt: pot⁹
 vt sine purigini sub ficto coniugij nomine satisfaciant quam vt sacro obsequantur conubio in
 pudicicie late careant. **Quid enim aliud est tot hominum simplex exposcere et tot inire**
q̄ post Valeriam meſalinam caueas et fomices intrare. Sed de hoc alias. **Fateor tamen laborē**
incepti nimium excessisse terminos. Sed quis adeo sui copos est quin aliquando vna propo-
 situm esseratur ab impetu pgnosant queso qui legerint et nos vnde diuertimus reuertamur.
Dydonem igitur exanguem cum lacrimis publicis et merore dices: non solum humanis: sed
 diuinis et honoribus finis excentes magnificum extulere pro vitibus. **Hec tanuz publice**
 matris et regine loco sed ceteris indicet: et p fauentes assidue dū sterit carthago artis tepulq; et ex-
 cogitatis sacrificijs coluere.

De **Thiopia** **regina.** **Fi.**
Thiopia extrema vt papi pot̄ ethyopū produxit barbaries. **Que** quidē tāto memo-
 ran dignior est quanto inter incultiores exorta moribus effusit splendor. **Constat**
enī si fides dat antiquis: hanc deficientibus pharaonibus seu eozū proē seu alterz

E

ethiopiū atq; egiptiorū: z vt nonnulli afferunt/arabū reginā fuisse clarissimā: z in *Meroe* in
 sula npli permaxima habuisse regimū: ibiq; tā grandi diuidariū habū dāsse copia vt crederet
 in hac vita fere mortales excessisse ceteros Quā inter diuidariū delicias non odio z molliū sumi
 nec deditā legim⁹ quinimo / z si preceptozē ignorarem⁹ tāta eā rerū pruraturū sciūta pcediā
 sensimus vt mirabile visūz sit. Quod ē sacre testari vident lre quozū auctoritate m.ōstrat. Hāc
 quā *Sabā* nominant audita scientie *Salomonis* suo euo florentis fama / que celebris totum
 iā ppleuerat ozlem / dicunt fuisse miratā cū cōsueuerunt stolidi seu ignari floccifacere talia nō mi
 rari. Et / quod longe maius / non solū mirata est: quinimo *Meroe* fere altero orbis angulo in
 signi relicto regno per ethiopes egiptios z rubri maris littora atq; *Arabū* solitudines tā splen
 dido comitatu tāq; magnifico sumptu regioq; per maximo famulatu venit illū audita hierlm
 vt ipse *Salomon* regū dñiūz diuissimus mulieris magnificētiā miratus sit. Que summo iūz
 honore ab eo suscepta cū enigmata exposuiss; quedā z eozū solutiones cū diligentia audiuisset
 vltro confessa ē *Salomonis* sapientiā longe famā atq; humanozū ingeniozū capacitatē exce
 dere: nec dubiū dei dono non studio quesitā fuisse. Unde dona exhibuit illi magnifica inter q; fu
 isse credunt balsama sudantes arbutule quas postmodū *Salomon* haud longe ab assalidiis
 lauu plantari iussit z colū. Demū vtriusq; susceptis mūeribus summa cū laudē in patriā abijt.
 Sunt z qui credunt hanc eandē illā celsam meridiei reginā fuisse *candacē* a qua impostetū vt
 pharaones ante sic egiptiū reges diu cognominari *candaces* sunt.

De *Pamphile* *Platre* filia. Xlij.

Pamphile quā dā grecā fuisse feminā pperio z cū ex qua patria vetustas abstulerit
 patriā nō nomen benigna reliquit. Nā cuiusdā *Platre* fuisse filiā reperit. Que z si aplis
 simis titulis decorari nō possit quoniā aliquid republice adidit boni sua laudis porā
 one factū tūcitate fraudari non debet. Nil cū noui quantūcūq; post factū videat facile ab aliq;
 cōpētū est quod non sit ingentis ingenij argumentū z pro rei qualitate aliquā gloriā nume
 ran. dū. Hanc igitur volunt auctores / quibus fides prestat aliqua / primā: z ex arbutulis vo
 litantē bōbicē collegisse z illā a superfluis purgasse pctine: z purgatā appoluisse colo: ac etiāz
 ex ea filium trahere: z inde texere docuisse. Et sic eius vsum eo vsq; cognitum induxisse. Cui⁹
 rei excozitata ratio ostendet facile quantum in reliquis agendis debent *pamphiles* valuisse.

De *Alcea* *ylia* *vestali* *virgine*. Xlij.

Alcea *ylia* generosi sanguinis pceptua claritate inter *italos* emicuit olim. Nam per fil
 uios *Albanozū* reges successiue regnātes atq; descēdentes ab *Enea* indito *troyanozū*
 duce traxit originem: numitore ex dictis *albanozū* rege prestante. Ea quippe adhuc
 existente *virguncula* factum est vt *amulius* numitoris frater iunior impulsus regni cupidine iu
 re gentium puipeuo numitore vt regno priuaret. In quem ne seuiret fraternā intercessit pietas
 contentus vt ruri religatus priuato vacaret odio. In laulum vero adolescentulum numitoris fi
 lium vt regni amoueret emulū animo tuā desuuit: eoq; celo *ylia* lauli sorore adhuc puellulā ser
 uauit. Verū vt illi auferretur p nubij spes omnis z prolis *vestalib⁹* *virginibus* addit: eāq; ppe
 tuam *virginitatē* profiteri coegit. Que cū in pleniorē deuenisset etate stimulis acta ueneris quo
 pacto nescit eā tamen in amplexus deuenisse viri turgidus patefecit verus. Nā *pregnans* esse
 ita *romulū* remūq; *romane* vrbis parentes ex vno eodē partu enixa ē. Quod ob aimen / q; rū
 auzq; regia fuerit femina / instituto vteri regioq; iussu expositi sunt filij: z ipsa viua infossa est.
 Sane z si corpus eius terra obrutum sit natorum opus egregium in sublime aumen iph⁹ no
 men euerit: egiq; vt id posteritati venerabile foret quod *tyrānus* lege sacra abolese conatus est
 Hanc dum mente intueor videoq; sacras vestes z sanctimonialium velamēta veneris aliq; diu
 regere sumta: quā quozundā insaniā tidesā p̄tinere nequeo. Sunt quidā qui vt auari p̄duncu
 lam totis natis subtrahāt sub preteru deuorōis puulas filias aut quandoq; pulchres s; coac
 tas monastias claustris: nescio vtum dicam claudūt aut perdūt. Nientes se deo dicasse *virginē*
 que intenta p̄dibus rē suā deducet in melius: moziētiq; p̄iorum luacabit sedes. Quidā uiz sto
 lidumq; ignorāt odiosam feminā veneri militare: z summe publicis inuidere meretriculis: eāz
 q; cellulas suis preponere claustris: z dū secularia piugia spectant vestes ornatusq; varios chore
 as z festos dies se nulla coniugij habita experiētia vte z ab ipso vire h⁹ ingressu viduas d̄flēt
 fortunā suā parētū animas vitas z claustra tota exeat mēte nec alibi solature mesta p̄cordia
 reuertit q; in meditarōz quo pacto in fugā carcere erūpere possint aut saltē intromittere medos

incestū querētes agere furtim: qđ palā illis sublatū est fecisse p̄iugio. **De** sunt nō dicā ōniū sed plurimarū p̄tēplārōes in tēū p̄cēsq; transcēdētes cetera quib⁹ aucti saluq; fiēt q̄ illas intrudere carceri. **Deu** miserī parētes z necessarij q̄cūq; aliij: dum alias posse p̄p̄eti qđ ip̄i negrēt z fugiūt miserī: verē p̄ flent stupra turpissima infames p̄ius: nepotes expoliti: aut infanda morte necati: exduhōes ignominiose: fugēz z postremo de honestas oportet alere quas hōēstas potuiss; avarus p̄iugib⁹ iungere. **Sēiāt** ergo demētes si alienas vires suis metiri nō volunt quētiā nō in scē nō puule nō coacte deo dicāde sunt virgines: quinymo p̄fante ab infantia patria in domo nutritē: honestate z probādīs morib⁹ imbute: erate p̄ouecte: z qđ agāt integra mēte noscētes: sp̄ōe sua nō coacte iugū lubeuntēs virginitatē p̄petue quas rarissimas inueniūt arbitoz. **Sz** lōze mēi⁹ ē raluū puum ēē numerum q̄ multitudinē illecebrī tēi sanctuariū p̄phanari.

De gaza Cirilla Tarquini p̄sā regis filia. **Alīij.**

Gaza Cirilla z si eius originis nullā stare mēoriā p̄pererim. **Romanā** t̄i aut etruscā fuisse mulierē reoz: z veterum p̄stat auctoritate quoniā **Tarq̄ni** p̄sā romanorum regio fuerit granissima p̄iunx. **De** cū ēēt p̄stāūssimī ingenij femina q̄ p̄uācūq; regia p̄iunx z in regia ēēt domo odo torp̄re passa nō ē: q̄nymo cum selanificō tēdissēt: qđ credā eo tpe apđ latī nos honorabile: adeo erga illud egregiā opificē atq; solētē fecit: vt in hōdiernum vsq; nominis sui fama p̄fesa sit: nec euo suo publico caruit mune. **Mā** cū apud romanos mirabilis z amā tissima femina hēret nōdum eis mar. ētib⁹ alijs astaticis instituto publico cautum ē vt ab in trantibus nouis nupcijs p̄mitus sp̄ōzozum suozū domos vnaq; rogaret quo vocaret nomī nerogataq; se vestigio gazam vocari p̄fiteret quasi ex hoc lūmp̄ure ēēt future frugalitatis omen. **Quod** quantumcūq; apud insolentes modernozum animos videat p̄rauiū non dubitem quin apud p̄udentiores illius scali simplicitate p̄nsata optime z plurimū laudande mulieris videant iudiciū.

Sapho lesbica ex **Mitelenā** v̄be puella fuit: nec amplius sue originis posteritati relictū est. **Sane** si studium inspererimus quod annofitas abstulit pro p̄e restitutam vide / bim⁹ eam: scz ex honestis atq; datis parentibus genitam. **Non** enim illud vnq; cege ner animus potuit desiderasse vel attigisse p̄terius. **De** cū enim / si quibus temporibus darūt ig noramus: adeo generose fuit mentis vt etate florens z forma non contenta solum litteras iūge re nouisse: ampliori feruore animi z ingenij suasa p̄uacitate consensu: studio p̄gili p̄ abrupa p̄nasti verice cello se felici ausu musis non rennuentibus immiscuit: z laureo p̄uagato nemo re in antū vsq; appollinis euasit z castalio prolata latice p̄bebi sumpto plectro sacris nimphīs dhozeam sonare: at̄bare fidas tangere z exprimere modulos puella non dubitauit. **Que** qđ ē etiam studiosissimis viris difficilimum plurimum visa sunt. **Quid** multa: eo studio venit suo vt vsq; in hōdiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit: vt erecta illi fue rit statura enea z suo dicata nomini: z ipsa inter poetas celebres numerata. **Quo** splēdore p̄ofe cto non datiora sunt regum dyademata: non pontificum insule: nec etiam triumphantiū lau ree. **Verum** / si danda fides est: vū feliciter sic infelici amore capta est: nam seu facia seu decore seu alia gratia cuiusdam iuuenis dilectione ymo intollerabili occupata p̄ste: cum ille tēdērio suo non eēt accomodus ingemiscens in eius obstinatam duriciem dicunt versus flebiles ced / nisse: quos ego elegos fuisse putassem cum tali sint elegi attributi materie nī legissē ab ea qua si p̄teritorum carminum formis sp̄etis nouum adinuentūz genus diuersis a ceteris incedēs pedibus quod adhuc ex eius nomine Saphicū appellatur. **Sed** quid acasande videntur p̄perides que tangente **Amphione** lyra ogigia saxa mouisse poterunt z adolescentis cor **Sa pho** canente moluisse noluerint.

Lucrecia romane pudicie dux egregia atq; sanctissimuz uirgine: p̄sumptioe decus filia
fuit lucreci spuri tricipitini clarissimi inter romanos uiri z p̄iunx tarquij olim Colla-
tini z tricipitini filij incertum utrum oris formositate an honestate morum inter roma-
nas matronas speciosior uisa sit. Que cum obsidente Tarquino superbo ardea ciuitate ap̄d col-
laci opidum haud longe ab urbe in uiri edes secessisset: actum est ut in castris cum obsidio tra-
heretur in longum centantibus regijs iuuenibus inter quos z Collatinus erat z forte nimio ca-
lentibus uino caderet sermo de coniugum honestate: z cum suam ceteris ut moris est vnusq;sq;
preferret in consilium hoc itum est: ut consensu cunctis equis uisitq; qbus noctu eis bella gerē-
tibz ignare coniuges exercerentur officijs probabiliozem oculata fide peraperent. Sane cū iu-
uenes regias rome inter equales ludentes inuenissent ueris equis deuenere collacium. Ubi cū
mulieribus suis sanificio vacantem z nullo exornatam cultu inuenire lucreciam. Quamobrez
iudicio omnium laudabilior uisa est. Collatinus autē reliquos iuuenes benigne suscepit in do-
mum qua dū honorarentur. Sextus superbi filius impudicos oculos in honestatem atq; for-
mositate caste mulieris iniecit: z nephasto succensus igne per vim opprimendā si aliter non da-
reret/ eiusdē uenustatem tacto secū cōsilio disposuit. Nec multis interpositis diebus uigente insa-
nia dam castris relicta nocte uenit collaciū. Ubi eo qd uir sanguineus eēt a lucrecia comiter su-
ceptus z honoratus postq; domum omnem tacitam sensit z sic omnes sopitos arbitratu ex-
emplo gladio cubitalium intrauit lucrecie: z quis esset aperuit minatusq; est illi mortem si uocem
emitteret aut sine non acquiesceret uoluntati. Quam cum reluctantem desidentio suo z mortis in-
pauidā cerneret ad damnandam reuertens astutiā inquit se illā secus: serui ex suis occisiuū: et
cunctis eam a se ob adulterium cum adultero cesam dicere. Substitit his auditis tremebunda
mulier z a tam obscena infamia terrefacta timens si eo occideretur pacto purgatoz sue innocen-
tie cesaturum: z ob id aspernanti animo corpus permisit adultero. Qui cum illecebrī uoluptati
sue satisfecisset z abiisset iudicio suo victor: egra tam scelerati facinoris Lucrecia elucete die tricipi-
tinum patrem z brutum collatini affinem amantem vsq; in diem illam existimatum aliosq; ne-
cessarios confestim accersit iussit z uirum. Quibus aduentibus que a sexto nocte intrapsta
in eā gesta sunt cum lacrimis ex ordine renulit. Et cum eā flentē misere solaret affines cultū quē
sub veste tegerat educens inquit. Ego me si pctō absoluo supplicio non liberor nec ulla tuncceps
impudica Lucrecie uiuet exemplo. Hisq; dictis illum in pectus impexit innocuum z uulnere in-
cumbens uidēte uiro ac pare moribunda collapsa ē: nec diu animā cū sanguine fudit. Infelix
equidem pulcritudo eius z rāto datus nūq; satis: laudata pudicia sua dignis preconijs ex-
tollenda est quanto acius ingesta ui ignominia expiata cū ex eadē nō solū reintegratū sit uir
quod feditate facinoris iuuenis laefactarat incest: sed p̄secuta sit romana libertas.

De Thaminis Scytharum regina. Xvij.

Thaminis Scytharū illustris regina fuit. Quigdē Scythæ cū in sterili solo z sub gelida
celi plaga ripheis p̄perborisq; aneri mōtibz sine z inde sibi fere tantū p̄gniti: ex quibus
thaminis sit orta paritibz seu cui iūcta nubio incognitū ē. Et ideo tantū quātū ad in-
figne nobilitatis nota aspiciat ē qd feris z indomitis populis imperat. Cyro isā Alie regna te-
nere. Qui cū forsā ut dari nosceret Thaminis: in cupidinem regni Scythia deueniret magis
ad suā gloriā extollēdā q̄ imperiū augēdū. Audierat q̄ p̄ paupes z filustres hoīes Scī /
thas fore sed a maximis regibz eo usq; fuisse in victos. Hac ergo tractus auditate in Thami-
nim reginā uidiā egit exercitū. Quis cū p̄nouisset aduēum Thaminis/ esto tori asie z fere
ubi gestozū āplitu dine formidabilis foret. nō tamē ut femina tentata latebras p̄tixt seu leges pa-
cis caduceatore postulauit medio quinimo congregatis copijs z belli dux scā cum posset naua-
li ope obsistere eum cū omni exercitū Atrem trāstire passa ē z suos intrare fines. Arbitrata sa-
gar mulier semista lōge meli⁹ expugnari cyri rabiē infra terminos suos posse q̄ extra. Et certior
scā eum ad interiora penetrasse regni adolescētulo filio unico tercia copiarū parte concessa iussit
ut Cyro obuiā pugnaturus procederet. Cyrus uero tam qualitate locorum z gēitum moribz
pensans: q̄ auditis sentiens uenientem cum exercitū iuuenē magis fraude q̄ armis vincere sta-
tuit: castrisq; z uino quod nondum nouerat Scythæ: epulisq; z delicijs ceteris confectis relicta
fugā inxit. Que uacua cū intrasset iuuenis quasi victor hosteq; fugato leuis cū Scythis nō ad
bellū sed epulas inuitans āple d̄bos z pocula incognita ingurgitare cepit. Ex quo soluta dis-
ciplina militari sompn⁹ affuit. Quo sepultis supruentis Cyr⁹ illū cū reliqs dedit in mōre: z
quasi certus uictorie ad plerora processit. Thaminis at cū audisset suorum cedē: z si plū in uir-
ob uiciā filij necē uidiā moueret nō tamē femineo more se dedit in lacrimas: quinimo illis ira
z uindictæ cupiditate sedatis cū residuo copiarum ea arte qua captū filiū audierat ēt si omitte-
re referat uas castra hostē / zli astutissim⁹ eēt/ capi posse existiauit: z locorū gnara fugā simulē
audidū secutorē iter steriles geluq; horitos mōres: nō lōgo uianū tractu reduxit atq; p̄ditur iopē

oportunitate fere omnium inter aspera saltusq; montium conuersa cum omni exercitu sese deleuit .
 Hec ipse Lyrus euasit quin uenta morte uidue faceret iram. Chamitis autem effrato ani-
 mo iussit inter cadauera Lyrus corpus exquiri. Qui p[ro]p[ri]o aufert caput z in v[er]em sanguine su-
 ozam plenum immitti mandauit. z quasi sup[er]to regi dignum exhibuisset tumulum dixit: facia-
 re sanguine quem fisti. Sed quid tandem? Nil p[re]ter hoc facinus Chamitis habemus tanto
 datus quanto Lyrus maius fuerat imperium .

De Lena meretricis. Artij.

Enam grecani arbitror fuisse feminam: quam z[er] minus fuerit pudica bona n[on] hone-
 nestatum matronarum atq; reginarum illustrium pace inter daras feminas descripsit
 se velim. Nam vt in superioribus dictum est daras: ob quodcumq; facinus mulieres
 non pudicas tantum apponere possunt suum. Insuper adeo virtuti obnoxij sum[us] vt n[on] sol[um] qua[m]
 insigni loco p[ro]stitam cenimus eleuem[us]: s[ed] z ob uitam regimine turpi in lucem meritam conari debem[us]
 inducere. Est eni[m] vbiq; preciosa nec aliter fedat scelerum p[ro]p[ri]one q[ua]m solaris radius sceno infici-
 atur immixtus. Si ergo aliquando p[ro]p[ri]o detestabili officio debito eam inh[er]a viderimus: ita
 detestari debemus officium vt sue laudes non minuam[us] virtuti: cum tanto admirat[io]e dignior in ta-
 li sit quanto ab eodem putabat[ur] remotior. Quamobrem non semper meretrici asp[er]neda meo-
 ria est quinymo dum ob aliquod virtutis meritum se fecerint memorari dignas: latiori letiori
 q[ue] sunt p[re]conio extollende: cum in eis hoc agat comp[er]ta virtus vt lasciuientibus reginis tubo-
 rem incutiat: cum earum lubricos luxus excuset reginarum ignauia. Porro vt appareat non
 semper ingentes animos solum tyulis illustribus connexos esse z virtutem neminem dedig-
 nari volere. S[ed] ta[m] celebra[m] mulieru[m] cetui anectada elena vt et in ea p[ar]te in q[ua] strenue egit tamq[ua]m b[ea]ta me-
 rita laudet. Lena i[tem] turpi meretricio debita detestabili obsequio sedt vt ei[us] origo ignoretur z patria
 Hec tam[en] regnate apud macedonas Arminia cu[m] Armozinis z Ariston egregij iuuenes seu ob
 liberanda[m] patriam turpi subiecta tyrannidi seu ob alia[m] impulsi casu[m] hipparati immanem tyrannu[m] occidit

sent: inter alios tamq[ua]m gestor[um] p[ro]p[ri]a eo q[uo]d eoru[m] p[ro]uidentia vteret[ur] capta e[st]. Et cu[m] ad p[ro]p[ri]os co[n]iura-
 tionis co[n]silio diris cogeret supplicij sec[us] lubrica mulier q[ua]m et sanctu[m] ac venerabile nome[n] ami-
 cidie p[ro]p[ri]a volens considerat[ur]: ne illi vt sibi parceret in aliquo violentia inferret primo diu ne dice-
 ret quod querebat mira constans animo imprauit suo: tam[en] p[ro]p[ri]os audiatib[us] z corporis
 deficiatibus viribus: timens virilis semina: ne debilitata virtute corpora et enervaret p[ro]p[ri]os in
 robur maius excessit: egitq[ue] vt et q[ua]m viribus z dicendi p[ro]p[ri]as auferret z acri motu lingua[m] p[ro]p[ri]os
 suam z expuit: z actu vnico sed clarissimo spem o[mn]e[m] a se noscedi quod exquirebat roborib[us] ab-
 stulit. Quis dicet lena nisi fortune crimine fornices habitasse. P[ro]fecto no[n] ta[m] no[n]at q[ua]m feminas
 dixit id tacere q[uo]d nescit. Hec mihi. H[ec] nu[m]q[ua]m lasciuies opulenta dom[us] z paratu[m] indulgentia ni-
 mia virgines deduxit in lubrica. Quoru[m] p[ro]p[ri]a facilitas ni austeris cohercet frenis z a mora-
 libus p[ro]p[ri]os obseruata remanet vigili aliquid et no[n] impulla labit: z si lapsus a desperat[io]e de-
 coris honestatis p[ro]p[ri]os calcet a nullis amu[m] virib[us] reuocat. H[ec] ego puto lena[m] defidia coru[m]
 se no[n] nature malicia: z p[ro]p[ri]os cu[m] virile eius r[ati]o[n]e circa cruciat[ur] inuocat. Quo ego no[n] min[us]
 z muta p[ro]p[ri]os z inde p[ro]p[ri]os e[st] lingua splendoris p[ro]p[ri]os e[st] q[ua]m florida p[ro]p[ri]os ordo ap[ud] suos valens me-
 tuerit forsitan demostenes .

De Athalia regina Iherusalem. Artij.

Thalte effrata meo notore illa fecit Syris egypcijsq[ue] q[ua]m oportuna fuerit dauitico ge-
 neri: esto dom[us] ei[us] vndiq[ue] auore suoru[m] ac multiplici cede fedata no[n] min[us] no[n] suo: infaus-
 te claritatis addiderit q[ua]m fulgoris dyademata regu[m]. H[ec] igit[ur] adhab regis ysaabelitaru[m]
 z rezaelis regine nequissime mulieris filia n[on]it: z nuptia iozam filio iosaphat regis hierusal[em]: z ta[m]
 de iosaphat atq[ue] ozia filio nato maiore: in que[m] morte patris reuenerat regni successio de medio
 sublati iozam vir ei[us] p[ro]p[ri]os opinione rex hierusal[em] coronat[us] e[st]. Qui z hac p[ro]p[ri]os sua voluit ee re-
 gina. Qui splendori adhab genitore defuncto iozam frater e[st] pater success[us] suo solio no[n] modicu[m]
 lucis iniur[us]. Leporis vero succ[us]u multis ante infortunijs agitata viro defuncto occoziam filiu[m]
 suu[m] vidit patrio in throno sedere vt vndiq[ue] mulier regis coruscaret honorib[us]. Sane cu[m] occozia
 as sagitta ictus iuisset in more: tur mulier in defideriu[m] regni accessa cu[m] memorabile exco[n]gital[is] sa-
 cinus z animi satis ad p[ro]p[ri]os ad collegisset pulsa feminea pietate no[n] solu[m] dare lacrimas exant-
 mi filio omisit quinymo in ap[er]iores flet[us] si femineu[m] illi cor fuisset progressa madere adhuc na-
 ti terra auore in o[mn]e dauitico p[ro]p[ri]os posteritate exptiuit gladios z t[er]ra in illa debachata e[st] to-
 nec ex masculis nullu[m] omittet quin p[ro]p[ri]os vulnera in nec p[ro]p[ri]os pellere. Sol[us] q[ua]m in manitatu[m] sue ioas
 occozie regis puulis filii subtrac[us] ea minime aduertit. Ma[m] iozabe cu[m] de filia z occozie o[mn]i so-
 roz furitue subtractu[m] puulu[m] in tomu[m] ioiada p[ro]p[ri]os viri sui seuadu[m] nutriedu[m]q[ue] tulerat: z sic p[ro]p[ri]os
 tot impie occozie sanguine[m] mulier audax tamq[ua]m in vacua suo ope possessione regiu[m] p[ro]p[ri]os soliu[m]
 ausa e[st]: z regalia disponere cuncta. Quid areu[m]: q[uo]d dyonisu[m]: q[uo]d iugurta mirabimur: ho[m]ines acq[ue]
 ingenij si regni cupidine tractos p[ro]p[ri]os vulnera quozida[m] suoru[m] imp[er]i p[ro]p[ri]os disse apice audiam[us]: p[ro]p[ri]os
 q[ua]m vt eo pueniret sobole o[mn]e regia p[ro]p[ri]os fodisse nec suis p[ro]p[ri]os p[ro]p[ri]os muliere[m] amim[us]. Fulsit i[tem] dyade-
 materegio Athalia eq[ua]m magis purpureo resp[er]sa auore spectabilis q[ua]m regia nora . Sane sicuti
 plero in innocuas dauitice stirpis animas gladio truculenta seuerat sic in suos exproptos alie /
 nos seuisse pouit. Iozabe q[ua]m israel regem fratre suu[m] in agro nabaorb iacentem z sanguine[m] puule
 vulnera canib[us] exhibere vidisse cupies pouit facile. Sic z rezael[em] matrem regis ornata e[st] tur-
 ri cella cuncta z discurreru[m] calcaru[m] pedib[us] atq[ue] ado calib[us] z rotaru[m] orbis amita vt inscemi vt
 sa nullum infausti corporis remaneret vestigium Sic z septuaginta fratres suos vna hora apud
 samariam victoris iussu p[ro]p[ri]os z circa Iherusalem matrem regis auitate eoru[m] palis inh[er]a
 capi egregij facinor[um] argumeta p[ro]p[ri]os: sic z ceteros q[ua]m p[ro]p[ri]os p[ro]p[ri]os ne vn[us] euaderet quin ei[us]

dē percussoris ferro confoderet: et postremo ne sanguinū scelestā mulier pertranfieret impune se cū iam septē regnasset annis op̄ra ioiada pontificis eleuato ioas nepote suo in regem quē ipsa cū reliquis arbitrabatur occisum e regia sede vi detrahi vidit. et damante in eam populo seruoꝝ atq; luxurionum manibus tedecorose ad portā vsq; mulorum frustra damitantem atq; mināte deducit ibiq; pro meritis trucidari vt non alio namite ad inferos pergeret noua q̄ ire coegisset in nocuos. Sic agit diuina iusticia que et si differat non obliuiscit. agitq; supplicio seuiori in q̄ diu expectatos mores mutari non videt. Quod dū cogitare negligimus credere nolumus nec emē dari curamus et nos ipsos amplioribus flagitijs illigamus dū minime arbitramur abloꝝ p̄ cella dum non prodest miseri p̄missa dessemus. Vira quippe p̄ter ius regni concupiscētia ē: et vt plurimum occupatio truculēta in quā raro iur ex casu: per fraudem aut per violentiam cōscēdas necesse est. Si per fraudem: tolis insidijs p̄turijs proditorib; similibusq; agitari meditatō nibus conuenit. Si violētia iactatoribus tumultibus rumoribus seuiā rabiēq; v̄peris incūbit. Et per quā magis iturus viā es preparasse vires oportet que omnes scelestorum hominū habent op̄re quibus nisi seruis efficiaris regni dominus eē non possis. Quid tādē Iur in thronum: obdures necesse est querelis aures: lacrimis scelerib; cedibusq; auertas oculos et in saxū dures precordia: armet crudelitas: pietas excludat: negligat rō: colat iniuria: potestas sacris legibus aufera: p̄stetur libidini: accersiat malicia: simplicitas ludet: rapacitas luxuria ingluuies p̄mendentur inditi regni prouinde diuinis nec humanis p̄cant. Sacra atq; p̄phana misceant et iura pressa per summum nefas eat in sanguinem: sternat p̄ homines: im p̄ sublimē stuprentur virgines et in abulum pueri trahant: ingenui: dānetur virtus: et ignoscatur vicio: et vbiq; pulsa pace m̄phos agat discordia. **De spectabilis regis accessus.** Sed quid in thronuz per sanguinem et indigna facinora itum est. **Atinā** quocūq; modo questum innocue viueret. **Illico** v̄gente suspicione p̄mares pellunt exilio: in paup̄tē redigunt diuites: religant amici veteres: fratres filij nepotes parentesq; tanquam emuli carcerantur: et occidunt. **Nulla** fides: nē la sanctitas: iusticia nulla seruatur. **Anxie** vigilat: cum difficultate dormit: nec ab̄ absq; timore gustatur: pulsifq; fidelibus scelestis omnis vita committit. **Opulētia:** o appenda: o laudanda questita curis possessio. **Erat** equidem sacus tuguriolum intrasse paup̄tis pace plenuz securitate validum: et sollicitudine vacuum. **Hec** ardua quantum cum auore querunt: tāto cū timore tenent: et qui fidos suspicantes emifimus cum infidis procurante crimine nos ipsos committimus: persepe eorum opere quales habuimus introitus tales aut detestabiliores exitus habemus et vna nostro cum interitu subtrahitur hora quod per multos infaustos dies nequiter fuerat congestum. **Quod** sero cognouisse potuit **Atbalia.**

De Lucretia Romana virgine.

Li.

Lucretia insignis virgo Romana a quibus parentibus originē traxerit aut p̄stis nō reliquere priores aut vultate abolitū est. Sed eā ex claris natā arbitrari potest cū generositas testetur animi: et q̄ pacis obses inter alias nobiles romanorū posset ne tuu scōꝝ regi bello Tarquinij superbi data sit. Cuius vt laudandā audaciā verbis aplioꝝ us explicem aduertē dū est: quoniā pulso Tarquinio rege superbo ob scelus enorme sexti filij in Lucretiā patrātū nec succederent et p̄tanti reditū fraudes in bellū patens ventū est. In quod cū venisset porſenna rex duſinus p̄cibus Tarquinij accitus et probitate oracij doctis pontē sublicitū defendendū etulū amouerentur a transitu: et mucij sceuole audaciā atq; p̄mōto certitus vnusq; in concordia Romanorū et ad seruandā cepisset obſides p̄ures factū ē vt cū alijs virginitus pluribus mitteret Lucretia. Cui cū forsitan videretur minus de republica apud exteri regē tot detineri virgines in audaciā v̄tū ē virgineū p̄t am auit: et ceptis custodibus equū / quē ante non conscenderat / pascētē sec. **Exerim** nocte cū multas eduxisset in ipsā conscendit: nec ex territa profunditate fluminis aut aquarū virginib; suspites in aduersam partē omīs eduxit suisq; restituit. Quod a porſenna mane p̄partū p̄questus est: frequētiq; senatu v̄luz ē vt transfugantū dux regi restituerentur p̄scēni: adiecto vt inuiolata suis in ipse redderentur a rege. Rex h̄t virginitis miratus virtutē et delectans audaciā nō solū ad suos illi p̄cessit reditū sed p̄tātē fecit vt q̄s veller ex obſidib; reiq; p̄set educere. Que ex omib; soꝝos sumpsit impuberes: q̄s et honestatū virginee p̄medabile visum est et vbi fuit acceptissimum: eo q̄ eā potissime etate lib̄ assz que aptior videret iniurie Quā ob cām a gratis diuibus inuſiari ex noꝝis genere decorata ē: etq; concessa equestris statua fuit. Que in summo vie sacre apposta diu permāse intacta.

De Ippone greca muliere.

Li.

Ippone greca fuit mulier: vt ex codicib; v̄tēū satis p̄cipi: quis non credā vnico tāto optimo valuisse ope cum ad altiora conscendimus gradibus eo q̄ nemo sum̄ m̄ re / p̄ntē fiat. Sed postq; venustans malignitate et genus et patria et cetera eius facinora sublata sunt quod a nos vsq; venit ne p̄reat aut illi meritū subtrahat ceꝝ in mediū deducere

mens est. Accipimus igitur Hippone hanc casu a nauis hostibus captā. Que cum forte forma valeret sentiretque predonū in se pudiciā suā teneri consilium tā castitatis exoptauit: ut non nisi per mortē seruati posse crederet non expectata violentia in undas se dedit precipitē: a quibus sublatā vita et pudiciā seruata ē. Quis tā seuerū mulieris p̄siliū non laudet. Paucis quidē annis quibus forsā vita potendi poterat castitatē redemit: et immatura morte sibi p̄benne deus quesuit. Quod virtutis opus procellosum nequiuit mare contegere: nec desertū auferre litus: quin l̄arum perpetuis monumentis suo cum honore seruaret in luce. Corpus autem postquam ab undis aliquādiu ludibrij more volutarum est ab eisdem in exitum litus impulsus a litore raris naufragi ritu sepulchrum est. Tandē cum forte ab hostibus exorta fama que nā foret: et mortis causa ab eritis summa cum veneratione sepulchri locus in litore ingenti tumulo atque diu māsuro in seruati decoris testimonium exornatus est: ut noscamus quoniam nullis aduenit fortune tenebris lux possit obscurari virtutē.

De Megulia totata.

Xij.

Megulia / quā romani veteres cognominauere totatā / Romanā fuisse feminā atque nobilem reor: rudi illo atque ut ita dixerim / sancto euo quo nondum ex vniuersis paupertatis altricis optime querites in splendoribus Asiaticis et magnorum regū gasas ea neglecta prorupant illustrem habitas. Quequidē hoc totate consecuta cognomē est: ut arbitror: magna maiorum suorum prodigalitate quā aliquo sui operis merito. Nam dantis in totē viro quingentis milibus eris adeo monstruosum illo seculo visum est: ut danti sit totate cognomen inditum: et per multa perseveratum tempora intantum ut si quid preterconseruatum diuini morem totū supradideret cuique virgini confestim et ipsa totata Megulia diceret. Quona simpliciteras: o laudanda paupertas quod tu monstruosum et merito arbitrari faciebas ridiculum lasciuie hodiernae. Innotuit enim mensuram vndique rerum excessimus ut vix credo: vix lignarius faber: vix mercenarius l̄ra: vel villicus ob tam paruum stipem cōpriet qui domum velit pro: inducere. Nec mirū etiā plebs mulierum reginarū coronas aureas fibulas et armillas et insignia reliqua aspersere sibi: eisque non dicā inuereunde sed superbe vtunt. Deu mihi nescio vtrū dixerim sic splendi sunt animi dū nobis inuicē nimium credimus an potius quod vtilissimū arbitror: nostro crimine sic exalta vita sunt abdiciones et inextremabilia mortaliū vota.

De Veturia romana matrona.

Xij.

Veturia nobilis et romana mulier iam senex laudabili opere annos in viriditate traxit perpetua. Erat huic adolescens gneius marcius strenue virtutis filius consilio et manu promptus: et cum oppugnantibus romanis conolos oppidum volscorum eius in dita probitate captum videretur Coriolani cognomen adeptus est: et tā grādē nobilitatis fama ut omnia verbis et ope auderet. Quāobrem laborate vix annone penuria et ope patrum pluri ma ex Sicilia delata forent: seuera orōe prohibuit: ne plebi p̄ter prius quā quos paulo ante in sacro monte se cedens: honores propter reditum nobilitati abstulerat dimisisset. In quem infesta plebs: ut erat famelica: manus profecto iniecit in illi a tributo plebis: proportune dies ad dicendum cām indicta fuisset. Qui cum non paruisset indignas exilio dānatus ē: et in volcos paulo ante romanorum hostes secessit. A quibus et benigne et honorifice susceptus: ubique vir in preao ē. Hos iste tā sua quā ac nulli volsi fraude in bellū aduersus romanos redegit: et belli dux ab eisdem factus ad fossas duillas ad quartum a roma lapidē deduxit exercitū: eoque rem romanam redegit ut a senatu qui pacē ego legibus imperaret ad eū exulē mitteret. Quos marcius atrox cum respōso dimisit in patriā. Ob quod iterum missi sed minime recepti sunt. Que re tercio cum infulis velati pontifices et suis cum insignibus supplices sed frustra rediere. Et tā vndique desperatio romanorum intrauerat animos: tum ad veturiam coriolani matrē et voluntariam coniugē frequētes: et querule venientes matrone obtinere ut magna tā nati mulier in castra hostiū p̄b̄ lacrimis placatura filiū: postquam armis ab hostibus non posse republica tutari videretur: iret cum coniuge. Neque ex eis ingens prosequentiū caterua defuit. Cuius aduentum cum cognouisset coriolanus et si animo turbidus eēt cōsternatus tamen matris aduentu: sella con surgēs exiit tabernaculū et susceptur illā obuius factus ē. Sane veturia hinc coniugē inde liberos

coriolani tenens non ante filium vidit q̄ pietate patria posita se succendit in irā: z vbi supplex
 exiuerat vrbē in hostiū castra veniens obiurgari effecta ē: z suscitans in effero corpore viribus in
 quit. Siste gradu infeste iuuenis scire velim atq̄ in āplex: vniā tuos: an matrē: an captiuā ho
 stē suscepuras aduenias. Hostē puto. Heu miserā: in hoc exoptata mortalibus cui longitudo
 ceduisse me debuit vt te dānatū exilio z in de rei publice hostē cernerē. Cognosti ne q̄lo quo
 armatus hostis confistas in solio: cognosti ne quā hēas in p̄spectu patriā. Cognosti equidē
 z si nescis hec est in quo genitus in quo natus in quo labore magno educatus es. Quo igitur
 animo qua mēte quo impulsu hostialia potuisti inferre arma: hō intrāti tibi parenti debet bo
 nor: dulcis p̄p̄riis amor: filiorum pietas: z nativē patrie reuerentia obuij facti sunt: nō acce
 tus mouerunt: non iras quātūcumq̄ iuste susceptas obruisse potuerūt. Non dū p̄mo illa spe
 ctare menia in memoriā venit: ibi domus z penates patrij mei sunt: ibi coniunx z liberi. Vbi
 infortunio suo z ope meo infelix mater ē. Venere patres: vixere pontifices: nec saecum p̄ct^o mo
 uisse potuerunt: vt io rogatus ageres quod sponte fecisse tua debueras. Satis me miserā ad
 uerto fecunditatem meam patrie mihiq̄ fuisse aduersam: vbi filium z ciuē peperisse arbitrabar ho
 stem z infestissimum atq̄ inflexibilem peperisse me video. Satius quippe non concepisse fuerat
 potuerat sterilitate mea roma absq̄ oppugnatione consistere z ego misella anus in libera mo
 ri patria. Sed ego nil iam pati nec mihi miserius q̄ vbi turpius possum. Nec vt sim miseri
 ma diu futura sum. De his natis tuis videris quos si pergis aut immatura: mors aut longa
 seruitus m̄ner. Verba lacrimę sequute sunt: z inde coniugis preces atq̄ natozum z amplexus
 mirari damoreq̄ stentium z orantium matronarum. Quibus verbis z gemibus preibusq̄
 actum est vt quod legatorum maiestas z sacerdotum reuerentia nequiuertant matris veneratio
 ne ducis acerrimi frangeretur ira: z proposium verteteretur: z suis consp̄ctis atq̄ dimissis retro
 ab vrbe castra hostium mouerentur. Exquo secutum est ne glorie mulierum ingratitude de
 traheret: vt ex senatus consulto eo in loco in quo ventura filij iram molliuerat tēplum ad e^o rei p̄
 peruaniam memoriam z ara fortune muliebri ex cocto construeretur lapide. Quod quidem z si ve
 tustissimum sit in nullo fere diminutum in nostrum vsq̄ perdurat eum. Sanxitq̄ vt preteritū
 tibus mulieribus quibus nullus vel minimus vsq̄ ad illam etatē a viris prestabatur honor z
 assurgerent homines z via cederent. Quod nostra in patria ritu veteri seruatur huculq̄. Et q̄
 eis liceret vt aurium vestitu orientalium mulierum insigni: z purpurea veste aureisq̄ fibulis et
 armillis. Nec desunt qui asserant eodem senatus consulto adiectū z quod ante non licebat pos
 sent hereditatem consequi quorumcumq̄. Quis igitur meritum viris ne exolum eē magis de
 beat an mulieribus graui: putant quidam pendere sententiam quā ego certissimam reor. Nā
 ornamentis agentibus virorum exhauriuntur substantie: z mulieres incedunt cultu insignite
 regio: repauperantur viri: maiorum hereditatibus demptis ditant femine consequētes honora
 tur insignes: honorantur etiam non illustres multa his incōmoda z illis commoda inde seu
 ta sunt. Maledictis in venturam irem ob ex his consecutam superbā feminis in suis pedib^o ste
 tisset romana libertas. Sed liberalitatem illam senatus nimia z perseveratū per tot secula dāno
 sum morē laudare nō possum minorā fuisse p̄tere mūere: p̄maximū videbat muliebri fortie
 dicantū tēplum. Sed quid. Muliebri est mundus sic z homines muliebres. Quod ar ad
 uersum fuit hōibus eras que multa p̄sumpsit vilia p̄sumpsisse non potuit nec minorasse mulie
 ribus ius suū tenacē perseveratōe seruantibus. Verum igitur applaudant eius colant nomen
 z meritum quotiens caris lapillis purpura z aureis ornant fibulis z incedētib^o a viris assur
 gunt oāosiq̄ moxendūm substantie numerantur.

Hamitis mulier suo suo pictrix egregia fuit. L^o virtutes z si forsan vteruositas plu
 rimū abstulerit nomē tamen egregiū nec artificū adhuc abstulisse potuit. Voluit igitur hęc
 nonagesima olimpiade filiā fuisse miconis pictoris. Verū e^o dū duos fuisse micones
 z alios pictores z eodē tpe athenis floruisse legam^o nō distinguūt nisi his paucis verbis eā fuisse
 filiā miconis cui minoris p̄gnomē adoitū ferūt. Sane cuiuscūq̄ fuerit tā miro ingenio despec
 tis muliebribus officijs paternā artē p̄mitata ē vt regnate apud macedonas artē aō singularē
 picture gloriā adepta sit: intantum vt eptēxi apud quā honore p̄p̄uo dyana colebat: eiusdē dy
 ane effigiē in tabula quadā manu e^o pictā tāq̄ celebrē seruauerūt diu. Que cū in lōgissimā etatē
 p̄seuerasset artificij huius testimoniū tā grande prebuit: vt in hodiernum vsq̄ memorabile
 videatur. Equi dē laudabile plurimū si prospexerimus fufos z calathos aliarum.

Antemestra regina Larie fuit ingentis animi femina: z sanctissimi amoris atq̄ prarif
 sumi z integre vidualitatis exēplum posteris sempiternum. Nec esto a quib^o progressa
 parentibus nec ex qua fuerit patria in dies nostros venit: satis ad e^o nobilitatis lau
 dem ē nouisse eā mausoli tam potentissimi regis Larie fuisse coniugē. Quē adeo dilexit in vi
 ta vt sup̄stes mortuū obliuiscā nō possit: cuius rei steterē diu insignia monumēta. Nā, si fides
 dantis scriptoribus prestāda est: cum p̄imum vir antiquissimus dāuisset diem exquisitis e^o ca
 dauer honoribus exulit. Nec passa ē post funebres ignes collectos diligenter cineres aurea in
 vna seruādo condi: existimās tā amanē coniugis omne aliud vas incōgnitū eē preter id p̄ct^o in q̄
 vterio amoris flāme lōge pl^o solito eo defuncto flagrabāt. Quāobzē vt ibi quod terrum erat
 p̄sisteret quo p̄petua preterite vite mēoria p̄sisteret: collectos tō nec expletē immixtos: paulatim p̄

culis exhaurit omnes: vita residua perennis dicata lacrimis et sic hūore p̄supto: se ad vitam laeta et
 oēs leta deuit in morte. **A**ntū vidua ingētia pegit facinora. **H**ec fuit p̄suetudo vitis egregijs
 insignia sepulcra erigi. **Q**uōd ut amori p̄forme apparet op̄ Artemisia mirabile nimis et sūptuo
 sū auaricia omni sepulcra excoigrauit. **H**ec vno nec p̄sari p̄tera artificis: scopā biazē thimotēū ae
 q̄ leocare / q̄ eo s̄do totū orbis p̄spectōres p̄dicabz greda / accessit iussit fecitq̄ iuxta eoz iudiciū
 mausolo magnificū desigri mausoleū: et parq̄ marmoribz p̄strui: vt ob mirabile op̄ illō h̄ aliter nō
 dare dilecti vni nom̄ efficeret eternū. **Q**uōd eo q̄ tā arte q̄ ip̄sa omnia fere orbis edeficia excellerit
 et in septe mūdi miracula vniū diu mēozanū sit singularē se disse mēoz: nō erit absurdū. **N**ā virebit
 artificū fama et muliens indite fiet magnificētia danoz. **A**rdorecti i' ap̄ alicamalsum p̄cipuaz
 Carie ciuitatē regine iussu quadrata in forma firmare bustū et que austrū et arctos p̄olp̄at
 faciens sexaginta trūm pedū in longitudinem deduxere: breuiorez relique fuere et illud in altitu
 dinem centū quadraginta pedū exulere: et vt omne dingeretur triginta sex colūpnis marmorēis vo
 luere. **C**eterum eā partē que spectat eorum scopā sculpsisse dicunt: eā vero que in boreā vergit bā /
 axem: cum eam que in occiduum versa ē celandā sumpsisset leocares: quarta **B**imotēo relic
 ta. **Q**ui in sculpsidīs stans et hystozijs alijsq̄ op̄erū contingētibus tāta solertia viros ingenij
 exprētere: cupiētes singuli anteur magisterio reliquos: vt viuos e marmore vultus eduxisse nō
 nunq̄ a p̄spectantibus creditum: ac nedum tunc sed multa post secula visum sit pro gloria ma
 nus ibidem decerasse artificum. **H**ec contigit Artemisia opus tā celebre perfectū vidisse: morte
 subtractam. **T**amen ob regine obitum non reliquere opus artifices: quin vno arbitantes illō
 futurum suozum ingeniozū posteritati documen: tum certissimū: in finē vsq̄ quod ceprāt t̄ du
 xerunt. **S**ed accessit et iterum quintus artifex qui altitudinem sup̄ioris pyramidis p̄ viginūq̄ /
 tuoz gradus equauit. **E**t his sup̄additus sculptoz sextus p̄ his cuius op̄ fuit quadziga mar
 morea fastigio totū edeficiū sup̄addita. **H**uic tā eximio op̄i perfō a mausolo rege / pro quo fa
 ctum fuit / Mausoleū nomē impositum ē. **A** quo tāq̄ a dignioz sequentiū regū sepulcra mau
 solea denominata sunt. **E**t tūc ergo Artemisie coniugij amor: danozes p̄seueratio vidua
 tis et lacrimē: nec minus sepulcraū spectabilē seu sculpsum velis: seu Artemisie p̄ctus in q̄ mor
 tui viti dneres quieuerē. **C**eterum non his tantum extollēdis laudibus Artemisie viti in /
 dula permansit. **N**am et viti robore et audacia: ac militari disciplina plurimum valuit femina: et
 et triumphis maiestare sui nōis exornauit. **H**āc q̄dē / et si forte sepi / salte p̄ viti mortē p̄fū ad
 tēpus lacrimis bis arma sumpsisse legim: p̄mo vt pacē patrie iuraret: secūdo vt socialē fidē reg
 fra sequeret. **N**am mortuo mausolo cū indignaret̄ haud lōge ab Alicamalo thodij muliere re
 gno Carie p̄cesse: armata classe quasi certa spe potiundi frequentes ad occupandum illud vne /
 re. **S**ane Alicamalus ciuitas mari imminens p̄taco in loco natura munio sita est: geminos
 habens portus quozum vnus / qui minor d̄ / intra vrbē tanto introitu quasi absconditus sita
 cer: vt in illum ex regia illi imminente oportuna omnia parari atq̄ deferi nemine ciuiū neoum
 extozum vidente possint qui regā seruauit. **A**lter qui maior est secus vrbis menia ap̄erto mari
 continuus est. **I**n quē cū Artemisia nouisset accessuros thodios suos iussit esse in armis: et
 assumptis nauicis socijs et epiparis quo oportios ad pagēdū iā p̄ceptū animo faan in regi
 am imperauit ciuibz dum signum ipsa daret applauderet thodios: eosq̄ e muris vocaret: eisq̄
 s̄gm̄ dedicionis faceret: et si possent in forū vsq̄ p̄berēt. **D**emū e vestigio quocūq̄ factū sit mini /
 me aduertētibz hostibus a minoz portu in ap̄plum mare erupit: et cum videret signo dato iam
 thodios a ciuibz euocatos relicta classe tāq̄ victozes cursim in forū tēdere in festis nauibz et
 maximo nauarū conatu thodiozū occupata vacua classe et damore sublato in thodios vici
 q̄ dices suos iussit inuere. **Q**uā ob cām actū ē cū nō eēt locus thodijs vt ab alicamalis cece.

ventur omnes. **H**oc pacto Artemisia laureata thodiozū classe p̄ozas direxit in thodū. **R**hodijs
 sit e speculis vidētes laureatā classē suos obnuisse credētes p̄tesco portu p̄ozisq̄ ciuitatis nō
 aduertētes victrice hostē loco ciuiū suscepre: et eozū repere ab Artemisia ciuitas occupata ē: ul
 sitq̄ thodiozū p̄ncipes cedi. **A**st hinc trophēū p̄te victorie signum in foro thodiozū mandauit
 erigi. **A**ctūq̄ est vt due enee statue leuarentur in publico: quarum altera virtutis Artemisie re
 presentabat effigiem. **R**eliqua victe thodie ciuitatē. **I**n qua semantibz p̄fuit quod ab ea actum
 est significantibus vctigalem sibi: domum rediens: insulam liquit. **P**osterea dum aduertē lace
 demonas xeres p̄sari rex potēssim⁹ terras p̄estribz exercitibz p̄plez et lit⁹ omne occupasset dal
 sibus: omne suo iudicio non capturus sed abio:pturus gredā: regina Artemisia cū armatio
 nauibus venit in illū lx: fractisq̄ iam terrestribz xeris copijs cum in conspectu salamine in na
 uale p̄lium xeris classis et Atheniensium sub Themistode duce conuenissent spectante ex tu /
 to xere Artemisia inter p̄mos p̄ncipes suos exortans atq̄ acriter pugnans cum xere sexuz
 mutasse visa est. **A**deo: vt si tam audax robustusq̄ xeris fuisset animus non de facti classis eius
 p̄ozas vctisset in fugam. **S**unt tamen qui velint non Artemisiam hanc fuisse: sed artemido
 ram eque alicamali reginā: asserentes in testimonium sue credulitatis nauale bellum xeris ap̄
 salaminaz olympiade septuagesima quarta fuisse commissum: cum centesima: constet Mausol
 leum ab Artemisia fuisse constructum. **E**go quidem his adhaereo qui vnam eandē fuisse arthe
 mesiam et artemidorā putāt cū que de Artemisia certa narrāt plurimū incertis de se exhibent
 et auferant alienis. **Q**uicūq̄ tamen legerit quod maluerit id credat: seu vna seu due fuerint: op̄
 quidē fuit feminam vnum quodq̄. **S**ed quid Artemisie acta spectantes arbitrari possim⁹ ni
 si nature laborantis errore factum vt corpori cui ceus vitalem et magnificam infuderat animā sex
 so femineus datus sit.

De virginea virgine virginij.

lvi.

Virginea noie z scō rōna virgo pia ē recolēda mēoria. Sūt enī insignis decori spicua
z auli virgini plebei hōis s; honesti filia. Que esto optime est; indolis nō nī nī sua cō
stātia dara quātū scelere amār infauit z seueri nūmū pīs facinore. Ac ex illo rōnorū
libertate secura scā ē. Hec egoē imprātib; tā āno scādo rōne vbi decēuīs a gēitore lu alio: tālio
tribunido z acti iuueni despoīata ē: euilq; forte distulerat nupcias expeditō a romāis in algidū
aduēt; equos sumpra q; in eadē virgine; militaret. Quib; sic se hōtib; infortunio virgine fac
tū ē cū Appio daudio decē viro q; ad vrbē tutādā cū spurio appio ex socijs militātib; sol; remā
serat e; abso formositas placcet: vt ab eo amaret pdite. L; adhuc tenella virgo cū frustraret blā
dicias nec vll tonis ingētib; neq; p; ab; ā mūtis flecteret imbutū sanctitate pect; tāto infano su
uore succē; ē Appi; vt cū in varia labāte voluiss; animū nec sag; nūū vim publice infere arbitra
ret in fraudē ingeniū vteret: egitq; ex p;posito vt m. claudi; euloē libet; hō audacie pme: trāse
untē aliqū virgine; sec; forū/ quā pmo daret occasio/ tāq; suū mācipiū fugitiuū arripz z in suā
de iudicet tomū: z si qd forsā obstaret incepto p;festim se corā eo in cās traheret. Quā cū pauos
p; dies ausu temerario trāseūtē cepiss; libet; z suā diceret pdamāte virgine atq; p; vrbē impu
ro hōi obfistēte iuuātib; mionis/ cū qb; vna incedeb; scūs ē repēte hōim dicit; int; q; z ad
uēt vll; z mult; hinc inde dicit; eo vētū ē vt in p;roxiū corā amāte iudice ducta vix ab ardentē
Appio vt vix in diē futurā differet iudiciū obrētū ē. In q; nil p;ficiēte claudij fraude q; inū erat
in castra ne venire romā si vocaret virgine; pmitteret a duab; euocat; affuit p;sto p;: z cū filia z
cū reliq; amāis z vālio sordidat; venit in curiā. Abi e;rio marco Appio mācipiū p;reit; nā au
dito virginiō a libidinoso p;fide virginitā tāq; fugitiua serua ad iudicāta. Quā cū capere voluiss;
s; marc; z multa frustra in appiū dicit; Virgini; ab eo tāde ira frē dēte obrētū ē: vt sibi saltem
paululū z nūmū loq; phas est; vt forte error; vter; p;pta veritate mācipiū minorū cū noxa sui cō
cederet. Cūq; cū eis apud Cloāinas tabernas in p;spectu nī cūne euāfiss;: sūpro Lanij cultro in
quit. Quā p; hī via dilecta filia libertatē tuā p;dico: z onē virginitis in hūit p;ctoū maximo dolo
re h;ctādū. Et q; infelix virgo p;ades tenētib; auctis astātib; sanguinē cū anima sudit. Et sic
libidinosi appi; p; inoēt; cedē spes turpissima exinanita ē: z ope virgini; ac cū hī scā scāda plebil
secessiōe actū ē vt decē vrbē coacti abdicaret impiū z romāio populo quā occupauerāt libertatē lin
queret. Hec multo p; virginiō plebis tribuno p;cite appio daudio dies decē ē. Qui cū cām dic
tur; accederet in carcere iussu virgini; tract; z carceris implicatus vt mētū effugeret dēt; nou
us manes innocue piaret virginiē laqueo seu gladio vel vno ibidē vitā eiecit. Temerari; au
tem diēs marc; daudius cimen non qua; rebuit vī/ nam fuga tutatus/ d;fleuit exilio: bonis tā
p;roni q; suis reoactis in publicam. Nil p;miōofus iniq; iudice. Hic quociēs scēlētā mēt; impe
riū seq; omnis iuris ordo puertat; necē ē: legis potestas soluat; virtut; eneruet; opus: scēlētī lax
ent; habere: z breuē oē bonū publicū in ruinā trahat. Qd; si nō sag; alias apparet: nepharium
appi; ceptum z q; in de sequuta sunt in lucē deducunt. Nā dum male libidini sue potēs hō frenū
poneret ex libera seruā ex virgine adulterā ē despoīata pelicēp; imbutum fraude libertum fecit p;re
git; i; q; vrbē cretābili cetero factum ē vt armaret p; in filiā: vteret pietas in seuiāam: z ne voto
fraude q;stro gauderet inest; hō; occideret innocua: damaret in vrbē: nūmularēt in castris: se
pado plebis a p;ribus ozret; z fere in discimē res omis poneret romana. Q; p;ses inditus z le
gam lato; egregius: quād in alios diro supplido punisse debuerat ipē p;xtare venus nō ē.
Hic mihi quociēs p;ridamur peste morales: quociens in exitum immeriti trahimur: z turpi
premiur iugo: angimur: spoliāmur: z occidimur vigēte neq;da. Quid hoc mali ē. Nō vrbē p;re
fecti quod in rēpamētum libidinum adiuuentum est id nullo timore recti in licēā vterere sc;

lerum. Et cum oporteat p;fidē oculos z animū eq; pudicos hēre: eloq; mite: graues scōiq; nio;
res z man; a miteribus onito immunes nō oculis tū s; infana mēte lasciuūt: nec legum s; le;
nonū sequunt iudicia. Superbiunt nec miterant nisi meretricula imper aut iras leuiat aurum:
Hec solum dona suscipiunt sed exposant: mercant; z subtrahunt: z in violentiam vsq; si aliquid
neq; fieri quod capiunt furore succē; p;ozumpunt: z sic optimi legum interpres facti hinc luxu
ria inde pecunia in cassum pro rostris ius posūt nisi ab hōis vel ab earum altera iustitia impu
dant.

De Vrene Cratini filia. lviij.

Vrenes vrbē fuerit greca mulier aut qua; floruit etate nō sag; certū ē: greca tū credi. L; s;
statq; cū Cratini cuiusdā p;ctor; fuisse filiā atq; discipulā. Quā tāto laudabiliorē ex
stimo quāntū arte z fama vrbē supasse magistrum cū ei; adhuc in plib; nomē vigeat
existēte patre nisi p; eā fere immoīato. Excepto si is fuit de quo legit; q; frōdes atq; radices herba
rum onū ad eā p;stādā noticiā in forma descriptit p;pa. Esto hic crastinax: nō Cratin; ab aliq;
bus nūcipit. H; ar; vrene celebre fuit ingenium: z artificium mēorabile. L; goē magisterij in lō
gam argumēta fuere. Puella q; dā apud deusina; dicitatē diu in tabula vīa ē. Sic z senex ca
lippo: p;terea z gladiato; Theodoris nec non z abstinentes suo tpe saltato; egregius. Que idō
p; offiā a femina vt plurimū alienū nec abs; vi maxīma ingenij p;secutum quod in eis tardis
simū eē p;seuit dignum aliqua celebran laude ratus sum.

De Zenudo greca muliere. lviij.

Zenudum si satis bene arbitro; greca fuit mulier: z forsā Alexandri magni macedo
nid regis euo spicua. L; si matronalem pudiciā sexual; cū ingenij ei; p;maxime su
erint vires. Lōge fulgidior; nōis fuisse gloria. Vterū enī; testimonio tū in studijs lī
am valuit vt aut inuidia p;na aut muliebr; temeritate impulsā: in d;eofrastū celebratū ca tē
p;stare philosophū scribere inuehēdo ausa sit: qd; ego nō vidi. Sane postq; p; tot secula in etate;
vsq; nostrā fama deuēt non minimū fuisse nec ēt pue facultat; iudiciū existimare possumus: et
to inuidi animi sit certissimū argumētū. Et si adeo studijs tā splēdidis valuit nō facile credam
eam ex plebeia fece duxisse originē. H;aro q; p; ex ea sorde ingenij sublimē surgit: nā z si quādo
q;re cōis infundat caligine extreme sort; dicitas e; oppmit. S; qd; p;gēitorum generol; sāguis
h; morum indecētā sit vrbē fulgor; impedimētū: Si āplissimis fidē p;stem; hec sepōito pudore se
mineo meretrix vmo meretricula fuit. H;eu factus indignū inter letones impurosq; mechos
z scōra atq; somices vrbē p;uit: magistrā rerum philosophiā in honestis cellulis z ignomi
niosis turpare non atq; impudicis calcare vestigijs z doctis immergere fetidis: si p;die splen
dor; obfiscari p; impudici pector; late. Bolēdū egdē ē ingenij tā celebre sacro supumq; munere
datū abso spurādo exercado subigi potuisse. H;eopol; nefāio vrbē illā formozē dixerim in tā scēlētū
locū philosophiā trahēdo: aut philosophiā ipsam remissiorē doctū pect; subigi lasciujs p;mit
tendo.

De Olympiade regina Macedoniae. lix.

Olympias Macedoniae regina tituloꝝ multiplicū fuit illustris: p̄mo q̄dē / si possunt se
 mare aliquid daritari afferre mortalibꝫ / ex traditi sanguine / q̄ tūc p̄ ceteris totius
 grecie seu orbis terrarū hēbat splēdidior / neoptolemi regis moloſorū filia traxit origi-
 nē: z cū illi ab infantia mustilis nomē eēt nupta philippo serenissimo ea tēp̄tate Macedoniae re-
 gi olympias / vt placet aliquibus / p̄mo vocata ē: preterea z alexandriū sp̄m regē fratē habu-
 it: z nunc macedonie philippo mortuo filiū alexandriū: cuius tā ingentia fuerit factura vt q̄ su-
 peraret illā gloriā inani tamen nec audiretur natus nec nasceri impoſterū. Quod olympiadi non
 modicū fulgoris adiunxit si manibus fulgor est prestantes peperisse filios. Sed non d̄nino iu-
 bar hoc euasisse potuit quin notis aliquando iniectis frustraretur. Est ex illis olympias eua-
 sisset notior. Nam adulterij illecebra eius erat florente olympias latefacta est: qua nil fere deco-
 rosus regine contigisse potuit. Et quod turpius fuit suspicatum est alexandriū adulterio gēitū
 Que quidem suspicio adeo cōmouit philippū vt non solum aliquādo palā diceret ex se nō ge-
 nitum alexandriū veni z olympiadem ignominia notaret repudiij: z Cleopatram alexandriū epy-
 rore filiam in vxore duceret. Quod quantum olympias egre tuluerit dissimulare non potuit.
 Nā que vsq; in diē illā hac excepta late regis tātum fulgoribus dara erat: enormitātibꝫ varijs
 sese fecit insignem. Credimꝫ quidē eā se agitatū atq; impulsū paulaniā iuuenē ex splēdido ho-
 restis sanguine natum in philippi viti sui necē d̄tū ē alexandriū. Nā paulaniē ob occisum phi-
 lippū in cruce pendētis caput ope olympie mane sequēti a die qua cruci affixus fuerat aurea in
 insigniū corona cōp̄tū ē: z paulaniē interpositis diebus olympiade iubete eius cadaver deponitū
 super reliquijs regis philippi honorifice macedonie ritu exustum est z funebri cū pōpa sepultū
 Gladium preterea / quo philippus paulaniā occiderat / regina sub noīe misicālis in tēplo ap-

pollinis iussit apponi: z Cleopatram sibi sup̄intodā p̄ illas saxo filiā in t̄m exasperauit verbis
 z ignominia: vt miserā ad laqueū inducēdū p̄telleret. Aucto tādē maximis victorijs filio Alex-
 andro eo q̄ apud Babiloniā veneno assumpto z Alexandro fratre apud lucanos celo ac Ari-
 deo macedone rege z Eurice coniuge eā macedonie absq; epyro vniētē intrare prohibuit: s̄
 uore veterum macedonum datis in morem macedonie regnum sola obtinuit vidua z regina.
 Verum cum passim in cruorem tam nobilium q̄ plebiorum macedonum quasi belua baba-
 retur a Cassandro in Epidura ciuitate oblesā est adeo coacta: vt vna cum oppidanis rerū om-
 nium inopia deueniret in famē. Qua cogente actum est vt condicionibꝫ appofitis se in fidē cas-
 sandri committeret. Que fraude exornatis occisorum amictis post cōditionem in morem postulatā
 est. Ad quā occidēdā cum cassander vbi deinebatur scelerum ministros intromississet. Ea iam
 mouente se manu venētū moriturā duabꝫ innixa scillis impetrata surrexit: z vestimentis ai-
 nibusq; p̄pofitis ne quid cadens videret inhonestū nec orare passa nec audire voces aut vlulatꝫ
 femineos: emittere quinymo percussoribus obusa scā paratum in vulnera obtulit vltro q̄si pau-
 cendecet quod robustissimi etiā homines consuevere vt plurimū expauescere: actu illo p̄fessā
 vix exiisse impatoris tā egregij genitricē.

De Claudia vestali virgine. lx.

Claudia vestale virgine dignē ex romanorū generoso sanguine procreata crediderim z
 dū inuiciorū insignē pietatē eā in patre. Pōpa quippe spectabili p̄ se ex senatꝫ d̄ulto tri-
 umphū pater agebat: frequētī romanorū spectare plebe: cū se tribunorū plebis vnꝫ pua
 simulatē in eū nō aliter q̄ in male meritū proxijs dedit in mediū: z insolētī more tribunicā
 audacia violētas manus in triūphantē iniētes eū de curru euoluere conatꝫ ē. Quod cū inter spe-
 ctātes Claudia virgo p̄piceret illico virgine pietate cōmota tristis z oblita sexus honestatis iū-
 tarū / quibus obiecta erat / pati nō potuit: quinymo repente medias inter cateruas impetuosa p̄-
 tūpēs z sibi audaci vltu turbā credere cogēs inter tribuni arrogantiā z patriis gloriā se indefesso
 robore miscuit: z quibuscūq; ausis factū sit amoto tribuno libitū in capitolij patri p̄cessit ascēsus
 Dulcis amor: o infracta pietas: quid cedemꝫ viros imbecilli corpori p̄stitisse virginis q̄ reli-
 giōis obliuionē ingessisse non potuit eū: cencere iniuria opp̄mi quē meminerat infantie sue edu-
 catorē: z p̄ijs delinitorē blādicis: votorū in suā salutē exhibitorē noxiōrū amatorē d̄niū: z pro-
 nectoris eratis instructorē. S; vt de hoc satis dictū sit queso quis ob hoc tumultuātibꝫ hōibus
 sanctimonialē in mixtā virgine de inhonestate redarguet. quis temerariā dicit: q̄ tāq; in tribu-
 nicā potestate ansam iure dānabit cū adeo pulsū atq; mēozabile pietatis opus patriū deus
 egerit vt ē robustissimū iuuenis acriori animo fecisse nequerit. Egdē nō immaturo dubitē q̄ spe-
 ctabiliorē triūphū an pater in capitolij traierit: an nata in edē reponauerit.

De virginea Lucij volumnie coniuge. lxi.

Virginea apud romanos equid dara matrona fuit. Altera tamē a superiori isto eque
 auli auxiliā sed patriā fuerit genita. Nec preter nobilitatis insignia suo euo castimo-
 nie meritis ceteris fuit preferēda romanis. L^o actū vnicū s3 laudādissimū tenuisse ad
 eius onē vitā recognoscēdā eiq3 daritatem meritis impendendā sat erit. Et satis ergo pstat: fuit
 olim in vltima roma in foro boario ad rotundā herculis edem sacellū celebre patrie pudicie du-
 dum a nobilibus mulieribus persancte dedicatum. In quo quinto sabioz quinto publico anno
 quarto consulū cū senat^o iussu vti z in ceteris temp^{or}is supplicatōes ad expianda prodigia fierēt
 z ibidē patrie tantum femine sacra ritu veteri castissime pagerēt pūgit vt virginea cū ceteris pac-
 tura sacū accederet. A quo cum matronis patrias impātibus suple semora eēt eo q3 lucio vo-
 lumnie plebeio homini anno tamen preterito consuli nupta foret: breuis apud sacram edē femi-
 nea altitatio orta est: que tandem multibz indignatione in maius animorum incendiū sese ex-
 tulit. Ceterū cum se disisset virginea z pudicam eē z patriam ex templo patrie pudicie arce-
 ti minime ceteri eo q3 plebeio hōi virgo nuphisset: z gesta viti miris extulisset laudib⁹ relictis pa-
 trias domū indignis reprecit verbisq3 opus supra dicit egregiū. Nā cum sibi multū edium eēt
 in vico lōgo in quibus tūc vna cum viro habitabat quantum ex eis ex parte vna sufficere sa-
 cello modico arbitrata ē sedausit a ceteris: z ibidē arā instituit: z pūsta ex suscepta ab illis in-
 iuria subdidit. Nos ergo deprecor horrozq3 vt vti cernitis huius vrbis viros hēre pūnum de
 virtute certamē: sic z inter nos soli⁹ decoris pudicie matronalis certamē sumatis: opā dātes:
 vt hec ara quā ego plebeie pudicie presentibus vobis dico si in aliquo potest sancti⁹ illa z a ca-
 stiorib⁹ coli credat: appareatq3 agētib⁹ vobis ceteras animas peccatib⁹ patriarū infūdi. Et di-
 gna atq3 sanctissima matrone verba. Et indigō laudāda: z inuētū in astra leto plausu extollēdū.

Non in vironū substantias nō ad ornāmēta lasciuie capēda a virginea pūratū ē: quinimo in
 lasciuos pulatēsq3 iuuenū odos atq3 cupiscētas: z ad suā pmerēdā castimonie gloriā opti-
 mo instituto sactiq3 vrb⁹ itū ē: adeo vt tūc inceptū z diu p^o hoc actū sit vt nulli nisi spectate pu-
 dicie z q3 vni tūc viro nuphisset sacrificādū ius eo pūtare in tēplo z spectatū incestuosus oculis
 fracta libidinosa spe sanctitate patrie equaret arē: nec dubitē multis ob glorie cupidinē z ad ef-
 fugiēdū ignominia si a sacrificio arceret seruāde castimonie cām atq3 studium inieisse.

De Flora meretrice dea florum z zephiri coniuge. lxij.

Lorā rōnā fuisse mulierē testari vid⁹ autē cas Lūi quātū decoris ignominios⁹ qst⁹ sub-
 traxit tātū fame fontia fantix adiecit. Nec ē vt onēs afferūt: diuissima fuit mulier: s3
 de qstū diuidari discrepāt. Nā alij dicit hāc onē iuuenis sue atq3 fornicitatis corpo-
 ree florē inter fornicēs z lenones sceleratosq3 iuuenes meretrio publico psumpsisse: z nūc hos nūc
 illos stolidos lasciuos blādiciq3 vt talū moris ē substantiarū tenuas z vndiq3 corrodēs et
 excerpēs in eas tā aplissimas tenuisse diuidias. Alij vero honest⁹ arbitrii lepidā z ridiculā ex
 ea referūt hystoriā. Afferēs Rome editū herculis oculosum tessens ludū inchoasse māib⁹ alter-
 nis. Quātū cū herculi ex pterā stantiss⁹ z sinistra sibi dicit scisse piculū: vt si vinceret hercules ip-
 se sibi de stipe tēpli cenā z amica pararet. Si vero hercules victor euaderet tūcilli de paxonia ppria
 illō idē facturū se dixit. Ceterū cū videret hercules mōstra ē supare solū ei cenā z nobile meretrice
 florā ppassse pūnat. Cui cor: mēti in tēplo visum aiū cū hercule pūbuisset: eiq3 ab eodē dictū se
 suscepturā mercedē pūbit⁹ ab eo quē pmo mane tēplū pūes inueniret. Que cū sanico diuissimo
 iuueni tēplū exiēs occurrit: ab eo amata atq3 reducta ē: z cū seū fuisset diu: ab eodē moriente
 heres relicta ē z sic ditata. Ceterū sunt q3 dicit hāc nō florā sed Accā laurentiā fuisse: q3 romulū ro-
 mūq3 seu nutriturāt seu nutritū postea. Sane h⁹ dilectātie rōm⁹ q3 nō curo dūm: o pster flo-
 rā meretrice z diuittē extitisse. Nec ē vt eo tēdā quo cup^o adueniētē mortalis vite termino atq3
 nullus illi fili⁹ eēt z nōis pūtuādū cupido vt reoz fūitico astu in sumitā sui nōis gloriā roma-
 nū populū substantiarū suarū sibi dixit herodē. In h⁹ nō pre diuidari seruata. vt q3 ex ea animū
 suscipet sen⁹ in aniuertariū natalis sui ludis publice factis erogaret onē. Nec eā fessellit opinio.
 Nā cū grām romane plebis ex hereditate suscepta captiss⁹ ānuos in mēoriā sui nōis fieri ludos
 obtinuit facile. In q3⁹ spectate vulgo ad ei⁹ puto qstū posteris ostēdēdū inter alia turpia nu-
 de meretrices mimozū officū sūma cū inspidētiū voluptate gestulatōib⁹ impudicis z varijs ex-
 crebāt. Qua illecebra ostētatōe actū ē vt seu ex fenore suscepto seu ex ere publico ānis singul⁹ cū
 instāna ludū hōi tāq3 sanctissimi a plebe in libidine prona paterēt vt flozales ab institutrice eēt
 dicerēt. Sane tractū vrbis cū senat⁹ originis eozū pūa⁹ erubesceret vrbē tā rerū dominā tā obscena
 maculari nota: z in meretrice laudes pūteret onis aduaretq3 illā. facile ceteri nō posse ad ig-
 nominiam subtrahēdā turpitudinē detestabilē vidiāsq3 super iniunxit errozē. Sinxit q3 in splē-
 dorē flore indite testantis fabulā: z ignaro iam populo recitauit illam: afferēs iam dudū mi-
 re pulchritudinis indigenam fuisse nympham: nomine doram: z a zephūro vento/ quem latine
 fauoniam dicimus/ ardentissime amatam: z postremo in coniugem sumptam: eiq3 ab eodem
 quem stulticia sua inter eos nominabant totalitio quodam munere seu propter nupcias / vt
 sit/ vitate fuisse pūssa. Hoc cū officio vt suere pmo arbores collesq3 z prata florib⁹ exornabat eis
 q3 pūer z in ex dora flora ē diceret. Et quā fruct⁹ ex florib⁹ seqrēt vt vitate e⁹ placata ludis illos
 āpla qōā liberare pcederet: z in fructū deuertēt eis dee sacri: aras ludosq3 vultate fuisse pūssos

Qua seucti fallacia tam que viuens fomices coluerat a quibuscuq; etiam pro minima stipe
 prostrata quasi suis alijs zephirus illam in celum tetulerit cum iunone regina teabusq; alijs se
 dere arbitrati sunt. Et sic ingenio suo flora z fortune mure ex male quefita pecunia ex meretricie
 nympba facta est: zephirusq; lucrata coniugium z deitatis numen apud mortales in templis re
 fidens diuinis honoribus celebrata. Ideo vt non solum ex doza flora sed dara vbiq; locoz
 ex insigni sui spio scoto facta fit.

De Romana iuuenula. lxij.

Romana fuit iuuenula: nec ex fece plebeia nisi falloz traxit originē. L^o expditū maligni
 tate forūe nomē z pētū piugisq; noticia forsan aliquāntū meriti decoris surripuisse vi
 debit. Sz ne p me subtractū videat: z si illi inter daras locū nō dederō apponere mēs
 est: z innominate mulieris pietate inditā inferre. Fuit ergo iuuenula huic honesti generis mater
 seo infelix. Nā rome apud pretoris tribunal/ob qđ emenū nescio/capitali supplicio dānata z
 a pretore triuūiro vt illi tā in dictā sententiā penā inferret tradita. A triuūiro at in hoc idē publicā
 carceris custodi exhibita. Verū qm nobilis eēt vt nocte necaret iniūctū ē Custos at hūanitate
 quadā impulsus dū ingenuitati mulieris pateret in eā seuire manib⁹ noluit sed viuā clausam
 qđ vt inedia psumeret omisit. Ad quā visendā filia venit z exausta prius egregie ne qđ sibi refer
 ret introsum intrare carcerē a custode obtinuit: esuriētiq; tā mani lacte/quo recēt habūdabar p
 tu/opulata ē. Demū pūnuatis dieb⁹ plusculis cepit mirari custos qđ tam diu dānata mulier

absq; dō traxit spm: z dā qđ ai matre ageret nata pfectis aduertit: qm eductis māmillis si
 las sugēdas ori matre admoneret. Mirat⁹ pietatē z inuictatē nutiēdi matre nate vsum ppter
 triuūiro retulit triuūir at ptoū: ptoz publico nūclauit p filio. Ex quo pmut plesu factū ē vt pie
 tate filie dono daret meritiū matris supplicū. Si seruāt in pugna virib⁹ diuē qmēā coronā lar
 gebat atiq; qđ laude seruātē in carcere matre gēitā decorabim⁹. Nō eqđē tā pio fauozī satis
 dignū seruū pperies inter frōdes. Nec pietas nō solū scā sed admirabilis fuit: nec tāiū exequēda
 quinyimo pferēda nature mūerū qđ docemur puulos natos lacte in firmiore etate deducere hac pa
 rētes morū subtrahere mirabiles ergo pietatis sunt vires. Nā nedū feminea corda/ qđ facile in cō
 passionē trahūt z lacrimas/ sz nōnūq; in estrenata z adamātiua obstinatōe durata pnenat pe
 toza z posita arāpcozdia sede pmo hūanitate flexibili durū emollitōne: z opozūatū indaga
 ti: optima agit vt lacrimas ai infeliab⁹ misceat: egriuidines atq; picula saltē z fidetio sub eane
 z nōnūq; si definēdēdā vicarias subāt mēt: o qđ tā grādes effect⁹ agūt vt min⁹ mirē si qui
 puū filij in parētes agam⁹ ai eo poi⁹ videamur vices reddere z quod alias sumpsumus: debita
 restituroē pfoluere.

De Marda Varronis: lxij.

Marda varronis virgo ad finē vsq; vite pman⁹ s tāto ceteras virgines antecellit quā
 sua spōre in pseueratū sese castitate pūnuir. Nō em aut veste sacerdotio alligatā aut cōta
 ne nota obnoxia seu alien⁹ pfectiois implicatā/ qđ plūime aut coherēt aut retinēt/
 inuenio: sz sola mētis integritate supato carne aculeo/ cui ē pstantissimi nōnūq; succubere viti s
 libarū a ptagiōe hōis corp⁹ in morte vsq; seruasse. Verū z si hac tā pmedabili pstantā plūmā
 B

hec laudanda sit Marcia non minus tñ ingenij virilis z artificio manuuz cōmendāda est. Nec equidē seu sub magistro didiceret seu monstrare natura hūerit nobis incertum ē: cū hoc videat eē certissimū qđ aspectu muliebrī ministerijs ne odo tabesceret in studiū se picture atq; sculpturae dederit om̄e: z tandē tā artificiose tanq; polite pinniculo pinxisse atq; ex ebore sculpsisse ymagines vt sopolim z dyonisiū sue etate pictores famosissimos superaret. Cuius rei fuit notissimum argumentū tabulas a se pictas ceteris preciosiores fuisse: z qđ lōge mirabili⁹/asserūt eā non tā cū eximie pinxisse/ quod z nonnullis p̄igit aliquando. Verū adeo veloces ad pingēdū habuissent man⁹ vt nō vsq; similes habuerit. Fuerūt insup diu ei⁹ art. insignia s; int̄ alia eius effigies quā adeo integre lineaturis coloribusq; seruat z oris habitu in tabula speculo p̄sultente p̄taxit vt nemini coetaneo que nā foret ea visa videret in dubiū. Et vt int̄ cetera/ ad singulares e⁹ mores cōueniam⁹/ ei fuisse morē p̄cipue asserūt seu pinniculo pingeret seu sculperet cetera mulierum ymagines sepissime facere cū raro vel nūq; hōies designaret. Arbitror huic mori pudic⁹ rubor cām dederit. Hā cū sit gras vt plurimū nudas ā seminudas effigiaret ymagines visu illi sit oportunū ā imperfecōs viros facere ā si p̄fecōs fecerit virginei videret oblita pudoris. Que ne in alterū incidere ab vtroq; abstinuisset san⁹ arbitrata est.

De Sulpicia filij coniuge. lxx.

Sulpicia olim veneratissima mulier: nō min⁹ mōnarū cōtū testimonio laudis: ob seruatā castimoniam qđ cultro se p̄rimēs lucretia p̄secuta ē. Nec em̄ seruicij p̄tiali filia z filij flaccī p̄tū fuit. Nobiles āto viri: z cū senat⁹ v̄sis a decēviris more veteri sibi illis libris decēviris vt veneret vericordie simulachrū p̄secraret in v̄te vt virgines ceteraq; mulieres nō solū a libidine abstinere s; ēt facili⁹ in laudabilem pudiciā v̄teret: p̄uissentq; iuxta decē virorū

mādarū/ qđ cauebat vt castior ex romāis mōnis deducaret illud/ ex ingēnū multitudinē qđ tūc abū dabat roma castiorē: feminarū iudicio actū ē: vt p̄mo eis agētib⁹ cētum ex om̄i cētū qđ pudiciā dāiores existimate eēt electe traderētur. Inter q̄s vna sulpicia sumpta ē. Demū senatus ius/ su caridē mulierū iudicio ex cētū decē ēt iudicio res subtraxit quas interest sulpicia nūerata p̄ol tremo cum ex decem peteretur vna summo om̄ium p̄cessu sulpicia data ē. Cui z si pulcrum fuit ea tēp̄tate v̄neris vericordie dicasse simulachrū: lōge tamen pulcius tā ingēris multitudinis existimatōe fuit qđ castimonia p̄lata sit ceteris: eo qđ nō tātum assistētium oculis tāq; quoddam celeste pudiciāe numē om̄ium admiratōe p̄specta sit: sed futuroz om̄ium euo ēt v̄neratōe se/ re immarcescibile gloriā nomē eius videatur eē delatū. Sed q̄so inquiet aliqua si cētū pudice electe sunt: quid huic vni aliarum magis pudiciāe superaddi potuit vt ceteris merito p̄ferretur. P̄lā ē hī vel he videat qđ arbitratur solum ab alieno qđ viri p̄cubiū abstinuisset pudiciā. Quē qđ ē intueri sanior v̄limus oculo non solum p̄sistit ab āplexibus exteroz virorū abstinere qđ multe ēt inuite faciunt. Equidē opz matronā vt pudica integre dici possit āte alia cupidos: va/ gosq; frenare oculos: eos intra vestimētoz suozum fimbrias coherere: verba nō solū honesta sed pauca z pro tpe effundere: oclum tāq; certissimū z p̄ncipiosissimū pudiciāe hostē effugere: a p̄messatōibus abstinere/ atq; absq; libero z cetera frigeat v̄nus/ cānis atq; saltatōes tāq; luxurie sp̄icula euitare: p̄sumōie ac sobrietati vacare: domesticā rē curare: aures obscenis p̄fabulatōib⁹ obduratas hēre: a arcuitōibus abstinere: pigmēta z supuacaneos odores abicē: ornatu superfluos respuere: cogitatōes appetitūsq; noxios totq; calcare v̄ribus: meditatōibus sacris insistere atq; vigilare. Et ne/ p̄r cuncta discursā pudoris integri testimonia/ v̄rum solū summa discōe cohere: ceteros nisi fraternā diligat caritate negligere: z viri ēt nō absq; frontis animiq; rubore in āplexus ad prolem suscipiendam accedere. Que cum forsā omnia in ceteris nō inueniretur ex/ p̄lata z in sola sulpicia compta merito eā ceteris p̄uulere.

B:

Armonia ficiala iuuenis gelonis fratris yeronis regis Syracusanū fuit filia. Quē q̄p̄ regio genere fuit insignis: lōge tamē magis pietate sua digna mēozatu scā. Hāc q̄dā virginē occubuisse volūt. Alij vero remiscj cuiusdā p̄iugē. Atq̄ horū magis placz lu-
mas: cū nil ob diuersitatem oppinionum ex eius pia sortitudine subtrahat. Cum igitur Sira-
cusanorum ceca atq̄ repentina seditōe in ōnem regiā prolē seruiret a populo z iā trucidato iero-
nimo rege a dolescētulo atq̄ Azoronodo z Lemisteo regijs generib⁹ z in damaratā z heradiam
yeronis filias z armoniā gelonis multitudinis expeditis gladijs tumultuosus fieret incuri⁹: ac
tum ē sagacitate nutriās armonie vt regio exornata cultu virgo q̄dā armonie coeua pro armo-
nia interfectoibus pararet. Que q̄p̄ voto prosperatis in nullo fuit aduersa. Quinimo cū in se
infestis mucronum cuspidibus irruere multitudinem cerneret: nec illā exterrita aufugit: nec p̄di-
tionem suam ferientibus professa ē nec latitātē ēt armoniā / loco e⁹ occidebat / accusauit. Veruz
tacita z immota suscipiēs leniferos it⁹ occubuit. Felix pariter z infelix armonia: felix fide infe-
lix p̄ditōe. Fidelis atq̄ cū ex occulto innocue puelle pseueratiā z forte in mortē animū ac manā
tem ex vulneribus virgineū sanguinē cerneret armonia stupēs cūz virgine cesa iāq̄ abeuntibus
pulsioibus posset euadere toto p̄ctore admirari fidē cepit: z indita pietate capta effusis lacrimis
passa cruozē nō ē impune innocuū prospectare: z vitā tātope ac aliena fide seruata nolēs proce-
lare lōgius: fatius ducēs ad inferos cum tā fida iuuenie immatura morte descēdere q̄z canos cūz
infidīs ciuib⁹ expectare. O pietas. o p̄sca fides: q̄ euaserat in medium prodiēs reuocari in se cru-
entis gladijs fraudē nutriās z occise fidei suāq̄ p̄dicōem p̄fessa sanguinē suum vltro in serias oc-
cise p̄cessit: z crebris lacessita vulnerib⁹ / inquāru z potuit / sec⁹ cadauer premozuē corruit. Cui q̄d
pietas cui abstulit dignissimum līs restituisse fuit. Verum difficile cernere e⁹ maior an p̄morte
fides an supuiū eris pietas fuerit. Illa virtutē p̄ime hęc secunde nomen facit eternum,

Bula quā / quasi p̄gnatōis bula fit nomē / q̄dā paulinā vocāt mulier fuit Apula ori-
gine camifina. Quā vt generoso sanguine natā credā z alijs mēt̄ plib⁹ splē didō facit
magnificā illud faci⁹: q̄d vnicū de ea posteritati reliq̄t an̄ gras. Aliū em̄ banibale p̄no-
rum: infestū belluz aduersus romāos agere: atq̄ igne ferroq̄ ōnē ytalīā populāte z sāguine pl̄i-
mo sedate: cū apud cānas Apulū vicū magno certamine nō solum hostes supassz sed fere yta-
licas oēs p̄fregisset vires: actum ē: vt ex eo p̄fictu⁹ tedeq̄z ingēti noctu p̄ deua ex multis dispersis
vagisq̄ circa decē milia Camifinū deuenirēt. q̄ tunc ciuitas fidē romane societatis seruabat. Quos
ōnes exāgues fessos inopes: inermes nutos affcōsq̄ vulnerib⁹ nō exterrita casu nec victor⁹ potē-
tia comiter p̄p̄is in edib⁹ bula suscepit hospicio: eosq̄ ante alia bono eē animo iussit: z adhibuit
mediās vulneratos mīna affectōe curari fecit: nudis vestimēta ymo cūctis mira liberalitate p̄ces-
sit: z inde inermibus arma: quōdianos ōnibus: sumptus ex bonis exhibuit suis. Resocilla-
tisq̄ comi pietate miseris z in sp̄m reuocatis abire volētib⁹ vltro viancum cunctis p̄cessit: nec vlla
ex p̄te circa oportūitates p̄tinue affluentiū manus retraxit. Egdē mirabile dictū: z in muliere lō-
ge laudabilius q̄z si hōi p̄rigisset. Alexādu enim macedonū regē z vniuersi vrbis inuasoze in-
ter alia eius decora p̄cipua magnificētia extollere p̄sca p̄suerere: asserētēs cū nedum localia p̄-
ola pecunias ingētes: z munera h̄mōi p̄maxima munificētijs aliorum p̄ncipum fere largiri p̄-
suetum. Verum p̄ncipatus eximios regna splēdida z aplissima imp̄ria amicitis z nōnūq̄ vic-
tis regibus exhibere: pulcrum q̄dē z magnificum z totum extollēdum p̄conū ē. S; minime
vt reoz / bula magnificētie adequādum. Hāc alexāder vir fuit: femina bula: q̄b⁹ familiaris: ymo
innata tenacitas ē: z animositas p̄minimū. Rex ille z maximus hęc puata mulier. Ille q̄dem
violētia surripuerat sua: hęc q̄dē iure hereditario possidebat. Ille q̄d sibi forsā ōnimode seruare
negbat: hęc q̄d diu seruauerat z seruasse volēs adhuc poterat. Ille b̄nemerit⁹ z amicitis: hęc ēt extra-
neis z incognitis. Ille reb⁹ florētib⁹ suis: hęc suis mutātib⁹ z p̄ditātib⁹ amicorum. Ille apud
exteras natōes hęc sub patrio celo in p̄sencia inf̄ suos. Ille vt gloriā munificētie lucraret: hęc vt
indigētib⁹ auxilium imp̄deret. Quid multa: Si mētē: si sexum si q̄litate p̄p̄ctem⁹ abozum nō
dubitē quin sub eq̄ iudice lōge pl⁹ bula ex liberalitate sua q̄z alexāder ex sua munificētia gl̄e cō-
sequit. S; cui vult cādidior cedat laus: mea sentētia bula suis substātib⁹ optime vsa ē. Hō em̄
natura parēs e penetrabilib⁹ terre in publicuz eduxit aurum: vt ex mīs vtero defere⁹ in tumultū
q̄d auari faciunt: dum ardēto sepeliunt z custodia nimia incubāt q̄si iterum nascituro. Veruz
āte ōnia vt cōi exhibere⁹ p̄mō inde honesti fulgori nō z amicorum p̄suetu z si sup̄sit p̄strat for-
tune iniuria: ira celi fatigat paup̄tate minus digne p̄ssis: carceri alieno crimine clausis: z q̄bus-
cunq̄ atq̄ egestate āria ministremus suffragia liberali animo. Hō egdē vt appareamus: vtz
vt p̄fidamus: nō vt luemur: sed vt largiamur h̄mōi imp̄edā sunt p̄moda: eo adhibito rōis
moderamine ne dum alijs opitulamur nobis pauremus inopiā q̄ cogamur alijs ne dum di-
cā manus violētas iniicere: nec ēt oculis inhiare.

De Sophonisba regina Numidie. lxxvii.

Sophonisba quidem potestate esto splendens numidarum regina inceserit austeritate mori in tepe de a se sumptelonge luculentior facta est. Nec enim filia fuit Asdrubalis gisgonis filij maximiq; Carthaginensium principis: hanibale rexante ytaliam. Que cum esset etate florens et forma sat egregia a patre siphacii potentissimo numidie regi in coniugium virgo copulata est. Nec equidem desiderio regie a finitana nec oprabat vir sagax instante Romanorum bello solum barbarum regem Romanis subtrahere: sed ope filie blandient in partes Carthaginensium aduersus Romanos conuertere. Nec a precogitata fallacia ceptus est. Nam cum nuptias Siphacii celebrasset a premonita adolescentula fomositare sauente in tantum sue dilectionis ardorem tractus est: vt nil preter illam sibi carum aut delectabile arbitratu siphacii: et sic dum preteritur infelix et apparet Cornelium Sapiionem ex Sicilia in affricam cum exercitibus traiecturum hasdrubalis monitu Sophonisba blanditijs precibusq; adeo siphacii animu in desideriu suu traxit: vt non solum Romanos relinqueret quibus amicitie fide prestaret: et Carthaginensibus iungeret: veru vltro alieni belli principatu assumeret. Quasobrem hodie calcata fide quam padioe Sapioidi hospiti suo pmiserat ei p lras nondum transierant in affricam interdiu ingressum. Ceterum Sapiio ingentis animi iuuenis damnata barbari regis nequitia de postu haud longe a Carthagine copijs illu ante alia expugnauit per Masimianam regem locum et Leium legatu suum p quos exercitu suo captus victusq; deductus est in regiam numidie ciuitate. Nec ante carbenis onustis auib; ostensus est: qua maluisse ciuitate dedito facta. Qui cum

nōdum leuissimū appulisset eā intras motu rerū repēno tumultuantibus omnibus regiā erat armatus intras obuia habuit Sophonisba: q̄ fortunatū suam p̄cia cū euz intrasē vltimū vltima alios armis insignē cemeret vt erat regē auspiciata ad eius peluis genua p̄stine fortūe animū retinēs inq̄. Sic rex indite deo visum ē et felicitati tue vt in nos q̄ paulo an̄ reges eram? q̄ velis possis omnia. Verū et si p̄missum est vt captiua corā victore et vite mortisq; sue tomio supplices voces emittere possit eiusq; genua atq; dextera victrice p̄ungere delecta p̄cor p̄ maiestatem tuā: in q̄ et ego paulo an̄ erā p̄q; genū regiu et p̄mūe municia nomē et si meliori suscipiaris oēq; huic abierit Siphacii: in me quā tui iuris nouiter aduersa feat fortuna agas qd̄ in oculis tuis piū bonūq; visum sit: dūmō insolenti et fastidioso potissime p̄nis rō nouū arbitrio viua nō tradar. Facile enī potes aduertere quid ego romana hostis Carthaginis et hasdrubalis filia: sino q̄ Siphacii timere possim et si omnis in hoc alii tollit modus vt tua manu potius moriar sacro q̄ hostium in potestatem viua deuenia: p̄cor et obsecro malissima: q̄ et ipse munda erat: et vti oēs sunt in libidine, p̄n̄ vultate oīs orāt̄ inspidēs adolērat̄ p̄p̄e infortuniū piū qd̄dā et insolentū deus supplicia, mortis et hū: nitare et libidine tract̄ cum nōdum aduentasset leuius vti erat in armis dextera data inē feminarum q̄rulos vultatus et tumultum discurrenū vndiq; militū leuauit orāt̄: eāq; ex tēplo sibi iunxit in coniugem: medio in strepitu armorū nuptijs celebrat. Puto hac via arbitratu et libidini sue et precibus Sophonisbae inuenisse modū. Die demū sequenti leuius venientem suscepit: et eo sic iubere cū omni regio ornata et p̄da ceta ac noua p̄unge reuertes in castra p̄mo a Sapiōe ob rē bene gestā comit̄ suscepti sunt. Deinde cū ab eo ob celebratas cū captiua romani populi nuptias amicitie redargueret in tabernaculum secessit: arbitrisq; remorū suspirijs lacrimisq; oppletus diu ingemuit: adeo: vt a circūstantibus audiret vigente Sophonisbae fato accessit ad se iussit: quē ex seruīs fidelissimū hēbat cui pmiserat seruadum venenum ad incertos fortune casus: eiq; p̄cepit vt illud paulo dilutū Sophonisbae deferret: dice: retq; libet se illi quā spē dērat fide seruaturū si possit: vti qm̄ a q̄b; poterat arbitriū subtrahere: suū q̄ ipa p̄derat nō absq; merore suo p̄stab; fide si vti vult sc; ne in potestate viua veniat romanorum. Ipa tū p̄is p̄teq; et duorū regum q̄bus paulo an̄ nupserat: meoz sibi qd̄ videret p̄siliū sumeret. Que qd̄ audito p̄stati vultu nūdo dixit. Accipio nuptiale munus et si nil aliud a viro diuigi dari poterat gratum hēo. Sed refer lacus me morturam fuisse si nō in funere meo nupsi: nec acutus dicta dedit q̄ p̄culum sumptit: et nullo signo p̄p̄e dādis ostēso confestini hausit dōne: nec diu tamescens in mortem quam p̄terat miserabunda collapsa est. Edepol annofo homini cui iam vita redum nec spes alia preter mortem nedum p̄e hule regie tunc habito ad noticiam rerum respectu vitā intranti et qd̄ in ea dulcedinis sit p̄p̄e inaptū magnum et admirabile fuisse: et nota dignum mortū certe adeo impauide occurrisse.

De Theosena herodii principis filia. lxx.

Theosena Thessala ac nobil' origine mulier hinc dulci pietate inde atrocitate seuera indi-
 tu de se futur' testimoniū ligē. Hec enī herodii Thessalozū principis philippo amētij
 filio macedōib' impāte filia fuit: eiq; soror ex eisdē pntib' extitit archo noīe. Quib' cū
 pmo eusoē philippi negāa pī ocal' ess' ipis tractu ead' suadēte pfidia ab eod' nepharia morte
 vnt' puare sūt: vnicūq; ex vno filio vnicō relicto supstite. His i' viduis archo pmo portidi cuidā
 gēt' eozū pīnāpi nupht: mltosq; ex eo filios pēpī. Theosena at' pstantiori animo a mult' pētib'
 frustra i' pūguū experita lōgī' viduitatē seruauit. Verū cū morte subtracta fuisset archo ppassa ne
 portib' ne ad man' nouere alit' veniret seu alias min' accurate alere' a pte: z eos tāq; ppos edu-
 caret eis portidi sese p nubio iūxit: nulla lege illis ipib' phibēte: cepitq; nō alit' q; si ipa foret eni-
 ra pia cū diligētia illos alere vt sat' appareret eozū magis obsego q; suū ob pmodū nuphtisse
 portidi. Quib' sic hūitib' pūgit: vt philipp' macedonū rex: eo q' in geti ess' ingenij: iterū ad-
 uer' romāos tūc orbe dara felicitate florētes bellū molire' animo: z ob id cū euacuass' maximo
 regni sui motu vterib' colonis fere oēs Thessalie maritimas ciuitates eozq; in poemiā: q' postea
 emachia dca ē: mediterraneā regionē turmatim trāsmigre iussisset: tractab' q; e' ore tāq; fuit o bello
 apāozib' atq; fidelib' oppida pcessisset vacua: audissetq; abeūtiū exeretades in se rat'ē nil sibi tu-
 tu fore ni filios eozū q's dudū tuulēt' o cāderat eq' pimeret oēs. Quos cū capi iussisset z in ci-
 stodiā seruati: vt nō vno auctos ictu cederz s; vāllim successu ipm abolerz: actū ē vt Theosena
 scelesti regis edictū audirz z meoz sui sorozisq; vrozū necis filiū nepozesq; pēn. arbitrata ē: z existi-
 māns si in regis deuēret man' nō solū seuidē e' eos ludibrio futuros s; et custodū necessitate co-
 gēte libidine z fastidia subituros. Ad qd' euitādū p fecti in atro; facin' iteat animū: ausā dicere
 vrozū pūq; eozuz esto: se pot' si alit' nō dare' ocal'sura oēs ppa manu q; patere' in philippi pā-
 tē ducī. Idor' at' exerat' tā sceleste crimē in solaciū vrozū natorūq; salutē deportaturū se eos z apd
 fidos hospites pōnuū fugozū futuzū cōitē spopōdit. Hec mora. nā cū finisset se a Thessalōica ene-
 am ad statuum q'tanis enee p ditorū sacrificiū pscāru. Ubiz int' solēnes cāmonias epulascq; diē
 pūphtiss' vna cū nar' z pūge dā sopozat' onib' noct' vigilia terda tāq; in pīam rediut' pparā
 nauim pcedit eo pposito vt eubo eam non Thessalonicam pteret. Ceterū lōge illi alit' contigit.
 At' dū lit' enee reliq'at: z ecce p noctis tenebras vēr' ex aduerso surrexit cū nō q' cupiebat s; pū

de discesserat inuicū retrahēs. Cui cū frustra remis in pīū niterēt nauales socij dies eluxit: lito-
 riq; pīnquos ostēdit. Regij vero custodes ex portu laborātē nauē cernētes ad eā retrahēdā pfe-
 stim armatū miserē lēbū: qūi impātes edicto: ne q' mittebāt absq; nauī reuenterēt in portū. Po-
 tis qdē instāt' pīcūli pīdā' dū lēbū cemit veniētē nūc remiges nauasq; vt tot' insteterēt vntib' nunc
 ceos vt pīditātib' pstarēt suffragiū intēr' orabat. Qd' theosena pīcūes nec ignara pīcū q' sibi
 a sup'is tēp' pīstīnū foret: dū portidē orātē cemit ad pīogitātū reuoluta facin' e vestigio venenū po-
 culo diluit: z expediuit gladios z filio atq; nepozib' in pīpectu ponit: z ait. Mors sola vindictā
 salutēq; nobis onib' pīstare pī. Ad mortē poulū: gladiusq; sūt vie: q' quēq; delectat: regia super-
 bia fugiēda ē. Mei ergo iuuenes generosos exarate animos z q' maiores estis vtiliter agite.
 Capite ferrū aut poculum haurite si mors seuioz fortasse delect: z in eā libērā pūgite postq; in vi-
 tā tādē estuosi maris impet' phibet. Aderāt iā hostes z atro; femina mort' auctor instabat vige-
 barq; iuuenes hēsitātes. Quāobz' alij alio lero absumpti semianimos z palpītares ad huc the-
 osena iubēte pīpītat' e nauī. Que cū quos pēducauerat ob libertatē egiss' in mortē: ne sibi quā
 disuaserat alijs seruītatē seruasse videret egregio animo vntū ad huc orātē in mort' comitē com-
 plexa ē: secūq; in pcellōsū mare pīpīte traxit: sat' libere mozi rata q; viuēs feda seruītatē talēce-
 re: z sic hostib' nauē relicta vacua solaciū seuidē sue philippo abstulit z sibi dignū memoria
 mulier austerā monumentum pēpī.

De Beronice Capadoe regina. lxx.

Berōices pōtica / cui z leodices nomē fuit / z si sīgūis fulgore locū int' daras mltres fi-
 bi q' sisse forhtā videat lōge magis nō ob seruīdū amorē in filiū: q' vt plīmū mīes vnt'
 s; ob meriū insignis e' audacie in vidcām e' sumedā occupasse cēt. Qd' ne videat a calamo
 surreptū pauis explicādū ē. Hec mirridar regis pōti e' q' aduers' aristonicū cū rōnis paulo aī
 bellū gesserat: z repēina temū subtract' morte fuerat filia fuit. Et mirridar supior' mirridar filij
 z hostis diurno regi nupht. Cui p infidias agēte mirridate berōicis frē a gordio qdā oculo fi-
 lij duo fuere supstites. Ceterum cum nicomedes ea tempstare bithimie rex capatodiam occu-
 pat'et quasi cede regis vacuam regni audous Mītridates pietatem finxit: seq; recupe-
 ratum nepozibus regnum ayens arma sumpit in Mēcomedem. Sane cum competisset

Leodice vidua nicomedij nupta fida pietas in vera puella pulso armorū virib⁹ ex capadocia
 nicomede Ariaracti natu de fratrib⁹ gradiori patriū regnū restituit. Quē cū postea facti penitens
 p fraudē occidisset ⁊ iunior alter cū Ariaractes nomē erat ex asia ab amicis reuocat⁹ regre vide
 retur vt placet aliqb⁹ ope mitridate eiūsdē p infidias et trucidat⁹ ē. Qd̄ adeo egre tulit infelix
 gēitrix gēna orbata ple vt dolore coherata sex⁹ oblita: surēs: arma corripet ⁊ iūct iugalis⁹ egs
 curū pcederet: nec fugiētē cursu p̄cipiti cenē satellitē regū scelesti facinor⁹ executorē seq̄ p̄mo cōsi
 steret qd̄ cū cū hasta negisset saxo icū p̄strasser: supq; iacet cadauer indignabūda curū ageret: ⁊
 inter hostilia tela nullo frāt: tūc hostis pauore paussa tomū vsq; in q̄ cōsi pueri corp⁹ seruati exi
 stimabat puēret: eiq; mīnas lacrimas miserāda pcederet ⁊ officiū p̄solueret funerale. **O** bone de⁹
 o inexpugnabilis nature vires: ⁊ amor inuicti fortitudo: qd̄ maius qd̄ mirabilius egisse potu
 istis. Quos om̄s asia ⁊ forsā iā yralia tremebat exerat⁹ egistis vt impauida mulier ⁊ armis
 indura impulsu penetraret vestro. Et formidabilis regis despectis viribus odioq; ad eum pimē/
 dum cū victoris munus ⁊ gratia seruabat audaciā ingenii p̄stulit ⁊ robur. **A**tm̄ hūc aliq̄
 egritudine fatigatū puerū nature soluisse tebitū volūt ⁊ eū quē a mitridate fraude celum dixim⁹
 fuisse quē mater eo potuit conatu vltā est.

De iuge Digiagonis Gallo greci.

lxxi.

Digiagonis gallo grecorū reguli iugis meriti decus ⁊ daritaz: p̄cipue p̄miū vide/
 bat posse subtrahere ignarū nomē qd̄ barbaries ydeomar̄ incogniti inuidia n̄is lau
 dibus reoz inter mediterraneos asie saltus ⁊ speas obuiz: latinisq; dauisum subtraxit
 Sz absit vt hoc infortunij crimē egisse poterit quin illi sub mariti titulo qd̄ nostre possunt lite/
 rale splēdoris meriti impēdat. Sup̄ato i⁹ a romanis sub duce sapiōe asiatico Anthioco ma
 gno syrie asieq; rege gneus mauli⁹ torq;us p̄sul asīa form⁹ puincia ne frustra trāstulisse videre
 tur copias seu odiosū hēret milite purgat: hostiū reliquijs circa maritimas oras suo ex arbitrio
 in mōtanas abditalq; regiōes euet⁹ asie aduersus gallo grecos efferatos barbarie p̄plos qm̄

Anthiodum aduersus Romanos subsidijs iuuisset ⁊ nonnunq; omnem turbarent discursio
 nibus Asiam ace bellū intulit. **A**rum cum iam diffiderent gallogreci opidis relictis in vertice
 montium natura loci munitos cum coniugibus filijsq; ⁊ reliquis fortunis suis abire: ⁊ se armis
 circumfidentibus hostibus quibus poterant turabantur a viribus. **A**tamen dūto militum
 Romanorum robore superari ac per decliua montium cuncti celsiq; qui sup̄erant deditōne sac
 ra victoriā Mauij confessi sunt. **E**rat captiuorum vtriusq; sexus ⁊ etatis multitudo ingens.
Custodie quorum prepositus Centurio cum ougiagonis reguli coniugem vidisset etate valē/
 tem ⁊ corporis formositate conspicuam in eius lapsus concupiscētia Romanē honestatis im
 memor aspiciantibus quibus poterat viribus stuprum intulit. **Q**uod mulier ab eo grandī p̄nu/
 lit indignatione: vt non magis libertatem cuperet q̄ vindictam sed cauta in tempus vtrum si/
 lentio tēxit. **C**um autem venisset pro redimendis captiuis pecunia pacta excādit innouata ira
 casto sub p̄ctore mulieris impreditata quid sibi faciendum astaret soluta vinculis cum suis
 se traxit in partem: iussiq; centurioni poscenti ponderari aurum. **C**ui operi dum centurio intētos
 animum tenebat ⁊ oculos: hec ydeomate suo Romanis incognito seruus imprauit vt centurio
 nem percuteret: ⁊ caput e vestigio p̄cederet mortuo. **Q**uod hinc seruatum illela remeavit ad
 suos. **E**t cum in conspectu p̄uenisset viri recitassetq; qd̄ captiue illatū sit quod tulerat ad p̄des
 eius cecidit. **Q**uasi p̄cedum illam de decoris ⁊ ruboris feminei quod ponerat purgamentum tulisset.
Quis hanc non solum dicam romanam sed ex acie lucrede vnam potius q̄ barbarā mulie/
 rem non dicat. **S**tabant adhuc in conspectu carcer ⁊ catene: ⁊ circumstrepbant victicia arma:
 ⁊ seu iudicio superminebant seures: nec dum sans erat mulieri libertas reddita cum lazesactū
 corporis indignatio in tā grandes vires honestū p̄ct⁹ impelleret: vt nec iterū si oportuerit subire ca
 thenas in captiua irabi: tētū intrare carcerē: ⁊ ceruicē p̄bere securibus expauerit: animosa femi
 na indita scelesti facinoris vltix: quin seruozū gladios constanti iussu in caput infausū stupra/
 rois adigeret. **A**bi nā actiozē hominem: animosiorē ducem. seruozē in malemeitos imparoz;
 cōpries: quoniam sagatiozē audaciozēq; mulierē adeas: aut matronalis honestatis magis
 puigilē seruiticē. **A**uidebat mirabili mentis p̄spicacia femina hec quoniā sacūs foret ire in mor/
 tē certā q̄ cum incerto de decore tomū vti rextere. **N**ec nisi per maximos ausus ⁊ discrimen posse
 restari in corpore violato illibata fuisse mentē. **S**ic ergo deus seruaf femineū: sic sublatū recupe
 rat: sic pudici cordis testimoniū reddidit. **E**t iteo p̄spectet qb⁹ indie pudicāe cura infidet animo
 quoniā non sat sit ad cordis sinceritate testāda lacrimis ⁊ ḡrelis se violētā passam dicere nisi cū
 possit quis in vindictam egregio processerit opte.

De Licia Emilia Pontani Sapiotis Affricani puge. lxxij.

Licia Emilia et si ex claritate familie emilionū. ex qua splēdidā originē duxerat. q̄
 ex pugio serenissimi viri sapiotis p̄mi affricani plucida fir' ōge in āplioa lūne facinre
 eniauit suo. Nā cū is q̄ iunior quōdā luctio p̄ināpi spōsaz virgine p̄imo iuuēut flo
 re: ac speciosissimi decor' spectabilē cū theaur' a parētib' p̄ eiu' dē virginis rōp̄iōem oblat' in /
 tactā restituit senior fact' seipm a dānate p̄cupiscēte illecebris negl'it' surripere lz in dōlōem hūlle
 sue z p̄ubitū unā dīssz. Et cū difficilimū sit hōesti amor' anim' aduētūā fallere latere tēctā non
 potuit: quin ymo t̄pis tractu p̄cta p̄gnouit. Et q̄s dubitet quin egerime tulerit. Afferūt enīz nō
 nulle ōni oris rubore seposito nil in iuriōsi' : nil intolerabili' nupte mulier' fieri posse q̄ q̄ iure
 t̄roā suū dīcūt a viro exere p̄cedi femine. Et ego edepol facile credā. Nā seu fragilitate sex' eue
 niar seu min' de se bona opiniōe faciēte suspiciōsissimū animal femina. Arbitrā' enim e vstigio
 quod in alterā a viro agit in tētimētū amor' sibi debiti opet. Sz quātūcūq̄ difficile visum sit z
 p̄stāti tamē p̄ctore mulier' indita tulit tātaq̄ p̄gnitū viri aimē oppressit filēio vt ne dū alter sed
 nec vir ipse p̄p̄derit eā sensisse qd ageret. Eximabat āt disera vxor: indecēs nimitū in p̄pau /
 lo sārī q̄ is qui virtute indita reges narōesq̄ validas subegerat ipse amor' andillule subiaceret.
 Nec sanctissime mulieri satis visum hoc sapiōe viuēte archanū seruasse: quin ymo eo iā defuncto
 auferēdā a viri mēoria illecebre notā: si q̄ mō aimē aliūde expiāsse potuissz z cām. Ne ea q̄ tā ce /
 lebris viri fuerat vsā p̄ubitū aut a q̄ p̄ seruitutis improperio deturpari possz aut minus dēctū las
 ciua cuiq̄ misceret de cetero quo labefactan videret āplissimi viri p̄cupiscētia p̄mo illā manum /
 fir liberali animo: deinde liberto suo in p̄iugē dedit. Sz sacris in celū extollēdā laudib' mulier.
 Nunc equo atq̄ rāto par' s' iniurias animo: inde liberaliter in riuale sibi ācillulā defuncti viri

perfoluens debita. Qd quāto rariū p̄igisse vidim' tāto dēmus arbitrar' splēdidi'. Lōdamaf
 ser altera z in p̄siliū vocassz affines vānas z quāscūq̄ p̄gnitas mulieres easq̄ lōga dicitate cō
 pleissz: oneraisszq̄ querelis innier': se omīssam se relicta se vilipēsam se in nullo p̄cio a viro habi /
 tā eoq̄ viuēte viduā: z ācillule seruule z deiete sorz meretricule postpositā. Abieciissz ex tēplo ymo
 sub corona ven didissz ācillā: virū ē publice infestassz lacrimis z q̄stibus: nec curassz dum ius su
 um garrulitate defen deret nunquid honestissimi alias viri famam inditam macularet.

De Ripetua Laodice regina. lxxij.

Ripetua laodice fuisse reginā z magni miri dat' filiā legim': quā z si p̄mēdabile fecer
 rit ea fides qua pentibus sumus obnoxii p̄' fat me iudice illā inaudito qdā ope me /
 morabile fecit natura parēs. Nā / si codicib' veterū adhibenda fides ē / hęc cū gemino
 centū ordine nata monstruosum de se spectaculū arianis ōnibus tribuit euo suo: q̄ z si nullū in
 mādēo a tā inuicata centū quātitate suscepit impedimētū: insigni tamē deformitate nō caruit
 Quā vt iā p̄actū ē / laudabili fide p̄p̄ant. Nam superatum a pompio magno miri dat' genit /
 torem suum nullis periculis aut la'oribus indulgendo sp̄ secuta ē: z obsequo tā fideli testata na /
 ture crimina imputari parentibus non ceteri'.

De Sempronia gracchi. lxxij.

Sempronia filia fuit tyri sempronij gracchi suo tpe clarissimi viri suscepta ex Cornelia
 olim maior' Sapiotis affricani filia: z insuper p̄iur' splēdidi viri Sapiotis emilianz: q̄
 z aui p̄gnomē ob delectā Cartaginē postea p̄secut' ē: z soror insup Tyberij z gaij grac
 chozū: āplitudine z p̄stātia animi a maiorib' nō degenerās suis. Hūic enim p' celos fies ob se
 ditōes suas aiunt p̄igisse: vt a tribūo plebis corā populo in iudicō traheret nō qdē absq̄ maxī
 ma p̄sternatōe mēt'. Ibi āt fauēte multitudine et p̄estare tribunicia ōni instāte vt desularet
 egāū ex fimo piceno hominē tāq̄ nepotē suū z Tyberij gracchi fr̄is sui filium. Quq̄ ex sempro /
 nia familia vt suscipet cogebat. Que qdē z si eo in loco p̄sisteret in quo ē p̄ncipis tremere plue
 uerunt z hinc inde dissonis clamoribus impite multitudinis ageret minat' ex aduerso torua
 facie sublimis tribunozū auctoritat' in nihilo muliebr' p̄stātia fracta ē. Quin ymo mēo: Tyber /
 rio fratri preter tres filios nō fuisse: quozū alter iuuēis dū in sardinia stipēdia mereret obierat: z
 alter adolescētulus paulo āte p̄is ruinā rome diē clauserat: z terti' infantulus post genitor' ce /
 dē postumus natus apud nutrice alere: adhuc p̄stātissimo p̄ctore z aci vultu nulla ex pre ter /
 rita extraneū temerariūq̄ egāum datum genus gracchozum mēdad' demōstratōe sedare conātes
 a se ignominiose reiecit: nec ad id agēdum quod iulebat' vllis imperijs aut nimis indua potuit
 aut flecti. Que tā antimose eq̄tio data repulsa z insani hōis proteruita frustrata z a tribunis ac
 curadus exquisita re z cognita generosi animi mulier' p̄leuerātia laudata ē. Erūt forte q̄ dicant
 esto iure maiorum suozū sempronia meruerit nō tamē hāc ob cōstātiā inter daras fuisse ponen /
 dam: eo q̄ quedā innato sibi more mulieres in quocūq̄ p̄posito obstinate opiniōis atq̄ in /
 flexibills p̄nāde sint. Ego āt dico non infidat' eas tamen si veritatē innitāt arbitroz laudādas
 cui profecto sempronia infistebat. Sunt preterea qui vclint bancā in domite fuisse cetuias p̄ nil

aduersus iudicium suū factū sit qđ re'inqueret / si daret facultas / mulnum. Et ob id arbitrat̃ eaz
in morte Saponis viri sui p̃stitisse consensum: eo qđ dicta numācia rogatus sententiā dicere
nunquid iuste cesum existimaret tylerium nullo habito ad affinitatē respectu seicōsi hōis nau
lentam laudauit morem.

De Claudia Quinta muliere Romana. lxxv.

Claudia quinta romana fuit mulier: quibus orta paratibus nō fat p̃. Merū insigni
quadā audacia p̃p̃tūā sibi dantatē p̃p̃it. Necā assiduo z vario acacurato plimū
p̃teret ornati ac oris cultu nimio incederet splēda a grauioribus matronis nō tāū
minus honesta ṽtū z minus pudica arbitrata ē. Sane marco comelio z publico semp̃onio cō
sulibus anno sez quīto decimo belli punici secūdi factū ē: vt dēū m̃ romā in faucibus tyler̃ ap
plicaret. Ad quā suscipiendā e nauī cū iuxta respōsum oraculi nauis ab vniuerso senatu totius
ṽbis vir optim⁹ iudicat⁹ cū mionis omib⁹ eousqz p̃cederet vbi p̃p̃m̃q̃ nauis erat p̃rigit: vt volē
tibus nauis litozi propinquare hereret vado flūinis nauis qua ṽtebat simulacrorū. Et cū nec
trahente iuuenum multitudine posse moueri videret: claudia alijs mionis immixta sue virtutis
confida palā submissis genib⁹ deā supplex tēp̃cata ē: vt si secasta arbitrat̃ angulū sequer̃ suū
z illico hōeret p̃surges id futurū sp̃xas qđ p̃ce questierat nauī alligari angulum iussit: z ab ea
iuuenes ammoueri dōes: nec sic factū ē qđ trahere claudia faclime nauē a vado euelleret z mirā
tibus cunctis eā in p̃tē quā cupiebat traheret. Ex qđ tā mirabili successu secutū ē e vestigio vt om̃

mode immunis seruata pudicia maxima claudie laude in p̃tū ṽteret opinio. Et sic qđ ad lit⁹
turpi lasciuie nota maculata p̃cesserat decorata insigni pudicie splēdore p̃iam reinnauit. Merū
z si p̃ ṽro claudie cesserit abfir vt existimē sane mēt̃ eē quācūqz innocue filia audere. Velle cū
vt se qđ ostēdat insonē id agere qđ p̃ter naturā sit deū p̃cā tēptare ē qđ obiecti criminis purgare
labē. Sed nobis agēdū ē: sic ṽuēdū. z si min⁹ boni existimemur nō absqz bono ñro patit de⁹.
Vult qđ ñra firmet pacētia aufera elatio exerceat ṽit⁹: z vt nobiscū ip̃i letemur: dū alios in
dignos sufferim⁹. Sicut nobis ē mulū ē ymo p̃maximū si ṽro teste bene ṽuim⁹ z idcirco si mi
nus bene de nobis sentiant hōies dum bene fecerimus nō curemus dū male vt emēdemur totis
ṽitibus instādum ē vt eos p̃cūs male opinantes finamus qđ male agētes simus.

De Hypsicrathea regina ponti. lxxvi.

Hypsicrathea quāuis eius originē ignorem⁹ / magni nū m̃tridat p̃iur̃ z p̃tū grādīs regi
na fuit: forma spectabilis z inuicti amor̃ in ṽitū adeo p̃mēdāda vt ex eo suo nōie sul
gorē p̃p̃tū meruerit. M̃tridati qđ diuturno atqz sumptuoso z discriminib⁹ varijs
p̃dulo aduers⁹ rōnos bello laborāti / esto illi barbarico more p̃iuges alie z p̃cubine plime foret:
amor̃ exrimij facib⁹ incēsa seu regiōes āplissimas p̃g̃ni seu cēramina incūti seu trāstretatiōes
parātī sp̃ fuit fidissima z inseparata comes. Nec egdē egre ip̃si absentia patēs atqz existimās ne
minē posse p̃ter se rite oblega impedere ṽro: z vt plimū infida ministeria fore seruozū z vt ip̃a di
lectissimo sibi possz optuna p̃stare z difficilimū videret sūp̃it tū p̃sequēdi p̃siliū. Et qm̃ tāto pre
muliebri habit⁹ videba⁹ iucōgruus z indecēs lateri bellicosissimi regis incedere feminā vt mare
fingeret ante alia aureos cines / qđ plimū gloriāt mulieres / forcipib⁹ securi: z fidere ṽit⁹ sui
p̃cāp̃uū deus nō solū ṽnacū cinib⁹ galea tegere passa ē ṽtū puluere z sudorib⁹ ac armorū de
turpare rubigine armillas aureas z iocalia ṽstetqz purpureas z in p̃des fluxas ponere aut ge
nutenus resēcare: z eburneū p̃ct⁹ lorica tegere: atqz ṽbias ocreis tēuindre: abicere anulos: z di
gitozum p̃cōsissima ozamēta z eozū loco parmā hastasqz gestare fraxineas: z p̃bicos arc⁹ et
p̃baretras loco moniliū dngere z adeo apte om̃ia vt ex p̃ulāū regina veteranū factū militē de
das. S; forsā facilia hec: assueta qđē regijs in thalamis odoz molliūci z celū spectare: p̃ raro cū
eis om̃issis animo ṽitū p̃dita egs infidere didicissz inuicta z armorū onusta p̃ ṽitū p̃ aspa mō
tiū z lubrica vallū die nocteqz algores: estisqz sup̃as tāto discurrere cursu p̃lex p̃pta ē: regalib⁹
t̃rozū loco nudū q̃nqz solū z lustra feracū durato corpe cogere sōpno impauida victori ṽro seu
p̃fugo sp̃ comes adiutrix laborū z p̃siliozū p̃iceps incedēs ṽbiqz. Quid m̃ta: p̃ios odos vulne
ra cedes sanguinē quē z ip̃a pugnās sp̃cualis fundebat aliqñ posse absqz horrore p̃picere donit
z aures cātib⁹ affretas equozū fremitū militares tumult⁹ z dastica audire absqz mēt̃ obstupfac
tōe coegit. Tandē cū multa p̃ulissz ē robusto militū grauiā m̃tridatē a gneo p̃p̃io sup̃atū atqz
fatigatū p̃ armenos salt⁹ p̃dūqz latebras z efferatas quascūqz narōes cū pauas ex amidis secu
ta ē: nūc afflictū sp̃ meliori retrahēs: nūc solacijs quozū cupidū nouerat demulcēs. Ado vt illi
tū solatōis attulerit vt in q̃scūqz sollicitudines ageret p̃iugali sibi videret in thalamo refoueri
Q̃ p̃ct⁹ p̃iugalis dulcedinis sacariū. Q̃ inexhausta amicitie ṽit⁹: qđ quāqz sanctis ṽitib⁹ mu
liebrē animū roborastis. Nulla p̃fō ṽsqz p̃cor p̃ ṽro filia ne dū grauiora p̃tulit. Quo merito si
in e⁹ p̃p̃tūā laudē ātigras versata ē minimū admirari in me posteritas poterit. Ceterū ex tota /
boib⁹ tāqz indita fide benemerita mulier a ṽro nō fat dignū retulit p̃m̃iū. Nā cū is senex tā filiū
ex ea susceptū irat⁹ occidissz z ṽgētib⁹ rōnozū ṽitib⁹ nō solū in regnū sed in regiā se recepissz esto
animo molire ingētia z legatōib⁹ varias atqz lōginqz narōes in bellū aduert⁹ rōnos suscitare

conare a Pharnace filio ob e' seuidia in filios amicosq; rebellate oblect' e'. Qd' ai' cuncta e' tu
 inexorabile inuēit; postrema reu' suaru' arbitrat' ruina' ai' religis tā p'ugib' q; p'liab' z filiabus
 hypochriteā q' tot vite sue subfida laborado p'fiterat; ne illi lupui ueret uenēo ablu'mpfit. Sa
 ne in granū mitridat' op' hypochritee mentā gloriā minuisse: non potuit. Corpus mortale ve
 neno immatura morte sublatū ē: nomē uero e' monimēt' uenerādaru' l'aru' ad nos v'iq; z imp'p
 petuū fama celebri uiuet: z a lōga qdē posteritate fraudari non poterit.

De Sempronia Romana. lxxvij.

Sempronia altera a supiori fuisse celebri ingenij femina' sepi' legisse meminim'. Sz
 ut plimū ad nephāda p'diu ē. Hec maiorū testimonio genere inter rōnos z formositate
 splēdida fuit: z tā uiro q; liber' forniata sat. Quozū ai' nōia minime teneā in id uicā
 ut q' in femina laudari forte possūt seu ex qb' nomē e' refultit p'mū locū occupēt. Fuit i' h'c inge
 niū tā p'mpti tāq; uersatilis ut intelligeret illico z exegretur et imitādo q'qd' aliquā dicēte aut fact
 entē uidiſſ; aliquādo. Hinc ai' nō solum latinās s; z grecas l'ras didiciſſ;: aulā ē: nec muliebrī
 ter quiny'mo adeo p'p'icaciter uelut dum uellet p'ponere ut in admiratōez ē traheret q' legisſent.
 Egregiū q'p' z laudabile in docto uiro. Fuit insup' tāte tāq; elegāt' faciēte: ut modestiā suade
 dere: iocos mouere: risum elicere: molliāē atq; p'caitate excitare uolēs: poss;: z qd' mai' ē: tā le
 pidi' mori in loquēdo fuit ut in quocūq; sermōis genere uiteret illud facie atq; lepōr' plenū au
 diētū aurib' inferret. Potereta p'sallere elegāter z eq' ē saltare nouit. Que qdē ē si sane utat' for
 san p'mōdāde p'limū in femina uores sunt. Ceterū pessimis imbura facinorab' lōge aliter uia est
 Hā audacia nimia p'ata nōnunq; in uirtus dānādosq; nimium aul' euasit: z duz p'salere z sal
 tare instrumēto p'fō luxurie in lasciuia uerēt' ut: s' libidine ad eā excurādā fama pudor' ma
 tronalis d'nino neglecta hōies sepi' reg'ruit q; reg'ret' ab eis. Quas h' mali qd' in nōnull' tā
 validū cernim' existimes fuisse radices. Ego naturā abfit ut dānē: quātumcūq; magne sint
 uires circa rerum p'ncipia flexibiles adō sunt: ut ea fere quo uelis puo labore ducas: qd' natum
 ē z sic neglectuz sp' uergit in p'ā. Nimia enim ut arbitoz in adoleſcētulas maiorū indulgētia uir
 ginuz sepe d'puata sunt ingenia: qb' licētōse ut sepi' fit uednātib' in lasciuia paulatim semina
 cedat rep' ditas: z insurgit illico audacia aucta a stolidā qdā opiniōe q' asserunt id decere qd' libet
 Et p' q' eo semel ituz ē ut infectuz sit uirginalē decus z frōis rubor abiect' ut retrahamus laben
 tes in uacuum labores impēdimus. Hinc nō solum libidini hōim mulieres occurrunt: s; puocat
 Post h'c sepronie fuit auri cupido p'maxima: z ut ad adipiscēduz turpi q'stūi se nudā ingere
 bar: sic in q'buscūq; scelerib' erat in expēdēdo p'fusa. In tātuz ut null' illi eēt in auandia z in p
 digalitate mod'. Exiciale malū ē auri d'fideriū in femina z māifestissimū uiciāi p'ctor' testimo
 niū. Que q'ciēs mētē sibi natura aduersā intrat ut muliebrī ē: cui inh'ra tenacitas nulla p'ter in
 opia salu' spēs h'ēn deceretō p'r: de hōestare e' q'q; suis substātijs actū ē. Nō em' āte substātū q;
 in extremū dedec' z miserā uenerint. Mulierū p'fmonia ē ad eas spectat ai' fide seruare qd' q'stūū de
 fert' a uir'. Hec quānū auri dānāda cupido z imoderata p'fusio nō laudāda ē: ai' ipā sit lenſim
 substātiāi aucti' z egregia: d'ōestice rei sal' integre mēt' testis: labiozū solaciū: z incōuſſa splēdi
 de posteritat' basis. Porro ut in vnu' e' z extremū ut arbitoz facinus: d'nia e' p'duda' scelera fla
 grāte illa pestifera face: sedicōsi hōis lucij carilinez se inigo p'filijs z p'uratozū nūero ad d'olatio
 nē p'petuā rōe reipublice in āpliores uires affidue extollēte fauorosa mulier ad pleniorē suaru'
 libidiniū captādā licētiā id appetēs qd' ē p'dit' hōib' fuisſ; horozū p'uratis se imilauit uirō: to
 mus ē: sue p'neralia seuis colloquijs pauere sp'. Ceterū negāijs obfistēte uoz z d'ecōis studio cō
 turatozū d'ecōis insidijs: ai' z iā Catilina seculas secessisset in aliozūz exādiaz frustratā arbitoz
 uerū. Et q' esto e' ingeniu' laudare possū' z ob id illā extollere: turpe exerciciūz ut dānem'

neceſſe est. Hā matronalis stola lateſcēta lasciujs pluribus egit ut in suū dedec' euaderet nota
 sempronia. Que si modestiā conseruasset euasisse poterat glorioſa.

De Coniugibus Lymbron. lxxvij.

Lymbron a gajo mario aci certamine supatorum p'grādis cōiugum fuit numer' pu
 diāde sacro z p'stān p'posito laudāduz: quiny'mo extollēd' p'cipue. Hā quāto fuit quā
 titas āplioz tāto uideēt honoribus sublimāde maioribus: z hoc ideo: q' in castitat' ob
 seruātia deuisse paucas plepe legimus multas puēſſe nūq; aut rarissime audiui'm'. Romāis i'
 rebus florētib' d'xutones Lymbron z qdā alie barbare natōes ab Athoo in romanū p'iu
 rante nomē: z in vnu' p'mū uenētes ut eos in fugā uerū posse nēo speraret: p'uges z natas z
 sup'lectilē d'ne secū magno agmine traxere uehiculis: inde ut d'ne p'aliā vno z eodē p'currēt im
 petu n'p'ito illā intrare agmine triplici itinere stantere. Quib' sic uenētib' p'sternat tumultu to
 māis gajus marius p'sul' in quē inia d'nis reipublice spēs ea tēp'itate uidebat' / obui' missus p'
 mos obiectos habuit d'xutonū insolētes duces: aduersus quos in nihilo uednātes certamē ai
 p'seruisſer z lōga pugna p'ū aliq; diu durasſ; fortuna postremo multo sanguine suo terga dede
 re d'xutones: uenē in cymbros itū ē: z ut d'xutones apud aquas sextias sicillos in cāpo ran
 dio duplici fudit certamine: scā hōim strage p'maxima Qd' aduētes ai' ceteris imp'ōinēt' sepo
 fite p'uges nō uirozū seure sunt fugā. Sz plaustris / quozū p'grādis illis erat copia / in formaz
 ualli reoactis stulto s; animoso p'silio p'ustis fustib' lapidib'q; gladijsq; libertatē suā castimo
 niāq; tutare q; lōgius possent disposuere. Sz acie scā adueniētib' marianis militib' ai' nō d'iu
 obstinissent sensere qm' in uacū conatus disponderēt: z ob id si possent inire ai' impatore p'cordiaz
 petere. Erant enim illis inh'xū animo si uiros si sedes auitas si substātijs oēs pugna p'diſſent
 vna salte q' possent uia libertatē z pudiciā seruare suā: z idcirco postulauere vnanimēs nō fugiē

tū virorem pacē: non in patriā redire suā: nō vt sua refereretur auro dāna. Sz vt oēs Romā
 virginib⁹ vt talibus iūzētur. Quod cū honestissimū vīlum foret z hincere mētē testimoniū nec
 imptārent succēse furorē in obstinatā vni sui p̄seuerantiā per seui iuere faciū. Nā āte ōnia col
 lisa in terrā p̄iō filijs atqz pempti vt illos qua poterāt via turpi seruituti subtraherēt nocte eadē
 intra vallū a se cōseptū: ne vt ipse in tedeē sue castitatis z victoriū ludibriū traherentur laq̄is om
 nis loq̄qz mortē p̄sūere sibi nec p̄de aliud ex se p̄ter prudentiā caduera audis liq̄re militibus
 Fuissent fractis hominū v̄ribus alie supplices victoribus obuiā soluto aine: tēis manibus
 precibus z plulatu p̄p̄tes ōnia: z quod fuisset obsecutus nonnullē blanditijs z amplexib⁹ im
 p̄ta tenē si p̄uissent suppellectilis p̄seruatōe reditū in patriā: nulla hōestati femine habita mē
 tō: p̄missi tenē more p̄uōū trahi. Atz cymbre p̄stāti p̄ctore meliorē fortune seruire animos nec
 vlla p̄se sunt ignominia maiestatis gentis sue gloriā sedare: dūqz seruitutē z turpitudinē laq̄o
 obitūare fugerēt: nō v̄ribus sed fortune crimine suos hōies supatos ostēdit: z castimonie sue
 pauidis abiectis ānis / qbus suspēdio supuiuere p̄uissent / vitā longissimam quefuerūt: z vn
 de miraret p̄steritani liquerunt: tā grādē scz mulierum multitudinē nō exōuētōe non ex cōsul
 tu publico infra noctis v̄uce spaciū nō aliter q̄ si spūs idem omnibus fuisset in eandem mortis
 sententiam deuenisse.

De Julia gaj Cæsaris filia. lxxij.

Nā z genere z coniugio forsan totius orbis fuit clarissima mulierū: z lōge clarior amore sanc
 tissimo z scō repentino. Nā a gajo iulto cæsare ex comelia p̄iuge Lynne quater p̄iulis filia vni
 ca proḡita ē. Qui iuli⁹ ab enea inditō troianōū dūce p̄ multos reges z alios mediōs p̄ter
 nā duxit originē: maternā vero ab anto quōdā rōnoū rege gloria bellorū atqz triūphatorū z dī
 ctura p̄p̄ua insignis plurimum hō fuit. Nup̄it p̄terea p̄p̄io magno ea tēp̄tate rōnoū claris
 simo viro: q̄ in v̄nicōis deponendis eisqz de nouo faciēdis bellis narōib⁹ subigēdis pirat̄ v̄ ex
 dūgēdis fauorē romane plebis obtinēdo z regū orbis totū diēctas acq̄edo nō tēras tantū

scelū oē fatigauit diu. Quē adō illustris mulier esto iuuenula z ille p̄uēt⁹ etate ardētē amauit
 vt ob id immanitā mortē quefieri. Nā cū p̄p̄io in comicijs edilijs sacrificaturus ab hostia
 quā tenebat ex suscepto vulnere se in variā agitāte plinio resp̄geretur sanguine z ob id v̄stibus
 illis exutus tomū alias induturus remitteret p̄tigit vt ceterēs ante alios iuliā p̄gnantē haberet
 obuiā: q̄ cū vidisset v̄ni cruentas v̄stes anteqz cām exquiret suspicata ne forsan p̄p̄io fuisset v̄io
 lēra manus iniecta: quasi nō illi occiso dilectissimo sibi viro supuiuēdū foret in finistru repente ce
 lapsa timorē oculis in tenebris reuolutis m̄ibus clausis p̄didit: z e v̄stigio expirauit nō solū vt
 n̄ ar̄p̄ diuina romanorū sed maximo totius orbis ea etate incommodo.

De Porcia Catonis v̄ticensis filia. lxxij.

Porcia ē marci Catonis fuit filia: q̄ p̄eductas de egipto p̄ ardētēs solitudines lybē
 in africa p̄p̄iani exerat⁹ reliquas victorie cæsaris impatiēs apud v̄ticā se occidit. Nec
 equidē insignis mulier a patria fortitudine atqz p̄seuerantiā cōgenerasse in aliquo v̄ita
 est. N̄c atz vt alia ē virtutē p̄clara postponam⁹ / cū ēt v̄uētē patre v̄ticio bruto nup̄fisset adeo eū
 dilexit integre atqz castē inter ceteras muliebres curas is ēēt lōge p̄ima atqz p̄cipua: nec opor
 tuno tpe potuit honestas amoris flāmas casto oculuisse p̄ctore. Que quoniam ē in p̄p̄tū eua
 scē laudē ad e⁹ apliā dā dāritatē se offerūt v̄tro. Quiēuerat iā p̄stifer tumultus bellorū ciuiliū
 opp̄ressis a cæsare v̄biqz p̄p̄ianis cū int̄ eū dictator⁹ p̄p̄tū vt lat̄ animaduēctum ē regnū affec
 tātē senar⁹ p̄sanior p̄iurauit q̄s inter fuit z ip̄e brūt⁹. Qui integritatē p̄ctore p̄ctā cū eidē scēsti
 faciōr app̄uissit archanū factū ē: vt ea nocte cui dies eluxit: q̄ cæsar hūanis reb⁹ p̄iuratorū ope
 subtrahit⁹ ē exēute bruto cubiculū porcia rōsor nouaculā sumeret q̄i v̄nguū sup̄fluitatē relectura
 singēz illā sibi casu cecidisse se ex animo vulnerauit. Sane astātes āclulle cū manare vidisset
 sanguinē aliquid graui⁹ suspicāte damore sublato abiens brūtis in cubiculum reuocatus est:
 z ab eo obiurgata porcia quoniam z tonsoris p̄p̄uissit officiū. Porcia atz semor āclulis in q̄t mi
 nime temerarie factū q̄d putas ē. Tēnatura atz q̄ animo me ip̄az gladio p̄imere z mortē p̄p̄t pos
 sem si min⁹ v̄bi p̄ v̄ris cep̄ta succederēt sed. D̄ inēp̄hausti vigoris amor z v̄r tali p̄iuge felix.

Sed quid. *Atro in scelus a coniuratis sum est: et occisores occiso cesare euasere non tamen im-
pune. Sed cum preter eximatum omnia responderent a senatu reliquo dānati patriade indiuer/
sa abierant. Brutus at et Cassius in oriente redētes nō puas copias aduersus octavianū cesarem
et antonīū cesaris heredes collegere. Aduersus quos cum octavianus et antoni⁹ eduxissent ex/
ercitum apud philippos pugnati est: et cum victe fugateq; Cassij brutiq; pres eēt: et ipse bru/
tus et occisus ē. Quod cū audisset porcia nil sibi subtracto viro letū futurū existimans: arbitrata
nō alio animo mortē passura q̄ olim culei tonsorij vulnus confectum in vetus ppositū vēit: et cū
ad volūtariam necem nullum sibi adeo cito vt impetus exposcebat prestari videbat instrumentū
ignitos carbones quos forte propinquos hēbat indubitatē manibus gutturi iniectos echau/
it. A quibus precordia exurentibus spūs vitalis abire in mortem coactus ē. Nec dubiū quin
quātomagis inuistratum mortis genus intalere tanto occubēn plus fulgoris coniugalī diligen/
tie ingessere. Et fornicidini patris referant manibus vulnus nil merite laudis potuit auferre.*

De Lucia quinti Lucretie coniuge. lxxi.

*Lucia romana fuit mulier et si nōi fidē dabimus ex prosapia antionū: si opibus mire
stantie atq; integerrime fidei virtutis splendidum specimen. Nam cum eo in turbu/
ne rerum quo trium virorum iussu noue proscripiorum in velle apposite tabule sunt.*

*Quintus lucretius eiusdem coniunx inueniretur proscripiorum vna cum plurib⁹ ceteris fuga cele/
ri partium solum linquentibus et vir tutam inter serarum spectas et solitudines montium seu apud
hostes romani nominis letibram inuenientibus solus ipse amantissime uxoris vltus p filio in/
tra romana menia intra domestici laris pietas intra coniugalī cubicali secretum in sinu coniugis
intrepidus lauit et tanta uxoris solertia tam sagaci industria tanta fidei integritate seruatus est
vt preter ancillulam vnam consciam nemo et ex necessitate arbitrari ne dum scire potuerit. Quo/
tiens ad contegendum arte factus credere possumus mulierem hanc exoleta veste habitu sordi/
do metā facie stentibus oculis neglecto crine nullis cōpā de more velamēt anxio suspicijs pto
re hūcto quodam amentis stupore in mediū prodijisse: et quasi sui insidiā discursisse patriā intrat
se templa plateas ambijisse: et tremula atq; fracta voce dum videret deos precibus vortiq; hono/
raste punctasse obutos amicos: nunquid lucretium vidissent suū: an sciret: nūqd viuere: et si
viueret quousum fugā cepit: quib⁹ locijs: qua spe: preterea se summope desiderare fugę exiliq; et in
commodorum comitem fieri: et hōi plura factitasse que infelices psuere facere: latebris qdē
viri integumenta preualida. Quib⁹ insup blādijs quibus aliniment quibus suggestiōib⁹
ancillule secreti conscie firmasse animū saxosumq; fecisse. Quibus demū solatōibus spem crex/
isse viri trepidatē pectus anxiū animasse et metum in aliqualem traxisse leticiā. Et sic reliquis
eadē peste laborantibus et inter aspera montium maris estus celi procellas barbarorum phidias odia
hostium infecta et manus quicq; plequēniū misere pidiatib⁹ solus lucretius in gremio pmissimē cō
iugio tuus seruatus ē. Quo sanctissimo ope Lucia non immeritā sibi clantare quefuit eterna-*

De Hortensia quinti Hortensij filia. lxxii.

*Hortensia quinti hortensij egregij oratoris filia dignis extollēda laudib⁹ ē: cum nō soluz
hortensij pīs faciēdiā viuaci ptoze spēta sit: sed et pronūciādi vigore seruauerit quez
oportuitas exquirit: et q̄ sepiissime in viri vortissimis tūctere psuevit. Nec at trūuitoruz
tpe cū mionarū multitudine exigēte reipublice necessitate intolerabile fore onere pcamie exolunde
grauata videret: nec hōim inuēret aliq̄s q̄ in rē tā incōgnitā p̄stare p̄diniū auderet: sola ausa
ē p̄stati animo corā trūuitoris rē feminarū assumere: et q̄ p̄sado tā efficaciter in exhausta facun/
dia agere: vt maxima audientū admiratōe mutato sexu vortissimus hortensius crederet. Nec in/
feliciter op⁹ tā egregiū a femina p̄sumptū aut executum ē. Nā vū nulla in pte fracta orōe ā lau/
dabili sui iurē demōstratōe defecerat: sic nec ex optato aliqd a triumuitis dimittit: quā nymo
p̄cessum libere vt lōge ap̄lior ps iniuncte pcamie demerit. Arbitrati quātum sub mionali scola in
publicum taciturnitas laudāda videat nū oportunitate exigēte ornatu suo et corā sit extollēda
loquacitas. Quo tādē scō nō absq; maximo hortensie fulgore reliquuz qd̄ minimum erat a mō
nis facile exactum ē. Quid dicā vidisse tū veterē p̄sapie spiritus in hortensia afflauisse femina in
de tam merito nomen hortensie consecutam.*

De Sulpicia Truistellionis coniuge. lxxiii.

*Sulpicia lenuli Truistellionis coniunx eq̄ fere leniuolentia sibi adinuēit indelibile famā
Fuit enī hac ea dēq; supra p̄cella p̄cipnis a triumuitū lenulus. Qui cum esset voluci su/
ga tutat⁹ in hiliā et sibi exul moraret et inops: scā e⁹ rei sulpicia certior in sententiā iuit
labores vna velle atq; p̄fuge pati. Nara in decēs esse uxores letos honores et fortunam candidaz
fere cum vris: hāq; eorundem crumnas si oportunitate fere sit fuga rēnuere. Veruz nec ad v/
ruz p̄gere facile sulpicia p̄seuta ē. Sūma q̄p̄ diligētia ne exiliuz sc̄q̄re vris a mīe seruabat iulia
Et q̄s nō ludit vris amor custodias. Captato i⁹ tpe fuili supra veste mīe custodijq; accepti aliq̄*

duab⁹ tñ acillulis z seruu⁹ totidē sociata splēda mulier natale solū pñosq; penates linquē: ex
ulē virū secuta ē: cū possz legēdō phibēre infelicia abdicato marito nouas celebrare nupcias. Nec
expauit mulier indita p subterfugia z marit⁹ atq; mōrana yralica incerta viri seq vestigia: cūq;
p incognitas regiōes exire conec pto se iūerit. Honesti⁹ rata p nulle discrimina vite viruz le
qui a fortuna reiectuz q; eo exule laborare in pñia vacare delicijs: z genū. Indite pñō mētē z pu
dētē viruz pōd⁹ q; feminā redolēt tale iudiciū ē. Nō enim sp auro z gemis splēdēdum: nō sp
indulgēdiū cultui: nō sp estiu⁹ fugiēd⁹ sol: aut hyemis pluuię: nō sp colēdi sunt thalami: nō sp
sibi pcedum: s; cū virū exigēte fatozum serie subeundi labores: exilia ppati pauperiē tolerare: pñia
forti fere animo: hec pñōū spectāda militā ē. Nec sunt bella: he victorię: z victoziarum triumphū
pñia: mollidē luxuriaz z agustias honestate z pñati z pudica mētē supasse. Hinc illis est fa
ma phēnis z glia. Erubescit⁹ q; nō solum felicitatē vmbreulā tot sequunt⁹ pedib⁹ s; z he magis
q; p omniū pñiū pñō nauesā timēt: leui solunt⁹ labore: natiōes exeras horēt: z expallēt forā
audito bonis mugitū: cum in sectōis medijs fugā laudēt maria placeāt: fortēq; animā qbul
cunq; pñiūtaibus selestissime prestent.

De Cornificia poeta. lxxliij.

Omificia vniuz rōna fuerit an pñō exera pñisse nō memini. Veruz testimonio vteruz
mēozatu fuit dignissima. Impāre āt octauiano cesare tāto poetico effulit dōgē vt non
yralico lacte nutrita s; castalio videret latice z cornificō germāo s;e eiudē an pñe infi
gnit eq; eēt illustre in glia. Nec pñēra tā splēdida facultate valuisse verbis reoz sacris impellētibz
multo ad describēdum heliconiuz carnē sepissime calamo doctas appoluit man⁹ colo reiecta: et
plima ac infignia scripsit epigramata: q; hieronimi pñ biteri viri sacissimū pñb⁹ vt ipse testat⁹ sta
bāt in pñō. Nūqd āt in posteriora deuenit sda nō fat⁹ cū hō. O femineū ceē: neglexisse mu
liebzia z studijs maximoz vatiū applicuisse ingeniu. Vereandē segnes: z de seipis misere dif
fidētēs: q; qñ in oduz z thalāis nate sunt sibi pñis suadēt: se nisi ad āplex⁹ hōim z filios exapiē
dos alē dōsq; vtilēs eē: cū onia q; gliosos hōies faciunt si studijs insudare velim hēant cum eis
cōia. Idonuit hec nature nō abiectis virib⁹ ingenio z vigilijs femineuz supasse sexum: z sibi ho
nesto labore pñuūm qñisse nomē nec qpp gregariuz s; qd restat paucis ēt virū rarissimum z ex
cellens.

De Mariamne iudeorum regina. lxxv.

Ariānis hebreā femina genere qm viro felicioz aristoboli iudeozū regis ex alexādra re
gina hyrcani regis filia gēta fuit. Tāte tāq; inuise pulcritudinis data vt nō soluz eo
tpe cet as formositate feminas aūire credere⁹ s; celestis arbitraret ymago pñō q; moz
talis. Nec credulitati huic Marcū āthoniū trūuiri testimoniu z desuit. Erat āt Mariāne s; ex eis
dē pñib⁹ nōie aristobol⁹ eq; seāi pulcritudinis z etat. Cui cū alexādra mī pñcipatū dan sacer
tozū ab herode Mariānis viro atq; rege sūmope cupet atq; pararet. Bellij amia suāstōe ābozū
effigies optimi pictozū artificio in tabula delinitas ad āthoniū trūuiriū extreme luxurie hōiez ad
e⁹ in se exatādā libidinē z p sequeū in cōfideriū suū trabēdū in egiptū vsq; trāmissas aiunt.
Quas cū vidisset āthoni⁹ pñō in admiratōez lōgiulculā pñitit: deū dixisse asserunt: hos qñuz
ad formositate pñō dei filios eē: z subsequenter iuramēto astruxisse se nunq; aut vsq; ne duz
pulciores sed nec magis similes aspexisse. S; ad Mariāne solā redeūdū. Nec qdē z si inaudi
ta pulcritudine fuerit insignis: animi tñ ingēū fortunidine lōge magis emicauit. Que cū ad nu
bile venisset etatē in fausto omine herodi antipē iudeozū regni nupta est: z maximo infortunio

suo summe ob eius venustatem ab eodem dilecta. Qui cum gloriaret plurimum se solum orbe
toto possessore pulcritudinis diuine in tā gēdē animi curā lapsus ē ne qd aliter in hoc sibi posset
equari vt timere cepit ne sibi supstes euaderet mariānes. Ad quod euitādū pñō cū vocat⁹ in
egiptū ad Antoniu est sturus cām dicitur⁹ super morte Aristoboli frat⁹ Mariānis a se occisi: z
demū Antonio mortuo accessurus ad octauianū cesarē z purgatur⁹ si possz q; amicis anthoni
aduertus eum auxilia prestāssz Lipinie mātē amicisq; reliq; vt si qd in eum quod in mortem
tenderet ab Antonio vel cesare seu casu alio ageret mariānem pñestim occideret. Quidēda sa
gadissimi regis insania ob alienum incertumq; commoduz ante vxari z inuidere post fatū. Qd
occulissime factum fuerat resciuit tactu tempozis mariānes: z cum iam ob Aristoboli indig
nam ceodem in herodem concepisset execrabile odium arbitrata se ab herode non nisi ppter pulc
ritudinis vsum diligi: cumulatit iras vitā suam bis immetito ab eodē damnatam egerime fe
rens: z qñuis Alexādū z Aristobolū pñcios pulchritudine pueros ex eo emza foret: in nō lo
pouit moderasse conceptum: coq; ferente impetu celapsa est: vt amanti viro suum negaret cōar
bitum z dum sperneret quasi vteris regis prolapie omnis in se resurgeret indoles: gestu quodā
elato illi⁹ conabatur caicare pñentiam. Nō vtrā pñēre dicere palam herodem alienigenam nō
iudeum nec regie prolis hōiem / quin ymo ignobilē z ydumeū: nec regia pñuge dignū: nucē in
solentē infidū selestumq; z immanē beluam. Que z si herodes cum difficultate parret⁹ nō an: o
te prohibente nil seū audebat in illā. Tandē in pñius procedentibus rebus / vt placet aliqui /
bus / a Lipinia herodis mātē z Salomonie sorore quibus summe grauis erat mariānes: ac
tum est vt a subornato ab eisdē pñerna herodi accusaretur q; eum conata sit exozare vt illi ania
tozūm pñculum quod ipsa parauerat propinaret: seu / vt volunt alij / q; effigiem suam spñō /
fissimam non eo tempore quo premonstratum est nec mātē opere sed motu suo post conceptuz
in herodem odium ad Antoniu vt illum in suum desiderium pñouocaret z in herodis odiū
transmiseret. Que cum cederet herodes z mariānis in se maliuolentia fidem faceret irritat⁹ z ā
io furore succensus cum amicis longa orde pñuctus est: eo q; eis suadentib⁹ z Alexandra ma
riānis mātē ad eius gratiam pñmendam deductus est: vt eam tanq; in regiam maiestare
exādum molientē capitali dānatā supplicio iuberet occidi. Que quidē in se tāū exārauit gene
rosi animi vt pñipēsa morte integro vultus sui seruato core: nec vlla ex pte femineo riu flexa
z obiurgātem matrem tacita audiret: z flentes ceteros genis ficiis aspiceret: z vti in triumphuz
letissimū nō solū intrepida sed aspectu a'acti nullis pro salute sua pñectis pñed⁹ iter in mortem
eāq; a carnifice vt optatam susciper. Que qdē tā immota securitate nō solū effertati regis trista /
uit inuidiā sed z plura suo nōi secula auxit q; mortalitati sue mētes pñessisse lacrimis pñibusq; su
is flexus pouisset herodes.

De Cleopatra regina Egiptorum. lxxxvi.

Cleopatra Egiptia femina totius orbis fabula et si per multos medios reges a ptholomeo macedone rege et Lagi filio origine traxerit et ptholomei dyonisiu seu / ut alijs placet / nimei regis filia ad impadu p nephas in ipsi regno puenerit nulla fore nisi hac et ois formositate vere dantur nota refultat. Cu eontrario auaricia crudelitate atq; luxuria omni mudo conspicua facta sit. Ita ut placet aliquibus / ut ab eiusde dominij inicio sumam exordium dyonifius seu mineus romai populi amissimus iulij cesar; consulatu pmo in morte ueniens signat tabulis ligat ut filiorum natu maior / que aliq; lysania notiatu arbitrat / sumpta in co iugem Cleopatra ex filiabus et natu maiore vna se mortuo regnarent. Quod eo q; familiarissima eet apud egiptios turpitudine matres filiasq; in a coniugijs exduisse exequu e. Porro exuerente Cleopatra regni libidine ut nonnullis visum est innocuum adolescentulum eundeq; friz et vicum suum quindecimum etat annum agentem veneno absumpsit: et sola regno potita est. Hinc asserunt cum iam pompicus magnus asia fere one occupass; armis: in egiptu tedes supstitem pueru mortuo subrogasse fratri: cuiq; regē fecisse egipti. Ex quo indignata Cleopatra aduersus eum arma contempit. Et sic se rebus habentibus fuso a cesare apud Thesalia pompicio et puero rege a se sco litore in egiptiaco celo adueniente post eum cesare ibidem bellum int se gerentes inuenit. Quos cum ad cam dicendam se coram accessit iussisset ut de ptholomeo iuvene file amicus vltro effrenata malicijs mulier Cleopatra: de se plurimum fidoens: regijs insignita notis accessit: et auspicata sibi regnum si in sua lasciuia comitore orbis cotrakeret atq; formosissima eet

et oculorum sanctillanū arte atq; or; faciētia fere q; vell; caper puo labore suo libidinofū principē in suū pūberniū traxit: plesq; noctes medio alexandinoū in tumultu cū eo pēs habuit: pcepitq; ut fere onib; placet / filiū que postmodū ex pns noie cesanone nūcupauit. Tādē cū et ptholomeus puer a cesare dimiss; in liberatore suū impulsu suozū bella ventiss; et ad delatā mitridati pgameno in auxiliū cesar; veniet cū exercitu occurriss;. Ibiq; a cesare q; inere alio illū puenerat lupar; su / gā scapha reptaret et pluriū inueniū pss; pōdere mergeret et sic pacat reb; sca alexandinoū dediz: de cū cesar eet itur; in pharnace pōit regē q; cū pōpulo fuerat q; noctiū exhibitur; deopie pmiū ac eo q; in fide māsiss; eidē nil aliud optati regnū cessit egipti. Arfinoe sorore deducta ne forsan ea duce noui aliqd moliret in ea. Sic iā scelere gēino accepta regnū deopatra in voluptates effusa suas q; scortū oriētalū regū sca auri et iocaliū auida: nō solū pūbernales suos talū nutof arte ligat sua vru et tēpla sacrasq; egiptozū edes vastis stauis thezaurisq; ceter; vacuas ligstena / ditū ē. Hinc occasio iā cesare et bruto et cassio lupar; cū in fira ātonio obuia sca impurū hōiem pulcritudine et lasciuieib; oculis facile cepit: et in amore suū detinuit misere: eoq; deduxit ut q; fra tre venēo necauerat ātonij manu Arfinone sorore ad suspicōez regiminis amouēdā one in templo dyane epheie / q; salute qritās infelix aufergerat / trucidari faceret id adulteriozū suoz; a nouo amasio loco pmi muer; assūptura. Et cū iā scēsta mulier ātonij mores nouisset verita nō ē eidē postulare fūre regnū et arabie. Sane cū pmaximū viceret illi et incōgruū nimis: ad satisfadēduz tū desiderio amate mulieris sorūūculas ei ex vtroq; cedit supaddit et diuitatib; onib; q; intra elu terū flumē et egiptū liriaco litore appōite sunt Bytone et tiro retēt. Que cū obtinuis; ātoniū in armēos seu / ut volūt ali; in pthos cūre ad euphratē vsq; psecuta dū egiptū p fira reptaret ab herode antipa tū iuceozū rege magnifice suscepta: nō trahuit eidē p intermedios suū suadere pūbi tū sibi si annuisset mueris loco iudee substractura regnū: qd ipse ātonij ope nō diu āre suscepar. Ne tū herodes aduerēs nō solū ob ātonij reuerētiā abstinuit: quin pmo ut illū a nō tā incestuose femine liberaret ni disuasisset amia ea gladio occidere disposuerat. Cleopatra at q; frustrata ob hō moia traxiss; eidē locauit reddidit; itentōq; q; balsamū nascebat: qd et ipa postmodū in babiloni am egiptā trāstulit: q; viger vsq; in iudicum: et inde āplis ab herode suscept; muneribus in egiptum redijt. Inde vero in fugā ex pthos rediit ātonio accessita occurrit. Quigdē ātonius cū fraude Atabarranē armenie regē olim t; granis filiu; cum filijs et satrapis cepiss; et thezauris pmaximis spoliasset: atq; arg; rea carthena vindum traheret ut auidā in suos āplex; puocaret et / feminat; veniet captiuum regē cum onī regio ornatu ac pda cecidit in gremium. Quo lera murene cupidissima mulier adeo blāte flagratē pplexā ē ut repudiata octauia octauiani cesar; sorore illā tot affectib; sibi vxore iungeret. Et ut arabicas vinctōes et odoratos salte fumos et trapulas finā cum magnificas assidue saginaret ingluuios; hō epulis in verba venit q; deopatre co / uiuia sua extollere vel; Quid magnificētie q;tidianis cenis poss; apponi. Qui respōdit lasciuia mulier se cena vna centies si velit sex tercium absumpturā. Qd cum minime fieri posse arbitraret; Antoni; tū vidēdi auid; atq; liguriēdi facere pculum sumpto ludo plauto iudicis loco. Que postero die dum nō excessisset eduliozum consuetudinē et iā spōsione intrideret ātoni;: iussit deopatra ministris ut secundā mēlam afferēt illico. Qui pmodi nil a iud; q; vas vnum aceti aceti / mi amulere. Ipā at pscim ex altera aurium vnione inexcogitatū pā; / que omamēti loco oūē talium more gestabat / sumēs aceto dissoluit et liquefactum absorbuit. Et cum ad a iud; que al terra in auricula eq; carum gerebat iā manus apponeret illud hōē factura ex tēplo lud; plautus vidum esse Antonium pulit: et sic secundus seruat; ē victrice regina. Qui qdē postea diuisus romā in pātheone delatus auribus vner; appositus ē: diu postmodū deopatre phib; testimōnium p; p; tātibus. Ceterum cum insaciabilis mulieris in dies regnozū auiditas augetet ut

omnia plecteret in vni: remulero atonio z forsa a ta egregia cena surgenti ronozu postulauit impe
 nu quasi in maib⁹ posse pcedere fuisz atonij. Qd ipe minime sui ppos min⁹ oportune suis ronu
 qz pefar vrib⁹ se dauit spopodit. Qbone de qz gradis pscer audacia: nec minor spodet stul
 ncia. Q liberalis ho tot seculis tata cu difficultate sanguine fuso z morte tot insigniu viroz tot
 etiā populoz tot egregijs opib⁹ tot bellis vij: dum questu imperiu postulanti mulieri no aliter
 qz comucule vni⁹ cominu incosulte quasi euestigio dauit pcessit. Sz qd. Ia ob repudiū oc
 tauie belli seminarium inter octavianum z atoniuz videbat iniectum: z ob id actuz e vt pgrega
 tis ex vtrazqzre copijs iret in illud. Veni atoni⁹ cum deopatra ornata purpureis z aurea dalle
 processerit in epyru vbi cum obuiz hostib⁹ inita pugna terrestri cessere victi: z in dassen se rec
 pleres Antoniani in accu rediere: expuri naualis belli fortuna. Aduer⁹ quos octavian⁹ cum
 agrippa genero fact⁹ obuiz ingenti cu dalle mira audacia eos aggress⁹ e: z suscept⁹ acriter. Te
 nuit aliqz diu mars dubi⁹ pugna impudulo. Tade cu succubere videret atoniani pmo oniu in
 solis deopatra cu aurea qz vtebat nau z sexaginta alijs fuga cepit. Qua ex teplo atoni⁹ die
 tis ex ptona insignib⁹ seaur⁹ e: z in egyptu redeutes in cassum vires suas ad defensionem regni
 transmissis onib⁹ filijs in rubru mare disposuerit. Ma victor octavian⁹ seaur⁹ eos plib⁹ secundois
 prius vires exinaniuit eoz. A qb⁹ cum sero pacis pdicoes pereret nec obtineret desprās ato
 nius: vt nonnulli volut/mauoleu reguz intrans sese gladio interemit. Capta vero alexandria cum
 deopatra ingenio veteri inuanum teprasset/ vt ia dudum cesare z atonium illexerat/ in cupiscē
 tiam sua sic z iuuenē octavianum illicere: indignas cum audisset se seruari triumpho atqz de la
 lute desperans regijs ornata atonium suum secuta e: z secus eum posita adaptis brachioz v
 nis ydziales serpentea vulnrib⁹ moritura apposuit. Aiunt quida hos sono morte inferre in quo
 resoluta auaricie lasciuie atqz vite sine suspēre ifeli: octauiano conate ill vulnrib⁹ venear admo
 tis inuitam illa reseruare si posset. Sūt m aliqz ea ate pmozua z alio mozt genere dicetes. Aiunt
 enim atoniū timuisse apparatu acaad belli gratificatoez deopatre: z ob id nec pocula nec cibos ni
 si pguztatos assumere assueuisse. Qd ai aduertit/ deopatra ad fide sua erga eu purgadā pdia
 nis florib⁹/ qb⁹ coronas ornauerat/ venēo plinit capitiqz suo impositis in ludū traxit atonium
 z pcedere hylaritate inuitauit eundē vt coronas bilerent: z in dphū dimissis florib⁹ ai haurire
 voluisset atoni⁹ a deopatra phibit⁹ e: ea dicere Antoni dilectissime ego illa sū deopatra qua no
 uis z insuetis pguztatib⁹ tibi suspectā ostēdis z ob id si pati possem vt bileres z occasio data z
 rō e. Tade cum fraudē ea mōstrate nouisset atoni⁹ ea in custodia reductā poculū qd ne bileret
 prohibuerat exhaurre coegit: z sic illa examinata volut. Prior vulgarior e opinio cui additur
 ab octauiano completi iussum monumentum quod antonius inapi fecerat z deopatra colqz fi
 mul in eodem tumulari.

De Antonia Antonij filia. lxxxvij.

Antonia minor clarissime viduitat exēplū indelibile posteritat religt. Hec eni marci ato
 niij triuuiū ex octauia vt credit filia fuit: z ido minor pgnōiata: qz illi soroz eēt natu ma
 ior: z eodē noie nūcupata. Nuphr qdē duso tyberij nerōis fii: z octauiani augusti p
 uigno: z ex eo pepit germāci atqz dauidū postea augustū z liuillā. Qui dū germācie expeditōi
 vacaret/ vt qdā arbitrantur/ tyberij fratris sui opere veneno pxiit. Lūius post morē auzetate flo
 rida atqz conspiciua formositate viret rata satis honeste mulieri nuphisse/ a nemine poruit ad
 secundas nupcias puocari: quiny mo reliquum vite spaciū sub liuia locu intra limites cubicali
 viti sui ado caste ado scē tranlegit vt pteritarum oniu z mfonarū laudes viduitate celebra supaz

Egde inter anannatos fabidos aulosqz z luados atqz sulpidos sanctissimū splendidissi
 mū e ex puctis erate mulierib⁹ z carionū filiab⁹ absqz lasciuie nota du risse vitā z laude plurima
 extollēdū. Qd si sic est qb⁹ pscm⁹ur pconijs iuuenē pulcitudine insignē z marci atonij spuris/
 fimi hois filia no in filijs z solitudinib⁹ sz inter impialia oda atqz delidas inter iulia octauiani
 filia z iulia marci agrippē libidinis z lasciuie feruētissimos ignes inter marci atonij genitor/ sui
 atqz tyberij postea prināpis obscenitates z tedecora in patria olim fugi: nūc turpitate inibus
 onib⁹ ceoira: inter mille cupiscētiarū exēpla pscari animo z fori ptoze castimonā no p tepul
 culū z in spm futuri pugi sed virtuti obsequēre in senectute z morte vlyqz seruāt. Edepol nil di
 gnū sacz relicū e vrbis pscideratōi forsan aliqd superat. Qd qdē qz vires excedit scibentū pscide
 rādum z merita pscideratōe extollēdū sacz sic sacz ingenijs reliquisse.

De Agrippina germanā puge. lxxxvij.

Agrippina marci agrippē ex iulia octauiani cesar/ filia gēta fuit: esto gaius caligula e⁹
 de agrippine fili⁹: ia orbis princeps abhorēs agrippē aui materni rusticitate diceret eā
 no ex agrippa sz ex stupro octauiani in iulia filia pperato fuisse pgeitā: stolide credi au
 piēs senobiliorē tā incestuose pcepta matre natū qz ex ignobili patre sacrata lege suscepū. Sz
 cuiusqz fuerit filia germāico sue erat insigni iuueni z plimū republice oportio ac tyberij cesa
 ris augusti filio adoptiuo nupta e: sacz ob hoc fulgida z fulgidior qz insolētissimi prināpis ob
 stinato pposito retulit pscidā. Hec ai ex germanico viro suo tres ia enia fuisz mares ex quib⁹
 gaius caligula q postmo dū rōnis pscuit: z totide eqz femellas: ex qb⁹ agrippina nerōis cesaris
 mater: eū opert xrij patris vt p cōpro habitū e veneno sublanē egre feret z semitico ritu plāgoze
 plurimo celebratū viti sui necē cesseret in tyberij odiū inādit adeo: vt ab eodē eā brachio tenēre
 z obiurgatōib⁹ in flenū vlyqz infestare qz nimū feret impadēre se reb⁹ prināpanti no posse z plib⁹

in pœssu lacessit apud senatū cōminatōibus custodiri iussit insonit. Porro egregia mulier in dignū rara q̄s in se agebat a cesare morte fastidia stomacho p̄ncipio effugere aut finire dispo- suit. Que cū aliter san̄ p̄mode nō daretur fame generoso animo accersire statuit et p̄festim a q̄s q̄ dō abstinere cepit. Qd̄ cū esset relatu Tyberio et aduersus ignar̄ hō q̄ ieiuniū rediret mulie- ris nō tā certa via breui spatio sese suis subtraheret iniurijs nil p̄ficiētib⁹ minis aut verbis⁹ p̄tē- bū caper: eousq; ne sibi auferretur seutoi in eā materia deductū ē: ut abū guttur eiusdē violētē impingi faceret: ut quocūq; mō stomacho suisq; iniectus alimēta nolēt p̄stare. Agrippina v- ro q̄romagis exacerbat iniurijs tāto acior: effidebantur p̄p̄tū: et in cepto p̄seuerans sceleris p̄ncipio insolentiā moriēs sup̄rauit. Q̄tēdēs cū multos posset facile dum vellet occidere vnūq; solū mori vol: tētorū sui dominijs vrb⁹ viuū seruare non posset. Qua quidem morte et si pluri- mum glorie sibi apud suos quesiuert Agrippina Tyberio tamen longe amplius ignominie liquit.

De Paulina Romana femina. lxxix.

Paulina romana mulier quedam ridicula simplicitate sua sepe indelibile nomē p̄secuta ē. Nec t̄ Tyberio cesare augusto romano impante hēbatur insignis sic nupta indite pu- diditae sc̄rimen reputabant a cunctis: nec aliud p̄ter vrbū studio curabat p̄cipuo q̄ ut anubi exp̄ditiōis hō q̄p̄ tota veneratōe colebat obseq; possz et eius p̄meriti gratiā. Sane cum vbi q; iuuenibus sp̄dōse amētur et hē possime quib⁹ ē solere castimonie cura: pulchritudino hui⁹

iuuenis vnus roman⁹ cui mūdus nomē erat tā impense nunc oculis gestib⁹ factijs nūc p̄ab⁹ et blāditijs sollicitare cepit si forte possz obtinere qd̄ ardētē optabat: s; ōnia frustra castissima mu- lier solo viro d̄scata amār cūcta sinebat in auras. Qui dū ceptis insistere aduertēretq; apto cal- le sibi mulieris p̄stātia viā p̄reipi in fraudes venit ingeniu. Cōsueuerat at paulina p̄fidis tēplū singulis diebus visitare sacrisq; p̄tinuis placare anubē. Qd̄ cū nouisset iuuenis amore ostēdere vltimū inauditiū excogitauit: et rat⁹ anubis sacerdotes vrb⁹ suis plimū posse p̄ferre eos adiuit. Illosq; aplissimis tonis in sua deduxit sententiā. Atq; e eo p̄mōstrāte ut ex eis senectute vene- rabilior veniēt moze solito pauline placida voce diceret noctu ad se venisse anubē: ei q; iussisse ut eidē diceret se deuotōe sua delcātū plurimū: seq; adeo in tēplo p̄ quietē eius desiderare colloquiū. Que cū au disset paulina ob sanctitatem suam hoc p̄tingere arbitrata immēsum ex dictis secum gloriata ē: adeoq; vera credidit viā a deo anube auribus suis p̄cepisset ipsa mōdata: viroq; suo retulit ōnia. Qui stolidior piuge anuit p̄tē ut p̄noctaret in tēplo. Strat ergo ete in sacra igna- ris ōnibus p̄ter eam et sacerdotes lectus deo dignus: et tenebas iā terrā obumbrātib⁹ intrat paulina locū: arbitrisq; remotis post orōes et sacra deū expectatura lectū adijt. Cui iā soporare mū- d⁹ a sacerdotib⁹ intrōmissus et ex opposito ornatu anubis tectus affuit et cupid⁹ amate a se mu- lieris tuit in oscula. Zuberq; exauste somno atq; obstupescēt bono animo tē: se anubem a se diu- veneratū fore: e celo suis p̄cibus atq; deuotōe lapsum et in eius venisse p̄cibitū: ut ex se eaq; simi- lis gigneretur deus. Que ante alia p̄ijt ab amatio deo nūq; superi aut possent aut colueuissent miseri mortalibus. Cui e vestigio mūdus respōdit posse: iouēq; p̄ regulas in gremiū dani lap- sum dedit exemplū: et eo acubitu genuisse p̄scū q; postmodū in celum assump⁹ ē. Quib⁹ audijt paulina letabūda p̄ito annuit: intrat mundus nudus pro anube lectū: et āplexa coitūq; fruiē optato. S; cū iā nox irer in diē abiēs luce dixit eā filiū p̄cepisse: mane at scō sublato e tēplo a sa- cerdotibus lecto paulina viro que acta sunt retulit. Credidit insulsius hō et applausit piugi eni- rure deū. Nec dubiū quin ab ambobus fuisset expectantū piendi tempus: in mūdīs iuuenis ardēs nimium minus caute tolli apuissz. Zogdē fore conscūs eā aude in āplexus et coitū venisse ar- bitrans si p̄stratā a se ingenio suo eius ostendisset pudiciāā flexibile magis et auidā e q; noctis futurā: et sic faciliori viā iterum et sepius in cōcupitos posse redire amplexus: eunt ad templum pauline factus ē obuius dixitq; voce submissa. Beata inq; es paulina cū ex me anube deo cōce- peris. Verū longe aliter q̄ arbitraretur successit ex verbo. Nā cū exstupuissz paulina et in mentes ex gestis auditijsq; reuocasset plurima p̄festim fraudē sensit: et turbata se ad vtrum retulit: ei q; mū- di atq; sacerdotū tolli ut ipsa p̄cipiebat apuit. Ex quo subsequutum ē ut vir p̄quereret Tyberio a quo p̄pta fraude actū ē ut sacerdotes afficerentur supplicio et mūdīs multaret exilio: et lusa pau- lina in romani vulgi verteretur fabulā. Clarior simplicitate sua et mundi fraude scā q̄ ex anubis deuotione et seruata castimonia tā soletter.

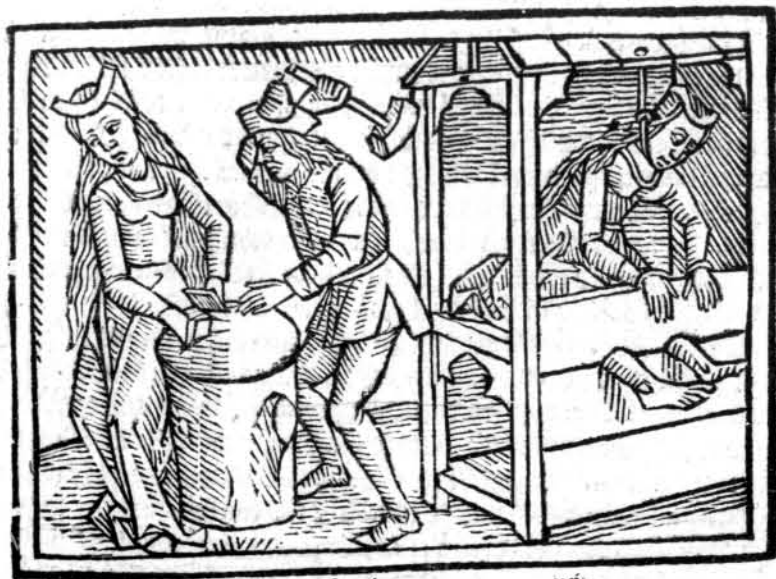

De Agrippina neronis cesaris matre. xx.

Agrippina Neronis cesaris mater genere imperto et monstruositate filij ac sua non minus quam
 davis factioibus emicuit. Nec etenim germanici cesaris optimi atque laudande indolis iuuenis
 ex Agrippina supiori filia fuit vocata Iulia Agrippina: et Gay Caligule principis soror: et
 nuptiarum gneo domitio hoi ex enobarborum familia fastidiosissimo atque graui. Ex quo Nerone infu-
 gne toti orbi belua pmissis ex matris utero prodit. Verum domitio interit: mox absumpto
 Nerone adhuc puulo cum formosissima esset Gayus frater eius huius spurcissimi turpi stupro ea abusus
 est: et sublimatus in principem seu minorem mores approbas eo quod se lepido domitij spe misauerit seu
 emuli alio impulsu ea fere bonis omnibus puata relegauit in insulam: quo tandem a militibus suis truca-
 dato eius dauidio substituto ab eodem reuocata est. Que tractu ipso cum audisset valeris messaliam
 varijs agnibus meritis solam spem et vestigio intravit: sibi natoque potius orbis imperij et celi-
 tem principem esto germanici patris sui fuisset frater deore pulcritudine sua aduersus Iuliam Paulinam
 opulente: calixto liberto et ellia priuata naraisso fauere ope pallatis dauidium in pgrade: nuptiarum
 suarum desiderium traxit. Sed obstare voto videbat honestas: eo quod illi neptis esset ex fratre. Ne-
 rum ordo vitellij subornati actum est: ut in desiderium suum cogeret pabus senatorum: eoque orate fieret
 a senatu deceret quo pstatet paruos posse neptes inducere: et sic Agrippina volente dauidio et ora-
 te senam eius venit in nuptias. Que tandem augusta dea est: et carpento in capitolium ferebat: solis sa-
 cerdotibus ante processum: et in aduersos sibi surte cepit supplicium. Demum cum astutissima esset muli-
 er tpe captato quibus vnusque sexus filij essent Claudio eum induxit suadere illi meminio pollione tunc
 plule: et vrgente plimum pallere liberto: quod ob stuprum Agrippine summe fauor erat ut Nerone puignum
 in filium adoptaret quod ante in familia Claudioz factum nemo mainerat: eius octauiam quam ex
 messalima susceperat: et quod Iulio Iuliano: nobili iuueni desponsata fuerat spoderet in coniugium. Qui-
 bus obiecta rata in casses belua indidisse non tantum dauidij assiduam ingurgitationum tedio quibus
 ne ante patris mortem bntant? Claudio filio in etate solida deueret exterrita naraisso et p bntico mi-
 ta potate quasi ppdoto futurum obicez arbitrata in morte Claudio factum exidiale pmetra est. Delect-
 tabatur quod dauidio belua plimum: illosque dibum dicebat ceorum: et ideo absque semine sua nas-

si sponte. Quod cum aduenisset Agrippina studiose coctas infudit veneno: eosque scdm quosdam ipsa ap-
 posuit temulento. Alij vero dicunt epulati in arce cum sacertonibus p alotu spadone p gultatore suum ab
 Agrippina corruptum appositas. Verum cum vomitu et alui solutioe videret saltem Claudio secutura
 ope xenophontis medicis illius veneno penis ad vomitu pnuadu poterat eo itum quo cupiebat ut
 or. Ipse tandem in cubiculum redit? ignarus omnibus pter Agrippinam mortuam est. Quod mors non aut
 ab Agrippina palam nunciata quam amicum suffragio omisso bntico tamque iunioro Nero iam pulchres
 sublimaret in principem. Quod adeo graui fuit Nerone ut matrem illico tamque bene meritam in cunctis tam
 publicis quam priuatis pponeret videret quod sibi titulum matris vero principum sumpsisse: et sic ex spcula
 roni principat? Agrippina toto effuluit orbi. Ceterum splendor iste tam grauis turpi macula labefactus
 est. Nam ecce plurius atque exilijs aliquandiu tabachata est. Preterea creditum fuit ea paciere pter natura-
 lem et debitam delectationem in matrem amore illecebram a filio fuisse dilectam: cum is meretricem ei p selem
 ces assumpsisset: et cubitum testaret plepe macule vestibus iniecte quoniam cum ea leticia delectatus est. Dato
 velint alij eam in facinoroso filio attraxisse desiderio recuperandi domini a quo deicta videbat: eo
 quod in Nerone quibusdam ex causis multum oblocuta fuerat. Quod firmari voluit ob id quod de cetero Nero
 sit assuetus fugere et p nubem et solitudines collocutionum. Attamen que que p m in coniugium su-
 um allegerat boletio pmerat: et ineptum iuuenem fraudibus et violeria sublimauerat impio in detesta-
 bilem quibus meritam mortem deducta est. Nam cum in multis filio grauis esset et meruit odiu. Ex quo omni ho-
 noze et augustali maiestate ab eo puata est. Que indignas et femineo irritata furore eidem uti pro-
 curauerat sese subrepturam impiu minata est. Quibus exterritus Nero cum ea et oculata nimium nosset et
 ob meoiam germanici patris amicum subfidijs plena veneno ter illam succipere conatus est. Sed discreta
 mulier antotus offensam vitauit. Demum cum et laqueos ceteros que in necem terederat euicasset
 intellexit Nero cautorem fraude agendum fore: eius exposcitur ab aniceto pscod daffis apud milonum olim
 a puertida nutritore suo ostesum et nauim posse pponi fragilem in qua suscepta Agrippina tolli ig-
 nara p ditari posset. Quod cum Nerone plauisset eam ab antio veniente quasi pteritorum odiorum penitens
 ficta filiali affectu susceperit in vnis: et vsque domum psecutus est. Inde apparata nauis in suam pri-
 uatam ad cenam itura illa pscendit comitantibus ceperet gallo et atetonia liberti eiusque p nocte nauiganti-
 bus dato signo a pscis cedidit rectum nauis plimo plumbo graue et oppressit ceperium: cum in-
 te nauis ageretur ut tras glo mari nauis vertere in lat? auxilia accetronia inuocante cor remissis oc-
 cisa est: et Agrippina huiusmodi sancta et in mare tandem deicta a litoralibus suffragantibus in lucinum lacum
 villamque sua deducta est. Unde ea iubete ab egerim: o liberto Nerone qui euasisset nunciatum est. Qui de-
 tineri illum iussit quasi saluti sue infidiantur venisset: missique sunt auicet? et herculi? tetrach? et oba-
 tius centurio daffian? ut illam pmeret. Et cum esset ab auiceto aradata tom? et acillula qua sola socia
 ea erat Agrippina fugisset inuogressi ministri ad eam p m? herculi? caput eius fuste percussit. Unde
 cum ipsa cerneret centurionem ferrum in mortem eius expediente psclo utero damauit ut ventem
 ferrent: tunc sic occisa nocte eadem cremata est: et vilibus exequijs terra pfecta leue tumulum
 sui in via prope milenum et cesaris iulij villam eidem apponentibus. Alij volunt a Nerone psceta p
 cedere et ex mebris aliqua ab eodem danata aliqua laudata et tumulum sepultam.

De Epicuri libertina femina. xi.

Epicius exera poro qz rona credit femina: nec m̄ illo generi fulgore spiciua: s; a liber
to gēta p̄re libertina mulier fuit: z q̄ lōge n̄: p̄e nullis delectata bonis artib⁹. Circa n̄
p̄te exitū sibi generosum fuisse animū patefecit virili robore. Rescētib⁹ qdē ap̄d rōnos z ytalos
oēs nerōis rōnōz p̄nāp̄is insolētis lasciuissq; eo itū ē: vt lucio p̄sone p̄nāp̄e in eū nonnulli
senatorū aliozq; diuū asp̄irarēt. Quāq; rē in finē trahere varijs tēptaret colloquijs quo pacto
nescio s; in noticiā epicius p̄dē deuenere oīs: z iuratorū nōia. Verū cū iudicio suo n̄m̄ p̄
traheret op⁹ q̄si tedio affecta in cāpaniā secessit: z dū ap̄d p̄teolos forte resideret, ne tēp⁹ fineret
abire vacuū, voluiss̄ paulū d̄ynolarcē dāssiq; rōne p̄fectū z olim agrippine infectorē p̄uēit: ra
ta m̄lū molimētū addere iuratori si eū trahere poss; in pres. Et ostēsis lōgo ordine nerōis flagi
c̄is fastidijs iep̄isq; morib⁹ z insolētis z inde e⁹ in eū ingratiuidine q̄ ob tā grāde saūn⁹ agrip
pine sc; cedis in re nulla tā b̄n̄ de se meritū p̄mouiss; iuratorz app̄ruit: totisq; p̄p̄tib⁹ conata ē eū
iurari addece locū. S; lōge aliter q̄ arbitrarēt epicius secutū ē. Nā voluiss̄ exptur⁹ nūqd̄ obser
quijs in se p̄nāp̄is grām flectere poss; q̄z ito illi cesari copia p̄cessa ē epicius dicta reseruit oīs
esto nō egerit qd̄ rebat. Nā abiguo adhuc hōi astuta mulier n̄llū asp̄irantū nomē ediderat. Ea
st accita fieri nō potuit vt ex rogat q̄q; ap̄iret rogātib⁹. Tādē cū seruaret sub custode iuratiōe
p̄ iuratos ip̄os tū patecā iterū in examē reuocata quasi suppliciorū hōibus impatiūoz facili
us ab ea qd̄ oprabat extorq̄ri poss; lōgos auarū carnificib⁹ inferētib⁹ vltro ne sup̄ari viderē
tur a femina nullū p̄stāssimū p̄torz reseruit archaniū. Tādē in diē reserua postē cū p̄oib⁹
ite nō poss; timēs si tercio vcaret nō posse subsistere solutā p̄torz saluā arcui felle q̄ seruabat im
plicuit: z scō laq̄o gutturi iniecit suo. Et cū oīs illi corpori dimississ; molē ne asp̄iraret obeēt violē
tā sibi mortē p̄stituit. Verū p̄strata p̄uēbio quo docemur tacere qd̄ nesciūt muliere. Et sic ne
ronē vacuū tēpidūq; reliq;. Qd̄ qdē z si maximū videat in femina lōge tū sp̄ctabili⁹ ē si sp̄ctet
eiusdē iuratoris egregiorū hōim incōstātia q̄m̄ alit⁹: q̄z ab epicius p̄gratorū nō tā robuste iu
uētur fuit q̄ nedū pati p̄ salute p̄p̄a qd̄ p̄ aliēa sc̄ia passa ē: s; nec audire tormētorū nōia pateret
Quiny mo p̄cōstati p̄stet q̄ nouerat de asp̄iratorē narraret. Et sic nō sibi amāssq; p̄p̄at: cū p̄t
nisi sibi sc̄ia p̄p̄ass; indita Oberare crederē naturā rerū aliq̄m̄ dū m̄te moralitū corpib⁹ necit illā
p̄torz isūdeō sc̄ineo quā virili imississe crediderat: s; cū de⁹ ip̄e dātoz talitū sit eū cā op⁹ suū tor
micare nefas ē credere.

De Pompeia paulina Lucij annei Senecae coniuge. xij.

Pompeia paulina lucij Annei Senecae preceptoris neronis indita fuit coniux: vtū autē
romana an alienigena fuerit legisse non recō. Atamen dum sp̄s eius generositate
interior credisse malim romanam fuisse potius q̄z forensē: z si certa caramus origi
ne certissime tamen p̄ssimi eius amoris in virum exemplo illustriū viroz testimonio nō ca
renus. Credidere quidem ex honestissimis illius cui hominibus q̄ plurimi seuidā neronis po
tius q̄ crimine Senecae eundē senecae: atq; celestem virum p̄sonāne iuratiōis labe
notatum: si labe iure diā p̄t in tyrānū agere quid aduersum. Qua sub vmbra ob vt⁹ p̄mo
ob innatum in virtutes odiū ab ip̄o nerone seuidi in senecā via p̄p̄a ē. Esto arbitratū qdā sint
impulsu pompe atq; tigillini vniū impatori crudelitatis p̄siliū coitū sit: vt indiceret p̄ cōiūtiōē
Senecae vt sibi mortē eligeret. Quē cū se ad exatōz amingere vidiss; paulina sep̄tis solato
rijs viri ad vitā blādijs qd̄ horabat castissimi amoris impulsu mortē z illud idē mortē genus
forti animo capere vnaū coniuge disposuit. At quos iūctos hōesta vita tenuerat iūctos mors
vna dissolueret. Et cū impauida rep̄tē intrass; aquā eadē hora cū viro ad effūdē dū sp̄z vnas
sp̄uiss; iussu p̄nāp̄is. Et in eā nullū erat p̄culare odiū ad opprimē dū paululū infamiā in
nate crudelitatis renitēs a seuis mortē subtracta ē. Verū nō ateo cito sanguis p̄sistere coact⁹ cū
pallore p̄p̄tio restaretur mulier optima plimū vitalis sp̄s emississe cū viro. Tādē cū patris a
nis viri mēozā laudabili viduitate seruasset cū aliter nō poss; nōie saltē senecae p̄iur: dāsi diē.
Quid p̄ter amoris dulcedinē z asp̄irantū pietatē insignē ac venerabile sacū coniugij suasisse potuisset
mulieri optime malle hōeste si potuisset cū sene coniuge mori q̄z vitā vt facit plimū femine sc̄ia
dis nup̄ijs nō abs; exultācia itūdis fuare. Verū i maximū mōnal pudiciāe cretūnk̄lis h̄is

diebus non dicā secūda aut tēcia / qđ ōnibz fere cōe ē / s; sextū septimū z octauū / si cas⁹ emer
 serit / inire p nubiū adeo familiare ē z nouorū vīrorū thalamis inferre faces vt vīceat morē mere /
 triculis abstulisse qb⁹ p̄suetudo ē p̄noctādo nonos sepissime mutare p̄ubir⁹. Nec alio subeunt
 vultu iugalia sepius iterata iura qđ si p̄sanctissimū hōestati p̄staret obsequiū. Ego ē nō satis certū
 ē an ex lupunaris cellula an ex p̄mōnū vīri thalamo tales exire dicēde sint. Nec dubitē suspi
 candū: quis ceterius agat aut inhonestius intrans aut stultius introducens. Ne eu miserū quo
 nostri coruere meruere mores. Consuevere veteres: quibus erat pronus in sanctitate anim⁹ ig
 nominosum arbitrari nedum septimas sed secūdas inisse nuptias: nec posse de cetero tales ho
 nestis iure misceri maionis: hodie lōge aliter. Nā libidinofam puriginē veteres suā formosi
 ores carioresq; se existimātes quoniam crebris spōsalijs vicuitates supata fortuna toties pla
 cuit maritis varijs.

De Sabina poppea neronis cesaris coniuge. cxiij.

Sabina poppea romana z illustris fuit femina. Tollij nō equidē extreme nobilitat; vi
 ri filia: qđ nō ex eo nomē sumptit sed a materno auo poppeo sabino vīro indito ac
 qđ triumphalis cecorū z solari insigni. Nec illi ceterē muliebres defuissent vires si ho
 nestus affuisset animus. Fuit enim formositate inuise z manū suis ānis ceteras romanas pul
 critudine excedē p̄similis: p̄terea erat illi sermo blandus z laudabili sonorus dulcedine inge
 nium egregium atq; verisimile si co hōestis artibus fuisset vīa. Nosq; illi fuit assiduus palā mo
 destiam p̄ferre: dam sūt vt lasciuia: p̄mūe mulierum animē: z cum illi rarus in publicam eē egres
 sus arte tamē nō caruit. Nā cū intellexisset callida mulier inuicū orō sui multitudinē z p̄mores

potissime delectari semper eius parte velata egressa est. Non quidem vt absconderet quod concupi
 sci desiderabz: verum ne inuentium oculos liberali nimium demōstracōe faceret: sed pot⁹ qđ oc
 cultauerat velo vidētū desiderium linqueret. Et ne p̄ mores omnes suos discaturam / cum nunq;
 fame pareret eo libidinem flectebz suam quo paratior ostendebat vtilitas: nullum faciens inf
 maritos mediorūq; discrimen. Hīs insignita non femina obsequentem sat fortunaz habuit. Nā
 cum sibi abunde facultates ad gloriā generis sustinendam sup̄erent: primo iusto Crispo ro
 mano equiti nupit: z cum iam ex eo peperisset filium suggestu ottonis iuuentute luxurq; valent
 poteratq; neronis contubernio eidem ottoni adhefit adultera: nec diu z coniunx effecta est. Sa
 ne is seu amoris feruore minus cautus seu iam nequiens p̄tulce mulieris tollerare mores z ob
 id eam in neronis concupiscentiam trahere conaret seu sic exigente fortuna poppea conuūcio ce
 saris surgens auditis dicitare consueerat se ad illam rediturum: cui a sup̄is omnis p̄nit⁹ su
 issz concessa nobilitas: eleganna morum: z diuina formositas in qua consistent omnia vota
 mortalium atq; gaudia voluptateq; felidum. Quibus facile irritata neronis libido adinuenta
 non longa cunctacōe p̄t intermedijs aduēdi via in amplexus p̄ncipis volens cupiensq; tūe
 nit. Nec multum distulit z artificiosis femine deliniment; adeo iterū est nero vt arbitaret ea
 esse vīssima que dicitare consueerat otto. Quod cum nosceret sagacissima mulier dissimulādo
 quod optabz captato tempore fictis p̄fusa lacrimis aiebz aliquando se amorem suum ōnino
 quo cupiebz inferre non posse: cum z ipsa ottoni coniugali iure obnoxia essz z p̄ncipem tenet
 grā atq; ancillule p̄licis aduerrebz. Ex quibus secutum est vt otto sub sp̄cie honoris amorus p̄
 fectus lufitane p̄ouīcie mitteret z atq; excluderet ōnino. Inde in Agrippinaz p̄ncipis ma
 trem inuehi cepit poppea dicens aliquando p̄ncipem ne dum imperio sed nec libertate gaudere: z
 eum esse pusillum: z tutiās arbitrio trahi. Quibus obstante nemine ob odium fere omniū in
 superbiam Agrippine actum est vt neronis iussu misera mī violenta morte subtraheret z paula
 tim subtraheret emulū plures: tigillino opitula nte castrorum p̄fecto. Tandem cum p̄ncipem
 in sui delectacōnem ardentissimum teneret: z obstacula defidatū sui cuncta fore sublata in coniu
 gium neronis explicare recā cepit. Et cum illi iam peperisset filiam vnicam meminio regulo z vī
 ginio rufo consulibz quā summo cum gaudio nero susceperat tamq; augustam poppeam nūc
 pauerat iam audaci orōe instare cepit: dicens nemini geminam concessisse noctem quin exsti
 gio sequeret connubium: neq; se fore degenerem z facunditate veteri atq; formositate corpori im
 peratoris mereri nuptias. Et cum flagrantem p̄ncipem in desiderium traxisset connubij primo
 octauia coniunx olim claudij cesaris filia in pandereiam insulam innocua religata est: z dē mī
 vīgesimo erat sue anno impulsu poppea nerone mandante occisa: z poppea cesari iuncta coniu
 gio. Sed non diu longis artibus questio atq; posito culmine gauisa est. Nam p̄gnans iterū
 facta foruita neronis ira calce percussa diem obiit. Lūius aboleū corpus igne romano more p̄
 bibuit: sed exterarum regum ritu magnifica exequiarum pompa cesari publice iussit. Illudq;
 refertum odoribus iuliorum tumulo condi. Ipse autem pro rostris illam z potissime formosi
 tar p̄cipue longa z accurata orōe laudauit nonnulla fortune seu nature bona quibus insigni
 ta erat longe clarissimarum virtutum illi attribuens. Erat mibi inf̄ has poppea fortunas quid
 dicerem in mollidēz nimiaz in blandicias p̄ulantiā lasciuiaq; mulierū certissimū atq; p̄ncipio
 sissimūz vī⁹ credentiūz animorūz. Sed ne videret sarcā potius qđ hystoria recitasse omittendū
 censui.

Ariaria mulier nullo alio sui generis splendore cognita nisi quod Lucij Vitellij fratris Auli Vitellij Romanorum principis coniux fuit. Et seu ob servitium in viri amore seu ob infatigabilem animo natura atrocitate rata fuit ferocitas: quod ob adversum mulieribus morem meorum digna visa est. Discordantibus et ob principum Vitellio Cesare atque Vespasiano actum est: ut cum intrasset tartarinam volucorum opidum: nonnulli gladiatores sub Iuliano quodam duce et remiges et plures rone dassis haud longe a circulo morte sub Appollinario praefecto morantes et ab his cum Vespasiano sententibus per negligentiam et securitatem teneret: servus cuiusdam iudicium factum est ut nocte illa intraret. Qui dum in semisopitos arma accipientes hostes atque opidanos infestos sero servitret Ariaria quae per noctem secuta vitam divitiam intrauerat in pugnis victoriam auda accincta gladio et Vitellio immixta militibus nunc huc nunc illuc per medias noctis tenebras inter damones dissonos et discurrentia tela sanguine morientiumque singulis extremos nil militaris severitatis omittendo irruerat in multos. Atque ut auderet nimium atque superbe in hostes egisse relatum est. Ingentes insano peccore iugalis amoris sunt vires: nulla illi dum ovis gloria extollat formido: nulla pietatis memoria: nulla fanae sexus culverentia: nulla quae quoniam existimatio. Donavit Ariaria in rebus viri omnia facili labore subire et neque feminas: quibus ut plurimum mos est diuturno muti murmure in sinu pugnis exarmari: sed robustos iuvenes atque bellicosos horrore quibus corripere. Et si tunc cum impetu se tulit haec in arma nocturna mulier quae credit ea se in facinorae fuisse percipiam cum non succurrerint seu excidisse sint seu celebres sole mortalium peccora subire. Ego quidem reor quod a memoria sublata sunt longe alijs meritis spectabilem fuisse Ariariam.

Proba scilicet et nomine sancti notanda meorum dignissima fuit femina: et ut et ignoret nobilitas et origo placet nonnullis et pictura credo ea fuisse romana. Alij vero clarissimi viri asserunt ea ex oppido orti oriunda et cuiusdam aetolphi coniuge et christianam religionem. Hec sub quoque atque propterea factum sit liberalibus artibus valuisse ligere per se. Verum inter alia eius studia adeo purgillima cura virgiliani carminis docta atque familiariter effecta est: ut fere omnino ope a se profecto teste in prospectu et memoria se habuisse videat. Quae dum forsitan aliquando perspicaciori animadvertentia legeret in exitu macos incidit ex illis omnem testamentum veteris historiae et novi seriem placito atque expedito et succi pleo versu posse describi. Non egredere admiratio caret tam sublimem phidratorez mulieris subintrasse certum sed longe mirabile fuit extantem madasse. Quae in pio propterea praesens nunc huc nunc illuc per buccolam cum georgicis atque Aeneidum saltem discurreto carne nunc hac ex parte vestros integros nunc ex illa meorum periculas carpens miro artificio in suum redegit propositum: atque apte integros collocans et fragmenta praecedens suata lege proxi et carminis dignitate ut neque nisi expressim propages possit advenire. Et his ab orbis exordio principium faciens quid historiae in veteribus atque novis legit literis et ad immissionem sacri spiritus tam compe composuit ut huius compositum ignarus homo propheta tam pariter et evangelistam facile credat fuisse virgilium. Ex quibus non minus commendabile sumitur huic sed mulieri sacrorum voluminum integram seu satis plenam fuisse notitiam. Quod quod rarior etiam hominibus nostro contingat evo dolentes novimus. Voluit insuper egregia femina labore suo compositum opus vocari centonam quod ipsi plepe vidimus. Et quod magis ille meorum proxi dignum putamus tantominus credimus tam celebre mulieris huius ingenium.

huic tantum acquieuisse labori: quinymo reor si in annos ampliores vite protracta est eam alia in super didisse laudabilia que librationum desidia nro tamen incommo ad nos usque tenuisse nequere. Quae inter ut nonnullis placet fuit homeri tentona eadem arte et ex eadem materia qua ex virgilio sumperat ex homero sumperat carminibus edita. Ex quo si sic est sumit eius cum ampliori laude tam doctissime grecas novissimas ut latinas. Sed quod nunc quod optabilius audisse feminam maronis et homeri scandentem carmina: et apta suo opi seponere: selecta artificioso proxi necceneni: eruditissimi prospectent viri. Quibus dum sit sacrarum litterarum insignis professio arduum tamen est et difficile ex amplissimo sacri voluminis gremio nunc hinc nunc inde partes elicere: et ad serie vite christi in unum passis verbis placet cogere uti haec fecit ex genalico carmine. Erat huic factis si femineos phiderem mores: colus et auis atque textina si more plurimum torpere voluisset. Sed quoniam sedula studijs sacris ab ingenio signidai rubiginem abstertit omnes in lumen evasit eternum. Quod utinam bono invenitur animo voluptatibus obsequentes et otio: quibus prograde est cubiculo insidere: fabellis frivolis irreparabile tempus terere: et a summo oser mane in noctem usque totam proxi sermones aut nocuos aut manes blacterando reducere: seu sibi tantum lascivendo vacare. Adveniret excol quatum differentie fuerit inter famam laudandis operibus querere et nomen una cum cadavere sepelire: et tanquam non vixerint e vita discedere.

Faustina augusta: que et inter divos postea relata est: glorie plurimum viues moriens quae viri sui magis benignitate quam opere suo consecuta fuit Antonini pii cesaris Augusti ex Faustina coniuge filia: et marco Antonino pio adoptato in filium nubio iuncta: eoque patre mortuo imperavit una cum viro: et consultu senatus Augusta appellata est. Non parva

h

eo tempore gloria mulier. Nam zfi procedentibus ab augustis viris augustarum pgnomē eēt nulli ante hanc senatus consulto fuisse pcessum adinuenio. Sui preterea tam exquisiti decori vt aliquid diuinum moralitati eius crederetur admixtum. Quod ne consumeretur sentio aut morte: actum est: vt iuueniula z etate proeclior aureis argenteisq; ac ereis nūmis eius effigies sculperetur: z in ho dienum vsq; perdurat: in quibus z fi oris habitus oculoꝝ motus color viuus duos z hylaritas faciei defuit illud tamen liniamēta testantur permaximum. Sane quantū totius orbis fama celebratum est tantum turpi impudiciā de nota polluti. Credendum quidē ē hāc nō vno preter virum contenta fuisse amasio quiny mo in amplexus pluriū deūisse. Ex qb⁹ quozdam nomina detēxit infamia. Nam vetulus quidam inter eius adulteros habitus est. Sic z orphicis: z post hūc moderatius: sed qui ceteros anteuit terculus nominatus ē. Quē etiam aiūt ab Antonino secum in cena comperum: z his supradditus marcus vtus nō obstāte quod eius esset ex lualla filia gener. Et quod omnium hoꝝ turpius est: aiunt eam gladiatorem quēdam a deo amasse vt ob desiderium eius incurreret egritudinem fere letalē: z sanitate defiderio Antonino concupiscētiā detēxisse suam: eūq; medici consilio vsū ad feruorem sebandam lan zuentis: gladiatorem occidi fecisse: z adhuc eius repenti sanguine omne delinisse: cor pus egrotē: z sic ab impetuoso amoris estu acetiā morbo liberasse coniugem. Quod quidē remediū fictum credidere prudentes: cū tēporis in processu commodus Antoninus ea tempestate conceptus non delinī sanguinis sed habitū potius cum gladiatore pabitus scelestis operibus suis quibus potius gladiatoris q̄ Antonini credebatur filius testimonium veritati prestaret. Quibus in faustine ignominiam psonāibus Antonino ab amīis sualium ē vt illam occideret seu salte quod humani⁹ videbat abdicaret. Atū Antonin⁹ cuz eēt mitis ingenij hō esto egre ferret adulteria p iugis recusauit in consiliū ire z ne in mal⁹ euaderet detē⁹ ppxi maluit. Hec aliud suadēibus respōdit amīis q̄ oportere repudiatis votes restitui. Nolēs ob id intelli/ gi q̄ ob faustina teneat impiū: sed ista hincōa sunt: sepissime quibus ē intuitu minimo min⁹ etiā aduerterēt scō laefactari honestiores p iugere: z e nubilis redeamus in lucē. Antonino at apud orientales reges magnifice republicā tractate actū ē vt faustina in vico alalee in radicibus tauri monti egritudine diē dauderet extremū. Quā antonini precibus senatus inter diuos extulit z de cetero diua faustina appellata ē: quod apud rōnos mulieri nulle ante pgerat. Et cuz eā tā castrozū matre appellatū: Antoninus em tēplū eo in loco in quo discesserat pstrui fecit insigne z eidē stans iussit apponi pspicias: insinuatq; puellas sacerdotes tēplo q̄ faustinianas vocari precepit: z sic loco tē p tēpus ibidē celebris habita est faustina vt quod subtraxisse danti ratis videbatur lu furia: ceitas lardret.

De Semiamira muliere messana. Kvj.

Semiamira greca fuit mulier ex ciuitate Messana: quo nō tpe genita nō pstat: cū dantur sit variā quandā messanā iulie scilme coniugis olim seueri p̄nācis impator? seinā ei fuisse matre. Inhoēsta qdē aliquādiu fuit mulier: sed p⁹ hęc filij dantate z senatu ē p̄nāpātū conspicua scā ē. Hęc vt p̄isca sinam⁹ probra: mater fuit varij heliogaboli p⁹ phebet sacerdotis inde rōni p̄nāpā: quē ex Antonino caracalla impatore ē aliquādo p̄nāpātū vsa fuerat: affirmabat gēitū: tātaq; vulgari corpis laborauit infamia: vt heliogabulus adhuc puer nō ab auia variā vt putauerunt aliqui: sed eo a cōdiscipulis vocaret vari⁹: qz ex variōū hōiū p̄nāpātū quibus p̄nāpātū miscerat mater videt genitus. Ceterum cū is eēt spectabilis forma z ob sacerdotiū plurimū p̄nāpātū z creditus assertōe matris a militibus p̄nāpātū Caracalle filij: factum ē auie p̄nāpātū qz plurimā p̄nāpātū iulianā impatricē sagacitate amulauerat sua vt p̄nāpātū de macrino imperatore militibus eozū in eū si quid in macrinum attēpauerat deueniret consensu. Hęc difficulter. Erat em eo tpe tante auctoritatis apud romanos exercitus Antoninorū nomen atq; familia vt nil magis qz vt ex eis aliquis p̄nāpātū teneret optaret a cunctis. Hęc diu cū in macrinū p̄nāpātū heliogabulus haud longe ab Anthiochia impator? salutaris est z Antoninus nominatus. Quod dū in Anthiochia audisset macrinus miratus variē mulieris audaciā cuius opus hoc vt erat suspicabat iratus ē: dū heliogabolū obfideri curat iulianus in hoc missus occidit: z eius milites in fidem heliogaboli transitum fecere. Et cū ipse macrinus aduersus heliogabolum descendisset in pugnā victus atq; fugatus ē: z post paululū in bithinie vico vna cū dya:lamēo filio occisus. Ex quo heliogabulus quasi Caracalle par? mōtēpulsus ope variē auie sue indubitatē p̄nāpātū adept⁹ ē: z romā venies a cūcto senatu maximo cū de fiderio expectat⁹ atq; susceptus ē. Ex qua repentina p̄nāpātū Semiamira vsq; ad astra fere telata ē: vt augusta nūcupata z fornicibus romani p̄nāpātū aule dominiū consecuta reuulit.

Hac una fulgidior causa. Nam dato sceleratus esset heliogabulus cognoscens se auiæ facti prin-
 cipem et persequens filie genitricis sue intantum illam quasi loco retributionis honoribus pre-
 tulit ut nil fore nisi ea disponente pateret: et cum eadem die qua romam intrauerat senatum habu-
 isset iussit matrem rogari ut in senatum accederet: que a consule rogata concessit ei quibus ibi re-
 liquis senatoribus apparato subsellio more ceterorum de agendis sententiam dixit quod mulieri al-
 teri contigisse memoria nulla est. **D**ignominiosum spectaculum inter grauissimos viros vidit
 se e lupanari pueri euulsam meretriciam sedisse et ubi de regibus agebatur inter lenones assue-
 tam dicentem sententiam. **L**ibertas vetus: o prisca sanctitas. **S**enatorum indignatio venera
 da: qua minus graues homines ex tam celebri collegio pellebantur nota deturpati consortia ubi
 eo: spectas ne infamem mulierulam curionum: fabianorum: scipionum catonumque loca sedam
 tem. Sed quid mulierem senatoriam quero: cum hostes reipublice et illecebros iuuenes exteri at-
 que incogniti vobis et orbis teneant principatum. **Q**uid tandem. **N**unc postea senatum helio-
 gabulus intrauit quin una secum intraret sanctissima mater. **L**ui hoc insuper fecit cetera felicitas:
 ut tam grandis existimationis haberet vulgo et Sibillis et preponeret omnibus: preterea cum salu-
 dienda sint dicta quod sequit ridiculum est. **T**ante enim fuit hec mulier apud ignauum filium di-
 gnationis ut in quirinali colle facta ab eo loco quem cenaculum appellauit ubi iam dudum so-
 lenibus diebus matronarum quandoque consueuerat esse conuentus ordinatis mulieribus que
 tam conuenirent statutis diebus in locum iussit eas senatorio more de moribus et agendis cir-
 ca statum matronarum consulta faceret: legesque instituerent: et huic tam discreto senatui **S**emi-
 amiram principissam constituit. **A**qua senatus consulta plurima queque ridenda manasse compr-
 tum est. **S**anctum quippe eo in collegio fuit quo vestiu vti et quibus ornamentis fas esse
 cuique. **L**ui etiam eedere: cui assurgere: cuius etiam ad osculum venire vnaqueque matrona debet
Insuper et que equo aut carpento mulari seu sella vbi debet et huiusmodi. **Q**ue et potius vti
 erant: viderentur inania et ludo que veritati similia et potissime muliebri vanitate pensata et inepto
 vulgi iudicio eo tamen tempore premaxima visa sunt. **S**ane cum nil violentum durabile si fa-
 cile dissoluta pietate in auras. **N**am cum potius meretricio quam matronali ritu in principis aula se-
 se haberet **S**emiamira vacante etiam filio obscenis atque profusis libidinis eorumque itum est:
 ut heliogabulus pro meritis occideretur a suis: et cum eo **S**emiamira vmbra splendoris reli-
 cto cetera in doara iaceretur: et inde vna cum caduere filii traheretur in **L**yberim: ne cursus iu-
 uentutis eius differe videretur ab exiit: quod et nos viuentes misere minime cogita-
 mus.

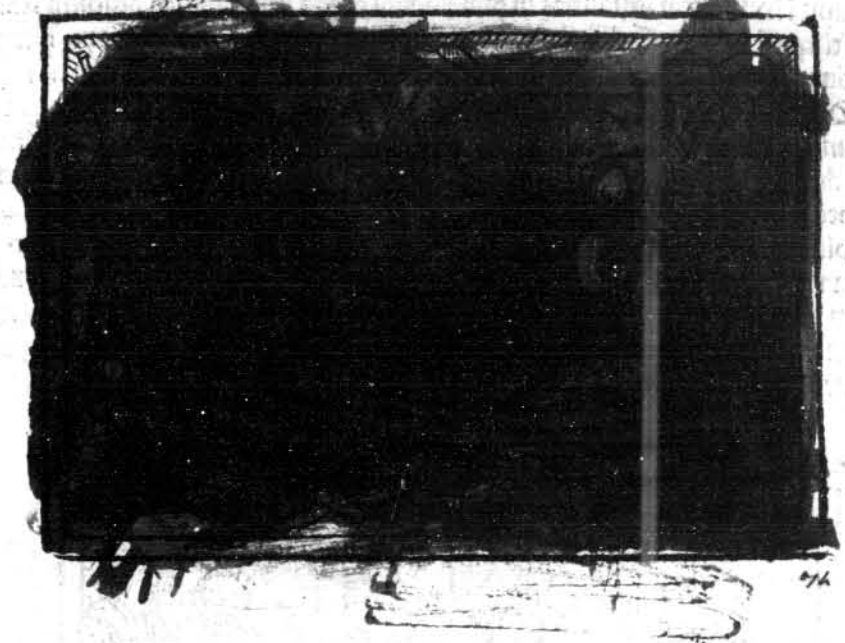
De Zenobia palmyrenorum regina. xxxij.

Zenobia palmyrenorum fuit regina: tam eximie virtutis femina prisca restantibus litte-
 ris ut ceteris gentilibus indita fame preponenda sit. **H**ec ante alia genere fuit insignis
Nam a ptolemeis egiptorum regibus daram volunt originem habuisse: parentibus
 tamen memorie non concessis. **D**icunt autem hanc pueritia sua spiritus omnino muliebribus

officio cum iam corpusculum eduxisset in robur filias et nemora incoluisse: plurimum acincta pha-
 terra ceteris caprisque et cursu atque sagittis fuisse infesta. **I**nde cum in actores tenuisset viros vltos a
 plebsi ausa: pardos leonesque insequobuos expectare capere et occidere: ac in pda trahere: et impau-
 da nuncios nunc illos saluos et prupta motu discurre: iustra pscutari: ferarum et sub diuo somnos
 etiam per noctem capere: ymbres estus et frigora mira tollerantia lupare: amores et hominum pueritia sp-
 nere a fuerat: et virginitate summope colere. **Q**uibus fugata muliebri mollitie adeo ea in virile ro-
 bur durata aiunt ut coetaneos iuuenes luctis palestinaque ludis omnibus viribus superaret. **T**andem in
 stante etate nubile amicum confilio otenato iuueni equis studiis durato et longe palmireno-
 rum nobiliori principi nupta voluit. **E**rat hec speciosa corpore esto paululum fusca colore ficem ven-
 te sole regionis illius omnes sunt incolae: preterea nigris oculis niuisque dentibus decora. **Q**ue cum
 cerneret otenatum captum a sa. pte rege persarum valeriano augusto turpicus seruicio danato et ga-
 lieno filio: effeminatorem pscete ad orientale occupadu impium inuicem non imemor duritie palestine
 armis formositate regere: et sub viro militare disposuit et cum eo regio nomine et ornatu atque cum
 herode preuigno collectis copiis in sa. pte late iam mesopotamiam occupantem animose progressa
 est: et nullis pennis laboribus nunc dudis nunc militis officia pagas non solum accerrimum virum
 et bellorum expertum virtute armorum superauit: sed credum eius ope mesopotamiam in iurisdic-
 tionem venisse: et saporem castis eius cum pueris et ingenti preda captis usque thesiphontem pulsum
 atque secutum: nec multo post quietum maciani filium qui patrio sub nomine orientis imperium
 intrauerat ut opponeretur curauit vigilanti studio. **E**t cum iam omnem orientem ad romanos
 spectantem vna cum viro pacatum obtineret: et ecce a meonio consobrino suo odenatus vna cum
 herode filio occisus est: et ut quidam asserunt: ob inuidiam existimantibus alijs zenobiam in mor-
 tem herodis prestasse pensus: eo quod sepius eius damnasset mollitie: et ut filijs heremiano et thi-
 molao quos ex odenato suscepit successio cederet regni. **E**t imperante meonio aliquandiu quiescit
Arum meonio breui a militibus suis tradito quasi possessione vacua derelicta generosi ani-
 mi mulier in precesseratum imperium intrauit continuo et filijs eius adhuc paruulis imperiali
 sa. gulo humeris perfusa et regis pntata pparuit filiorumque nomine longe in agis que sexui conueniret
 gubernauit imperium. **N**ec segniter: nam in eam nec galienus nec post illum **C**laudius imprar-
 tor aliquid attemptare ausi sunt. **S**imiliter nec orientales egipti: nec arabes: nec saraceni: aut
 armeni populi: quin ymo eius timetes potentiam suos posse seruare terminos fere preter. **F**uit enim
 illi tanta bellicorum industria et adeo acris militie disciplina ut eque illa magni penderet sui exercitus
 et timerent apud quos nunquam condonata est nisi galeata et in expeditionibus vehiculo carpentario p-
 rarissime prebatur equo sepius incedebat: et inde nonnumquam tribus vel quatuor milibus passuum
 cum militibus pedes signa precebebat: nec fastidiuit cum duabus suis quandoque bibisse cum esset ali-
 as sobria. **S**ic cum pntis et armenis principibus ut illos vrbantate et facecia superaret. **F**uit tam
 adeo pudicie seuera seruatrix ut nedum ab alijs abstineret omnino sed etiam odenato viro suo dum
 viueret se nunquam exhibere preter ad filios procreandos voluisse legimus. **H**ac in hoc se habita di-
 ligentia ut post concubitum vnum tantum abstineret ab altero donec aduenteret vnum conceptissim ex il-
 lo. **Q**uod si contingerat nunquam preter post partus purgationes a viro tangi patiebat plerius. **S**i
 autem non concipisse perceperat se vltro poscenti viro consenciebat. **L**audabile iudicium mulieris
Satis quidem apparet arbitratam nil ob aliud a natura mortalibus immisam libidinem que

vt prole innovatōe p̄tinua servaret posteritas: et reliquū tanq̄ superuacūū viciōsumq̄. Petra/
rissimas quōdā huiuscemōi moris p̄pries muliereo: hec t̄m ne amēte differēt ministeria ad opor/
tuna comētica preter enuchos etate atq̄ morib⁹ graues neminē vnq̄ vel praro admitti voluit.
Axiq̄ preterea r̄tu regio et magnifico sumptu vsa ea qua reges vtunt̄ p̄opa: p̄licoq̄ more vo/
luit adorari: et ad instar romanorū impatorum conuiuia celebrauit in eis vasis vsa aureis gem/
marisq̄ quibus olim vsam Troparā acceperat. Et q̄q̄ seruauit thesauroū p̄maxima eēt ne/
mo vbi oportunū visū est ea magnificentior aut p̄sultior visus ē: et si plimū venatoribus armis
q̄ vacasset non obscuret quin litteras egipcias nosceret et sub longino p̄ho p̄ceptore grecas
etiam disceret. Quamū suffragio h̄storias omnes latinas grecas et barbaras summo cum studio
vidit: et mēorie p̄mēdauit. Hec hoc t̄m quinymo creditur illas etiā sub p̄ythomantis breuitate
traxisse: et preter suū v̄dioma nouit egipciū: eoq̄ cū firiacy sciret vsa est: iussitq̄ filios latine lo/
qui. Quid multa. T̄m p̄fecto fuit hec vt galieno atq̄ aureolo et daudio augusto sublaris et au/
reliano integro virtutis hōie in p̄ncipatu suffecto ad ignominiam romani nōis explandam
et ad in genē gloriā p̄sequēdā in se traxerit. Nā marcamānico bello pacto et rome rebus compo/
sitis aurelianus cū omni cura zenobianā expeditōez assumpsit et multis egregie aduersus barba/
ras nationes eundo confectis cum legionibus t̄mē haud lōge emessam ciuitatē tenuit. Quā pe/
nes zenobia in nullo p̄terita vnacum zeba quodā quē bellū susceperat solum cū exercitū suo cō/
siderat ibi inter aurelianā et zenobiā de summa rerum acriter diū pugnatum ē. Ad vltimū cū
romana virtus videret̄ superior zenobia cum suis in fugā v̄sa palmyra sese recepit: in qua cuncti/
gio a victore obfessa ē. Quā cū aliquādiū nullas v̄les p̄dicōes deditōis audire m̄ta solertia de/
fendisset in penuriam oportunarum rerum deducta ē huic nequecūbus mirentis aurelianorum
obfistere virtutibus interceptis ē ab eodē p̄tis Armenisq̄ et sarracenis auxilio zenobie veniētib⁹
armorum vt ciuitas a romanis capta ē. Ex qua cū zenobia v̄cta dromonibus cū filiis in p̄sas
aufugeret ab aurelianis militibus secuta et capta cū filiis Aureliano v̄sa p̄sentata ē. Ex quo
non aliter q̄ si p̄maximū superasset ducē et acerrimū republice hostē Aurelian⁹ gloriat⁹ ē: eoq̄ tri/
umpho seruauit: et adduxit cū filiis romā. Unde ab Aureliano celebratus triūphus spectacu/
lo zenobie admirandus in quo inter alia et egregia et moderati dignissima curū duxit quē si/
bi ex aruo gēnisq̄ p̄ciosissimū zenobia fabricari fecerat sperās se romā venturā nō quidē cap/
tiuā: sed reū dominā atq̄ triūphaturā romanum possessurā imp̄iū: quē et ipsa cū filiis p̄cessit.
Axiq̄ ipsa catenis aureis collo manibus pedibusq̄ iniectis corona et vestimentis regis ac mar/
garitis et lapidibus p̄ciosis onusta adeo vt cū robore inexhausti eēt pondere sessa p̄sepe subfis/
teret. Sane p̄sumato triūpho thesauro et x̄nure spectabili aiūt illā puato in habitu int̄ romanos
mionas cū filiis semuisse. Cōcessa sibi a senatu possessione apud Tyburā q̄ zenobina diū post/
modum ab ea denominata est haud longe a diuisi palacio quō co in loco ē qui cōche ab
incolis dicebat̄.

De Johanna Anglica papa. rdx.

Johannes esto vir nōie videat̄ sexu tamen femina fuit. C⁹ inaudita temeritas vt orbi toto no/
tissima fieret et in posterū noceret̄ effectit. H⁹ et patriā magiā quidā fuisse dicāt quō p̄pauz
fuerit nomen vix cognitum est. Esto sunt qui dicant fuisse ḡlibertā. Hoc p̄starasserōe quorūdā
eam virginem a scolastico iuvene dilectā: quē adeo dilexisse ferunt vt posita v̄re uoia virgīna
li atq̄ pauore femineo eam e domo patris effugeret: et amasium adoleſcentis in habitu et muta/
to sequeretur nomine. Apud quem in anglia studentē dicitur existimatus ab omib⁹ et v̄neri et
litterarum militauit studiis. Inde iuvene morte subtracto cum se cognosceret ingenio valere et
dulcedine traheret̄ scientie reūto habitu nec adherere voluit alteri nec se feminā profiteri: quin y/
mo studiis vigilanter insistens adeo in liberalibus et sacris litteris profecit vt p̄re ceteris excellēs
haberetur. Et sic scientia mirabili p̄dita tā etate p̄ouecta ex anglia se romā tulit et ibidem ali/
quibus annis in triuo legens insignes habuit auditores. Et cum p̄ter scientiam singulari ho/
nestate et sanctitate polleret hō ab omibus creditus et ideo notus a multis: soluēte leone quinto
pontifice summo carnis debitum a venerandissimis patribus communi consensu p̄mouuo in
papatu suffectus est: nominatusq̄ Johannes: cui si vir fuisset vt octauus eēt in numero con/
tigisset. Que tamen non verita ascendere piscatoris cathedrā et sacra misteria omnia: nulli mu/
licum a xp̄stiana religione concessum tractare agere et alijs exhibere apostolatus culmē aliqui/
bus annis obtinuit: xp̄stiq̄ vicariatū femina gessit in terris. Sane ex alto deus plebi sue mi/
serus tam infignem locum teneri: tanto p̄fideri populo: tāq̄ infausto errore decipi a femina
p̄fatus non ē: et illam in cetera audentem nec desinentem suis in manibus liquit. Quamob/
rem suapente dyabolo qui eam in tam sceleratam deduxerat atq̄ t̄mēbat̄ audaciam: vt que

priuata p̄cipuā honestatem seruauerat in tam sublimi euecta pontificatu in ardorem ueniret li-
 bidinis: nec ei qui sexum diu fingere nouerat artes ad explendam desuere lasciuam. Nam ad-
 inueto qui dam p̄ri successore consensit: exurentem p̄cipuā d̄tate actum est ut papa
 conciperet. **D** Felix indignum: o inuisa. p̄cipuā rei. Quis est qui saluare diu oculos
 potuerat hominū: incestuolū p̄ri oculis d̄tate angere. Quis est p̄ri p̄cipuā p̄cipuā
 eēt termino dum ē: tantulo amburbale. Nam d̄tate p̄cipuā p̄cipuā d̄tate colofa: a demens
 pontificis edes: p̄cipuā non vocata m̄ra d̄tate parū. Nam d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā
 ceteros cecepisset. **D** hinc a p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā
 cuius detestandam sp̄itū d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā
 rogationum cum d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā
 cum abominantur: o inuisa d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā
 intrantes iter p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā d̄tate p̄cipuā

De Yrene romanorum imperatrice. L.

Yrene Aethiēsis nobilissima mulier fuit: et insignis decoris conspicua: quā cū a pa-
 tria constantinopolim p̄cipuā impator uocasset eā leoni seu leocazari filio tradidit in pu-
 gē: et post dicti constantini mortē romanorū imperatrix effecta ex viro filiu p̄cipuā
 nū nōt. Demū rebus hūanis leone subtracō cū p̄cipuā puulo admodū adoleſcētulo p̄cipuā
 um egregie imperio p̄cipuā Sed eo iā grādiuſculo aſſerētēq; sibi domitiū soli d̄tate eā octo an-
 nis: ut placet aliqb; a ſoderare remouit. Tandē ingentis animi mulier et imperandi auida cum
 in discordiam d̄tate uenisset cum filio ſemineo quodam aſtu iuuenem uiribus fidētem ſuis ce-
 pit: et depositum ab imperio ſeruan iuſſit in carcere: ſoliumq; a quo uniuersus orbis

olim iura ſuſceperat ſola conſcendit et p̄cipuā moraliſus dara imperatrix annis quinq; ingē-
 ti cū gloria impauit. **D**oro amicorū constantini opere actū est ut armeniorū auxilijs e aſt /
 mine ceponeretur Yrenes: et constantinus ſolutus a vinculis patrio reſſumeretur in throno.
Qui in matres mitior q̄ eaz in ſe comperisset et plurimum in amicorū uiribus ſp̄i habens non
 illaz carceri tradidit: ſed in palacio Eleutherij quod ipſamet conſtrui ſecerat cūz omni rerū co-
 pia ſuit ſepoſuiſſe contentus: amicos eius omnibus inde relegatis exilio. **A**ram cūz is infeli-
 citer aduerſus bulgaros bellū iniſſet: tēp̄cipuā ipſo p̄cipuā euz ab imperio mouere: coq;
 loco nycephorum quenoſa p̄cipuā ſubſtituere et imperatus ira in turpez prorupit ſeuidaz. **N**ā
 nycepharo et xpoſoro fratribus linguas euulſit: hinc Alexius Armenie patriūz orbauit lū-
 nibus: et Maria conjugē ſua monaſtici habitū ſumere coegit: ſuperinducta Theodote cubia
 laria quā eueſtigio coronauit. Quibus enormitibus oculata mulier Yrenes que eſto coacta
 formā depoſuiſſet imperij egregiū: tam ſeruauerat animū ſe ſūpta reſſūndi p̄cipuā ſi au-
 ruz largiretur optimatibus profuſe et reſeratis theſauris quos dū imparet eo in palacio in quo
 ſepoſita habitabar abſconderat daz animos p̄cipuā imperij ſibi ſecit accomodos. **C**ūq; eos a-
 plis muneribus in ſua deduxiſſet ſenētiā egit ut qui illā depoſuerat Conſtantinū filiū caprene
 lūnibusq; p̄cipuā: et ſic animoſa mulier ſublanū oliz ſibi reſſūpſit ipiū. **C**onſtantinus autē
 morbo correptus interiit. Tandē cū quinq; iterū p̄cipuā a nycepharo rebellate in palacio
 Eleutherij obſeſſa ē. **Q**ui cū ab aratioſo patriarcha conſtantinopolitano dyadea ſuſcepiſſet ipe-
 rij fauētibus leone et nophilo patriūz atq; Sycopto ſatellatio nup̄ ab yrene d̄tate actū ē: ut
 ad yrenē cū hūilitate intraret blādiūq; ageret: ea nō aduertēte nec aliud p̄cipuā in quo
 erat ex imperio poſtulate ut obrēta p̄cipuā promiſſione ap̄cipuā illi theſaurus. **Q**uib; obtent
 nepharius hō fide fraudata illā ſeſos relegauit in exiliū. **I**n qua iā ſenex uita dara termina-
 uit mulier. **A**lij nō ſine hō aliter ſentire uidēt: d̄tate qdē mare et filio diſcordiū et uiciſſim ſeſe
 imperio p̄cipuā rōnos ab eis aduulſe: et in karolū magnū frācorū nūc regē imperiū traſtulſiſſe. **C**ū
 q; tēp̄cipuā ut in p̄cipuā qdē diuidi uideba; imperiū redigeret yrenis nup̄cis eiq; yrenē beſiſſe. **Q**uod
 cū aduertiffet eundē patriūz p̄cipuā ſublimauit nycepharū et obſidiōe yrenē ad intrandū mo-
 naſterij dimiſſo imperio coegiffet et in eodē temū eā conſenuiſſe.

De Enguldruda uirgine. Li.

Enguldruda ex rauennanūz oliz daniffima ciuitatis noſtre familia duxit originē: quā
 ego nec imerito ob ſingnez eius coraz p̄cipuā hōnozū ad defendendaz animi ſui ſin-
 ceritatez auidaz inter d̄tate ponendā cenſui. **H**ec em cū in tēplo oliz Maria poſtea
 uero teo ſub Johannis baptiſte uocabulo dicato cūz plurimis florentinis matronis diē ce-
 lebret ageret: contigit ut otto quartus rōnozū ip̄cipuā qui tunc forte florentiā uenerat ad exhi-
 larandūz feſtū et ſua p̄cipuā augēdū maria cū p̄cipuā cōtinua tēplū intraret. **E**t cū ex ſublimior lo-
 cū ſede et ornatū tēplū et d̄tate p̄cipuā et d̄tate d̄tate matronas inſpiceret ut in enguldrudā oculos

forte defigeret factum est. Lulus cum aliquandiu formositate et habitum nulla varietate distinctum honestatemque eius et gravitatem puellarum admiratus laudasset: in bilicos quosdam unum ex diuibus erate atque nobilitate venerabilem virum et milicia eo tunc forsitan insignem ei assistentem verba conuertit inquis. Que nam queso est virgo hec contra sedens nostro iudicio honestate et oris decore ceteras antecedens. Lulus bilicio subridens facta quadam urbanitate respondit. Serenissime princeps qualiscumque sit talis est ut dum velis te osculetur si iussero. Que abba cum concepisset auribus virgo confestim indignata est: egre ferens patrem tam facilem de constantia sua et virginis pudoris custodia opinionem ostendisse. Nec diu tulisse noxam potuit: quoniam primo nil adhuc respondente principe surgens purpureo respersa colore elevatis paululum in patrem oculis et inde cecidit in terram voce infracta humili tamen dixit. Siste queso mihi pater: ne dixeris: nam si violentia absit nemo est castior preter quem tu mihi legitimo sanctoque coniugio iuncturus es quod offers tam profuse habiturus est. O deus bone: nusquam quod ex animo bene eleganterque dictum est ab ingentis animi viro cecidisse permissum est. Stetit cesar aliquantulum mirabundus: tamen germanica non obfistente barbarie ea iam cognita collegit ex verbis animo virginis pudoris sanctum castumque propositum. Et cum longa dicacitate virginis indignationem laudasset et verba Guidonem quendam nobilem iuuenem accersiri iussit: et ne diu careret virgo cui posset honestum si vellet exhibere osculum presente atque gratias agente patre. Enguldrudam viro maturam a se totam egregio antequam moueretur guidoni dedit in conjugem. Arbitratus quod dixerat iusti tonique non solum virginis in archano consistere sed ab ampliori virtutis fonte vi meritis indignationis emissum et ob id eam cesareo munere fuisse dignissimam. Sicigitur que virgo templum intrauerat ob integritatem pudice mentis in domum patriam maxima genitoris et suorum alacritate desponsata rediit: et in processu secundos enixa perornatam generosa et in hodiernum usque amplo virosum numero perseverante prosapia die dandens viri splendendam domum liquit. Nec dixisse placuit in ceteris modernarum quarum tantum animi leuitas est et effrenati sunt mores ut oculis gestibusque irruere in quarumcumque iuuenium videantur amplexus.

De Costantia honorum imperatrice et Sicilie. L.ij.

Constantia est summo orbis cardine terrarum imperatrix effulsi. Verum quoniam tam multa per se de admirato: et inuentum minuisse videtur alia daretur cum nio tuo apparere vellent quaedam que huic non desunt. Nam si villo alio non de merito unico saltem per vndique aspicienda scia est. Sicut hec guilielmi optimi quodam regis siculorum filia. Et in ortu cum adiret ut aiunt plimio / Joachim quodam calaber abbas propheticis totam spiritum guilhelmo dixit nata regni sicilie desolatorem futuram. Qua profecto stupescit rex atque perterritus cum perterritis variacione fide seum cepit a pia meditacione reuolueret: quo pacto posset peringere istud a femina. Nec aliter videtur quod a piuge vel a filio regno partiens suo auertere si posset istud perilio statuit: eaque ut nubij atque plus auferet spes virginulam monasticis clausam claustris egit: ut deo perpetua virginitate voto permitteret. Nec aspirandum si per fuisset consilium. Sed quid aduersus deum iuste mortalium scelera facinora expiatis stolidi imbecillibus conatus exponimus: minimo egredere et unico frustrandi impulsu. Nec autem cum sanctissimo patre fratreque extinctis nemine se per legitimo regni herede sustinere iuuenturum donec pergeret: iam scia videtur anus: sumpsissetque per obitum guilielmi regis dyadema tacerous regulus: et per eum guilielmum filium suum: cuius adhuc: eoque in se crebra seu minus digna innouatione ut factis per vndique bel / lis scaturientibus ferro igneque regnum donec inextinguibile trahi videtur. Quasobrem quibusdam partibus infortunio meti in dicit: quod postmodum subsequutum est. Constantia scilicet aliam insigni principis in piuge daret: ut eius ope et potentia perficeret sedar: et tumultus. Nec absque dolo ingenitum obtinuit summo per tere pontifice: ut in constantia deiret serena: sed ut nubere: cum immobilis staret in perfidiosis sue proposito et annosa etiam etas videretur obfistere. Sed cum ea est renuente res adeo percessisset et commode nequirent retrahi: heinrico Romanorum imperatore olim Frederici primi filio desponsata est. Et sic rugosa anus sacris omissis claustris: postquam sanctimonialium velis

cultu ornata regio: nuptaq; z impatix tuenit in medium. Et que deo virginisatem dicere ppe
 tuam: dhalamum principis intrans nuptalemq; ascendens thorum tam inuira teposuit. Ex q
 factum est non absq; audientium admiratione vt quinquagesimum z quinuum tratis annum
 agens annosa conderet. Et cum tarda pnes omnes pceptionis hmōi fides eet dolusq; crederet
 tur a pluribus ad auferendam suspitōem prouide actum ē vt propinquante prius tpe edcō ce /
 saris matrone regni Sicilie uocarentur omnes volentes futuro pmi interesse. Quib; pueniēti /
 bus etiam ex longinquo positis in pratis extra ciuitatem panormini tentorijs z scōm alios in
 tra vltim papientibus cunctis impatix cecepta infantem enixa est fredericū qui postea in mō
 struosum euasit hominem z yralie totius nedum regni sicilie pste vt non euacuaret calabri ab
 batis patidnium. Quis ergo non ceceptū pnumq; constantie arbitrabitur monstruosum cū pre
 ter hunc nullus sit nostris auditis temporibus. Nam ab aduentu enee ad ytalos vnum preter
 tam annose mulieris comptus Elizabeth scz coniugis zacharie ex qua dei singulari opre iohā
 nes natus est cui inter natos mulierum secundus non erat in posterum surrecturus.

De Lamiola Senensi vidua. L.ij.

Lamiola vidua mulier tēore corporeo moribus magnificentia achonestate aclauda /
 bili pudicia splēdida Senensis origine fuit laurencij de lothoringo hominis eque /
 stris ordinis filia: vitam autem apud messanam Sicilie vultissimam ciuitatem non
 minus commendabilem q; egregiam cum parentibus z viro vnicō dum vixere tenuit. Frede
 rico tercio rege insule imperante. Quibus diem daudentibus heres fere regias diuitias consecu
 ra est: eaq; honestatis tēore seruante frederico iam dicto rebus humanis subtrahō siq; piro fi /
 lio suffecto factum est vt messane regis iussu pgrandis pararetur dassis sub ducatu Johan /
 nis Clari montis Comitis ea tempestate bellicosissimi hominis lipitais obsessis z extrema fere
 inedia laborantibus latura subsidium. Quā non solum mercede conductus miles: sed z auxi /
 liarij plures z tam litozani q; mediteranei voluntarij ad armorum gloriā consequendā con /
 scendere proceres. Obsederat enim opidum strenuus vir goffredus de squilaco Roberti Iheru
 salem z sicilie regis tunc naualis prefectus: qui opidanos oppugnationibus z bellicis machi /
 nis atq; frequenti circundatione adeo debilitauerat: vt proxima speraretur dedico. Sane cū no /
 uisset exploratorijs referentibus lembis dassem hostium longe sua ampliozem propinquare re
 uocatis in vnum nauibus ex tuto cepit rei expectare fortunam. Hostes autem occupatis e resti
 gio locis omissis impediēte nemine que ferebant opidanis intulere subsidia: quo reum succes
 su iohannes elatus goffredum in dimicationem euocauit. Quod cum ardentissimi vir ingenij
 non detrafferet: z nocte tabulatis ac turribus roborasset dassem: ordinassetq; naues z cetera et
 apparente auroza oratione feruēti suos animasset in pugnam: sublatis anchoris z signo da /
 to pzoas venit in ficulos. Iohannes vero cui non erat ingenium neq; animus goffredū supe
 raturum sed nec expectaturum Siculozum nauigiozum molem non in certamē sed ad insequē
 das fugientium suas exposuerat naues ardorem z apparatus venientium hostium videns
 vere deterritus animo timuit: penituitq; eum petisse quod minime se obtenturum putarat. Et

secum iam rebus diffidens animo satis repenti ne animo videretur exanguis reuoluto rerum te
 pente in prelium ordine quantum se; pro tempore concessum est signum z ipse dedit certaminis.
 Aderant iam hostes qui sublato damore ingenti lente venienti Siculozum dassi instituere pras
 z iniicere ferreas manus: telisq; primo impetu indoantes certamen: z hesitantibus atq; fere tor /
 pentibus ob repentinam consilij mutationem Siculis premoniti atq; irruentes vitro goffreda /
 ni milites sese hostium intulere nauigijs z gladijs manibusq; rem agere z sanguine cuncta
 fedare. Siculi vero iam diffidentes qui potuere reuolutis pzois terga cedere. Atamen cū appa
 reret victoria goffredianis cedere: plurime sunt Siculozum dimerse naues plurime capte pauce
 tamen z remigio faciles remigantium virtute incolumes abiere. Ho vero in pflictu cedere pau
 di plures vulnerati: iohannes dassis prefectus captus est: z cum eo fere proceres omnes: qui
 voluntarij dassem conscenderant capti: z milites atq; remiges plurimi: z militaria atq; naualia
 signa z regium pzoante vexillum quod in pzozia vehebatur nauis. Et cum in deditione ve /
 nisset opidum post longos errores inaris tempestatibus diracti neapolim carbenis onulsi na
 di sunt: z seruati carceribus. Erat hos inter 'Rolandus frederici regis ex concubina filius iuue
 nis forma valens: z probitate corpora. Qui cum ceterozum captiuozum redemptio quereat so
 lus abeantibus alijs redemptioe soluta tristis seruabatur captiu'. Nam petrus rex ad quem
 fratris spectabat opus obrem malegestam z preter preceptum tam cum q; ceteros omnes q in
 adie nauali fuerant habebat exosos. Ho igitur sic captiuo z ab omni libertatis spe fere destituro
 ac in compedibus marcescente. Coniugit vt Lamiole venire in mentem. Que cum illum a fra /
 tribus videret neglectum infortunio eius compassa est: secumq; disposuit. Si cum honestate pos
 set velle eum in libertatem educere. Et cum tēore honestatis sue seruato nulla alia monstraretur
 via: ni in maritum sumeret missis qui clam pzoantarentur: nunquid hoc pacto velle carbenas
 eruere: facile obtinere: z sic omni seruata iuris celebritate eam in pzo nam procuratoris consen
 su z anuli subaratione desponsauit in coniugem. Nec mora mittente Lamiola duobus mili
 bus vnciarum argenti solutusq; carcere liber messanam redijt. Nec aliter apud sponsam diuertit
 q; si nullum ex connubio factum verbum. Mirata primum Lamiola tēum auz sensiss; hois
 ingratiu dinem indignata est. Verum ne videretur ira impulsa potius q; in re agere ante alia
 illum placā de requiri fecit: vt nuptiale sacrum perficeret: quem: cum omno nil tale factū esse negas /
 set apud ecclesiasticum iudicem conuenit: atq; signatis tabulis z testimonio probatorū vitorū
 coniugit in coniugē. Quod postq; erubescens confessus est: z benedictuz muliens in eū cognitū
 oburgatus a fratribus z amiconū impulsu eo deductus est vt pzoioni anueret mulieris z nup
 cias postularet. Ast ingentis animi scia patente astātibus multis fere his verbis allocuta cū.
 'Haleo 'Roland: vnde deo gratias agā. Nam anteq; sub preteru coniugij integritatem ca /
 stratis desibares mee tue iniquitatis ostendisti perfidiam: z eodē fauente aius sanctissimū no
 men nefasto periurio ludere conatus es iure mendaciū retrudi tuuz: quod mihi de te ceq; tuo cō
 iugio remaximū esset. Durasti reoz aduocauis me mee conditionis oblitā temerarie regijz
 optasse sponsuz: z tuaz formositate muliebz cadere conuulscentia: easq; meo ore suscepta liber /
 tare negatione vnica purgare ridere atq; cōprimere: z te pristinis restituz honoribus splēdi /
 dioz seruare coniugio: z quantum in te fuit obniye fecisti. Veruz qui ex alto hūilia respicit nec
 sperantes in se deserit mentē mee sinceritate cognita egit: vt paruo labore meo tuas infingere;

fraudes: ingratiudinem tuam detegerem: et perfidiam demonstrarem. Ne hoc tantum in te res /
rationem impietatis tue hoc meo sed facinore: possunt enim de cetero videre fraudes: possunt et re /
liqui quid tue committende sit fidei: quid de te amici sperare quid hostes timere. Ego autem p /
didi: tu famam: ego spem: tu regis et amicorum gratiam. Sicilie matrone magnificentiā mi /
rantur meam: et laudibus effertur tu ignominiosus et ridiculus notis omnibus et incognitis fac /
tus es: in hoc tamen aliquādiu decepta suz: Rebar stolidē pro certo fere regium atq; illustre pin /
culis eripuisse iuuenem: ubi mendacē lixaz: infiduz gancōnem: immanē beluam liberasse me vi /
deo. Nec velim tantē te arbitris ut credas me solus in hoc traxisse. Nonuit me memoria bene /
ficiozum veteruz genitoris tui in patrem meum: si genitor fuit tibi sacre recordationis fridericus /
rex: quod ego vix credere queo ex tam celebri p̄ncipe tam inhonestum filium fuisse progenitū /
Indignuz existimasti non regū sanguinis iudicium habere virum robustuz iuuenem /
atq; ois decore prefulgidum quod ego confiteor vltro. Verum vltz si iure potes respondeas /
dum ego munere meo fecisse meum credidi dū splissimū auruz in libertatez tuā solui ubi splēdor /
tunc regius erat: ubi inexhaustus vigor: ubi nitens oris decus: obscura cauee caligine que an /
gebatis tegebantur hec omnia. Squalor rubigine cathenarum pallorq; ludis inuise et terti car /
ceris fetor quibus inualidus marcebat fenuus et neglectus ab omnibus has dotes quas nūc /
elatus extollis repperant: tunc tu me non solum regio iuuenē sed celesti deo dignam dicebas. /
D̄ p̄ facile q̄ ato homo sceleratissime viso preter spem celo patrio vixisti sententia: immoz post /
q̄ tui iuris factus es quoniam ego Lamia sum: que sola tui memor fui: que sola infortunio /
tuo misera suz: que sola pro salute tua substantias exolui meas: ego Lamia suz que te e ma /
nibus capitalis hostis maiorum tuorum e cathenis e carcere et extrema miseria p̄cunia mea te /
eripui: te iam desperatione labentem in spem subili: te in p̄ncipaz redegi te in regiaz te in lucē p̄ /
tinā reuocaui: te ex captiuo debili turpiq; regium robustuz spodosumq; iuuenē feci. Quod ego /
in mentem tuaz reuoco que meminisse debes et negare non potes. Tu vero pro beneficijs tā me /
morandis has rependisti gratias ut ausus sis sp̄ciosum negare matrimonium honestis sanc /
tisq; testimonijs tabulisq; signatis vallatum et redempticem tuam despiciere ac floccifacere et tur /
pi si potuisses suspitione maculare. Erubescibas insane mentis homo viduaz ex equestri vito /
nariam habere coniugem. D̄ q̄ satius erubuisse fuerat euacuasse fidem prestitam: tū p̄ncipis /
se sanctum et terribile nomen: et execrabili ingratiudine tua q̄ abundans sis viduaz osten /
disse. Fateor me non regiaz feminaz. Sed cuz ab incunabulis apud regiaz virgines nutus et /
coniuges versata sum mores et animuz sup̄fuisse regios miruz non est: quod satis est ad nobili /
tate assumēda regiaz. Sed quid multa: ego tibi in hoc facilis ero: in quo tu mihi pro vitijs sui /
sti difficilis. Negasti meuz esse cuz esses. Veruz te meuz esse cū viceris ne meus sis sponte conce /
do. Tua sit regia claritas infidelitatis tam nota sedata: tuuz sit iuuenile robur: tua caduca for /
mositas: ego de cetero mea viduitate contenta consistaz: et quas mihi prestitit fortunas deus q̄ /
ex te genuis honestioribus relinqū hereditibus. Hade igitur infauite iuuenis: nūc discepti /
bus quibus artibus quibus fallacijs alias ludas feminas: mihi satis est quoniam semel a te de /
cepta suz: ob quod nunq̄ vna tecuz esse mihi mēs est. Verū celibe seruare vitā quā tuis spē /
ibus preponendas censeo. Sed his dictis e conspectu subtraxi suo nec de cetero potuit precib⁹ /
aut monitis a laudabili amoueri propofito. Rolandus autē confusus et sero ignaue sue p̄ci

tens ab omnibus p̄cipuis reiecto vultu non solum fratrum sed etiam plebiorum hominum /
faciem fugiens in miseram fortunaz abiit non ausus quā fraudauerat repetere. Generosum au /
tem mulieris animum miratus est rex et proceres ceteri: illumq; miris extulere laudibus incerti /
quid commendabile magis an q̄ aduersus tenacitate femineam Lamia tam grandī p̄cunia /
redemerit iuuenem an redemptum atq; conuictum tanq̄ immeritum animosa spreuerit atq; reie /
cit.

De Johanna Hierusalem et Sicilie regina. Cij.

Johanna Hierusalem et Sicilie regina preter ceteras mulieres origine potētia et moribus tuo /
nostro illustris est femina: de qua ni videret omisisse odium factus erat tacuisse q̄ scripsisse pau /
ca. Sicut hec ergo serenissimi p̄ncipis Karoli Calabrie ducis inditi et primogeniti celebri me /
morie Roberti Hierusalem et Sicilie regis ac marie philippi regis francozum sororis filia prima. /
Luius parentum si velimus auos proauosq; in finem vsq; exquirere non subsistemus anteq̄ /
per innumeros ascendentes reges in dardanum p̄ncipem ylionis auctorem venerimus. Lulus /
patrem iouem dixere veteres. Et qua tam antiqua tam generosa prosapia tot inde predari ma /
nauere p̄ncipes ut nullus christianorum regum sit qui huic non veniat consanguineus vel af /
finis: et sic nulla diebus patrum nostrorum nec nostris orbe effulit nobilitat. Hec etiam Karolo /
patre ea adhuc infantula immatura morte subtracto cum nullo esset roberto auo melioris sex /
us proles altera iure factum est: eo etiam sic mandante: ut eidem morienti superstes regnoz he /
res: nec equidem vltra torridam zonam aut inter saromatas sub glaciali polo illi pregrandi cel /
fit hereditas quinzimo inter adriaticum et tirrenum mare ob vmbria et piceno ac veteri volcoz /
patria in ficulum vsq; fretum submitti celo: quos inter fines eius parent imperio campani vte /
res lucani bruçj: salentini: calabri daunizq; vltales ac samnij: peligni: maritj et alij plures ut /
maiora sinam reputa hierosolomitano regnum Sicilie insulaz et in calalpina gallia p̄dimō /
tis territorium: que illi ab vsurpantium quorundam occupantur iniuria: sic et qui septimā pro /
uinciam inter narconensem: galliam Rodanum alpeq; incolunt et facolcherij comitatum suis /
eque iussis parent eamq; sibi farentur dominam et reginam. Quot his in regionibus ciuita /
tes indite: quot insignia opida: quot maris finus: et refugia nauarum: quot naualia quot la /
cus: quot medici fontes: quot filue: nemora saltus: ameniq; recessus et pinguis arua: necnon /
quot numerosi populi: quot ingentes sunt proceres: q̄ grandis insuper opulentia et rerum om /
nium ad victum spectantium copia. Equidem: non esset explicare facile. Quod cum p̄maxi /
mum sit dominium nec id sit a mulieribus possidet consuetum non minus miraculi q̄ clarita /
tis affert si sans inspicimus. Et quod longe mirabilius est sufficit illi ad imperiuz animus que /
perlicidaz adhuc auoz indolez seruat. Ea eniz postq̄ regio dyadēare insignita est virtute in /
surgens valida adeo purgavit neduz ciuitates et dōestica loca: veruz alpīs saltus duos nō /
ra et feraruz lustra ut scelera hōim manus aut aufugeret ones terrefacta aut se celis clauderet ar /
tibus: quos agmine armatoruz emisso sub egregio duce non ante locoz taliz obfidionē sol /
ueret q̄ capris munitionibus infandos hōies affeisset supplicio. Quod precedentuz regū ali

quis aut noluit aut fecisse nequiuit. *Et* rededit terras quas possedit ut non solum inops sed
et opulentus cantando nocte discipulis possit quo velit tutus iter arripere. Et quod non minus
salubre insignes viros regniq; pioctes tanta frenauit modestia: et eorum mores solutos re-
traxit in melius ut posita superbia veteri qui reges olim parumpendebant hodie faciem irate mu-
lieris horescant. *Et* insuper oculata femina tantum ut fraude potius q; ingenio illam cedere
queas. *Et* et magnifica regio potius q; semineo more. Sic et grata memorq; obsequiorum lo-
ganimis est et constans ut sacrum propositum eius non leniter flectas in vacuum. Quod satis
non trauere iam dudum in eam fortune seuiens insultus: quibus prece ac concussa motu
et agitata est atq; turbine circumducta vario. Nam perpeffa est intestina regulozum fratrum dis-
cordia: et externa bella nonnunq; intra regni gremium dehadata: sic et alieno crimine fugam ex-
siliu q; et coniugum austeros mores: liuores nobilium: finistram nec meritam famam: ponti-
ficum minas et alia que omnia formidulose perulit pectore: et tandem erecto inuictosq; omnia superauit
animo. *Et* sepul grandia ne dum mulieri sed robusto ac preualido regi. Est illi preterea spectabi-
le ac letum decus oris eloquium mite: et cunctis grata facundia: et ut illi regalis et inflexa maies-
tas est ubi oportunitas exigit sic et familiaris humanitas pietas mansuetudo atq; benigni-
tas ut non reginam suis dicas esse sed sodam. Que maiora pietas in prudentissimo rege esset
necno i si quis de interitate mentis sue omnia explicare velit sermo longissimus fieret. Quibus
a pntibus et jo non solum illam reor egregiam et splendida claritate conspicua sed singulare de-
cuse gratiam nullis hactenus nationibus simile visum.

Conclusio.

Lv.

In nostras vsq; feminas ut satis apparet/ deuenimus quas inter adeo perraris rutilantium
numerus est ut dare ceptis finem honestius credam q; his ducentibus hodiernis ad ulterio-
ra progredi. *Et* potissime dum preclara regina condulerit quod eua prima omnium parens in-
choauit. Sicut tamen non defuturos qui dicant multas omittas fore: et hos super alios qui
alia obidant: que forsitan merito redargui possint. Ego autem ut primis cum humilitate rel-
pondeam omittisse multas fatebor vltro. Non enim ante alia omnes attigisse poteram: q; plu-
rimas sane triumphator tempus absumpsit. Nec mihi ex superstitionibus omnes videre potu-
isse datum est: et ex cognitis non semper omnes volenti ministrat memoria. Sane ne me om-
nino immemorem putent credant volo: quia non me inaduertente plurime tam barbare q; gre-
ce atq; latine et Augustorum coniuges atq; regum preterierint. Audi equidem innumeras: et
earum facinora noui: sed non mihi arripienti calamum animus fuit omnes velle describere: quin
pino: ut ab initio opusculi huius restatus sum ex multitudine quosdam elicere et apponere.
Quod cum satis congrue factum reor superuacua restat obiectio. Reliquis vero sic dictum sit
possibile esse et contigisse facile credam nonnulla minus recte consistere. *De*capit enim prece no-
sola ignorantia rerum sed circa opus suum nimia laborantis affectio. Quod si factum sit doleo:

quosq; per venerabile honestorum studiozum decus equo animo quod minus benefactum est
prudenciores ferant: et si quis illis pie caritatis spiritus est minus debere scripta augentes minu-
entesq; corrigant: et emendent ut potius alicuius in bonum vigent opus q; in nullius commo-
dum lacertatum centibus inuidorum ceptat.

Explicit compendium Johannis Boccacii de Lottalbo: quod de perraris mulieribus et
famam perpetuam edidit feliciter. Impressum Louanii per me Egodium vander keestratem.
Anno dni. M.ccc.lxxxvij. 23

Sequitur Tabula operis precedentis.

De sua parente prima.
 De Semiramide regina Assiriorum.
 de opi saturni coniuge.
 de Junone regnoꝝ dea.
 de Cere dea frugum ⁊ regina Siciliorum.
 de Minerva.
 de Venere Lyporum regina.
 de Nide regina atq; dea Egiptiorum.
 de Europa Cretensium regina.
 de Libia regina libie.
 de Harpaxia ⁊ Lampedone reginis.
 de Tisbe Babilonia virgine.
 de Parmestra Argiuorum regina.
 de Niobe regina thebanorum.
 de Niphile regina Lemni.
 de Medea regina Colcorum.
 de Aragne Colophonía muliere.
 de Oritbia ⁊ Antiole reginis Amazonum.
 de Erithrea seu eriphila Sibilla.
 de Medusa filia phorci.
 de Cole Litholorum regis filia.
 de Beyanira herculis coniuge.
 de Vocasta thebarum regina.
 de Almachea seu de zphelix sibilla.
 de Nicostrata seu carneta yonij regis filia.
 de Proci zephali coniuge.
 de Argia pollinij coniuge ⁊ Adraasti regis filia.
 de Mantione tyresie filia.
 de coniugibus meniarum.
 de Penthesilea regina Amazonum.
 de Polixena priami regis filia.
 de Heuba regina trojanorum.
 de Cassandra priami trojanorum regis filia.
 de Clemestra micenarum regina.
 de Helena menelaj regis coniuge.
 de Circe solis filia.
 de Camilla volscorum regina.
 de Penelope vlixis coniuge.
 de Laurentia laurentum regina.

Capitulum primum.

ii.
 iij.
 iiii.
 v.
 vi.
 vii.
 viii.
 ix.
 x.
 xi.
 xii.
 xiii.
 xiiii.
 xv.
 xvi.
 xvii.
 xviii.
 xix.
 xx.
 xxi.
 xxii.
 xxiii.
 xxiiii.
 xxv.
 xxvi.
 xxvii.
 xxviii.
 xxix.
 xxx.
 xxxi.
 xxxii.
 xxxiii.
 xxxiiii.
 xxxv.
 xxxvi.
 xxxvii.
 xxxviii.
 xxxix.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GRUPOS UNALTS